

	KAPİTALİZMİN GENEL BULAMI BAZI REFERANSLAR
1	KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMININ ORTAYA ÇIKIŞI VE BİRİNCİ DÖNEM 'Ekonomi Politik El Kitabı'ndan
1.1	Bölüm XX KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMI <i>Kapitalizmin genel bunalımının özü</i> Emperyalizmin çelişkilerinin büyümesiyle, kapitalizmin genel bunalımının ön koşulları da birikti. Emperyalizm kampındaki çelişkilerin son derece keskinleşmesi, emperyalist güçlerin dünya savaşlarına varan çatışmaları, metropollerdeki proletaryanın sınıf mücadelesiyle sömürgelerdeki halkların ulusal kurtuluş mücadelelerinin birleşmesi –bütün bunlar, kapitalist dünya sisteminin ciddi bir şekilde zayıflamasına, emperyalizmin zincirinin yarılmasına ve tek tek ülkelerin devrimci yoldan kapitalist sistemden kopmalarına yol açar. Kapitalizmin genel bunalımı öğretisinin temellerini, Lenin hazırlayıp ortaya koydu. <i>Kapitalizmin genel bunalımı</i> , tüm kapitalist dünya sisteminin, savaşlar ve devrimler, can çekişen kapitalizmle yükselen sosyalizm arasındaki mücadele tarafından belirlenen çok yönlü bir bunalımdır. Kapitalizmin genel bunalımı, kapitalizmin tüm yönlerini, hem iktisadı hem de politikayı kapsar. Onun temelini bir yandan kapitalist dünya iktisat sisteminin artan çöküşü ve diğer yandan kapitalizmden kopmuş ülkelerin artan ekonomik gücü oluşturur. Kapitalizmin genel bunalımının temel özellikleri şunlardır: Dünyanın iki sisteme –kapitalist ve sosyalist– bölünmesi ve bunlar arasındaki mücadele, emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımı, pazar sorununun keskinleşmesi ve bununla bağlantı içinde işletmelerin kronik olarak kapasitelerinin altında kullanılması ve kronik kitlesel işsizlik. Emperyalizm çağında kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği, zamanla sürüm pazarlarının, etki alanlarının ve sömürgelerin mevcut paylaşımının en önemli kapitalist devletler arasındaki değişen güç dengesiyle uyuşmazlığını doğurur. Bu temelde, kapitalist dünya sistemi içindeki dengenin şiddetli bir şekilde bozulması ortaya çıkar; bu da, kapitalist dünyanın düşman gruplara bölünmesine ve bunlar arasında savaşa yol açar. Dünya savaşları, emperyalizmin güçlerini zayıflatır ve emperyalist cephenin yarılmasını ve tek tek ülkelerin kapitalist sistemden kopmasını kolaylaştırır. Kapitalizmin genel bunalımı, emperyalizm çağının bir bileşeni olan tüm bir tarihsel dönem kapsar. Daha önceden de ortaya konduğu gibi, emperyalizm çağında kapitalist ülkelerin ekonomik ve politik gelişmesinin eşitsizliği yasası, sosyalist devrimin çeşitli ülkelerde çeşitli zamanlarda olgunlaşmasını beraberinde getirir. Lenin, kapitalizmin genel bunalımının eşzamanlı bir eylem değil, tersine uzun süren bir şiddetli ekonomik ve politik sarsılmalar dönemi, keskin bir sınıf mücadelesi dönemi, “kapitalizmin tüm çizgi boyunca çöküşü ve sosyalist toplumun ortaya çıkması” dönemi olduğuna işaret etti.* Bu, iki

* *V.İ. Lenin*, “Parti Programının Revizyonu ve Partinin Adının Değiştirilmesi Üzerine RKP(B)’nin VII. Parti Kongresinde Konuşma”; bkz. *V.İ. Lenin*, Eserler, 4. baskı, c. 27, s. 106, Rusça.

sistemin, sosyalist ve kapitalist sistemin uzun bir süre yan yana var olmasının(ama Lenin bu uzun süre birliğin imkansızlığına birinin diğerine üstün gelmek zorunda olacağına da değinir. Bn) tarihsel kaçınılmazlığını belirler.

Kapitalizmin genel bunalımı, Birinci Dünya Savaşı döneminde başladı ve özellikle de Sovyetler Birliği'nin, kapitalist sistemden kopması sonucu gelişti. Bu, kapitalizmin genel bunalımının *ilk aşamasıydı*. İkinci Dünya Savaşı döneminde kapitalizmin genel bunalımının *ikinci aşaması* başladı ve özellikle de Avrupa ve Asya'daki halk demokrasisi ülkelerinin kapitalist sistemden kopuşuyla ağırlaştı.

Birinci Dünya Savaşı ve kapitalizmin genel bunalımının başlangıcı

Birinci Dünya Savaşı, dünyanın ve nüfuz alanlarının yeniden paylaşılması için mücadele temelinde emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin keskinleşmesi sonucu ortaya çıktı. Eski emperyalist güçlerin yanında, dünyanın paylaşılmasına geç kalmış olan yeni haydutlar sahnede göründü. Alman emperyalizmi sahneye çıktı. Almanya, kapitalist gelişme yoluna diğer bir dizi ülkeden daha sonra girmişti ve pazarların ve nüfuz alanlarının paylaşılmasına dünyanın eski emperyalist güçler tarafından halihazırda paylaşılmış olduğu bir dönemde müdahale etti. Ne var ki Almanya, daha 20. Yüzyılın başında İngiltere'yi endüstriyel gelişme düzeyi açısından aşmış ve dünyada ikinci ve Avrupa'da ilk sırayı almıştı. Almanya, İngiltere ve Fransa'yı dünya pazarlarından püskürtmeye başladı. En önemli kapitalist devletler arasındaki ekonomik ve askeri güç dengesinin değişmesi, dünyanın yeniden paylaşımını gündeme getirdi. Avusturya-Macaristan ve İtalya ile ittifak içinde bulunan Almanya, dünyanın yeniden paylaşımı için mücadelede İngiltere, Fransa ve onlara bağımlı olan Çarlık Rusya'sıyla çatıştı.

Almanya'nın gözü, İngiltere ve Fransa'nın sömürgelerinin bir bölümünü onların elinden almakta, İngiltere'yi Ortadoğu'dan kovmakta ve onun denizlerdeki egemenliğine bir son vermektaydi; ayrıca Çarlık Rusya'sının elinden Ukrayna, Polonya ve Baltık bölgelerini almak ve tüm Orta ve Güneydoğu Avrupa'yı kendisine tabi kılmak istiyordu. İngiltere ise, dünya pazarındaki Alman rekabetini ortadan kaldırmak, Ortadoğu'da ve Afrika kıtası üzerinde tam egemenliği eline geçirmek için çaba gösteriyordu. Fransa, 1870/71'de Almanya tarafından işgal edilen Alsas-Loren'i geri almak ve Saar bölgesini eline geçirmek istiyordu. Çarlık Rusya'sı ve savaş yürüten diğer burjuva devletler de, fetihçi hedefler güdüyordu.

İki emperyalist blokun –İngiliz-Fransız ve Alman– dünyanın yeniden paylaşımı uğruna mücadelesi, bütün emperyalist devletlerin çıkarlarına dokunuyordu ve bundan dolayı da, daha sonra Japonya, ABD ve daha başka ülkelerin de katıldığı bir dünya savaşına yol açtı. Birinci Dünya Savaşı, iki taraf açısından da emperyalist bir savaştı.

Savaş, kapitalist dünyayı ta temellerine kadar sarstı. Kapsamı açısından, bu savaş, insanlık tarihinde şimdiye kadar olan tüm savaşları çok çok geride bıraktı.

Savaş, tekellerin muazzam ölçüde zenginleşmesinin bir kaynağı oldu. Bu savaştan özellikle ABD'li kapitalistler kazanç sağladı. Tüm Amerikan tekellerininin 1917 yılındaki kârları, 1914'deki kârlarının üç-dört misli tutuyordu. Beş savaş yılı içinde (1914-1918) Amerikan tekelleri, vergilerin kesilmesinden önce 35 milyar dolar kâr yığdılar. En büyük tekeller kârlarını on, yirmi ve daha fazla katına çıkardılar.

Savaşa aktif katılan ülkelerin nüfusu, yaklaşık 800 milyon tutuyordu. Yaklaşık 70 milyon insan silah altında bulunuyordu. Savaş, bin yılda Avrupa'daki tüm savaşların kırıp geçirdiği kadar insan yaşamını yuttu. Ölü sayısı 10 milyon, yaralı ve sakatların sayısı 20 milyondan fazla tuttu. Milyonlarca insan kıtlık ve salgın sonucu can verdi. Savaş, savaşan ülkelerin iktisadına muazzam kayıplar verdi. Savaşan ülkelerin dolaysız savaş masrafları, tüm savaş boyunca (1914-1918) (her bir yılın fiyatlarıyla) 208 milyar doları buldu.

Savaş boyunca tekellerin önemi arttı ve devlet aygıtının tekellere tabi olması güçlendi. Devlet aygıtı, büyük tekeller tarafından azami kârın güvence altına alınması için kullanıldı. İktisadın savaşa göre "düzenlenmesi", büyük tekellerin zenginleşmesine hizmet etti. Buna ilişkin olarak bir dizi ülkede işgünü uzatıldı, grev yasağı kondu ve işletmelerde kışla sistemi ve zorla çalıştırma yerleştirildi. Olağanüstü büyük kârların ana kaynağı, devlet bütçesi hesabına verilen devlet silah siparişleriydi. Savaş giderleri, ulusal gelirin muazzam bir bölümünü yuttu ve herşeyden önce de emekçiler tarafından ödenen vergilerin artırılması yoluyla karşılandı. Silahlanma için ayrılan bütçe kaynaklarının ana bölümü, silah siparişlerinin ödenmesi, geri ödenmeyen krediler ve sübvansiyonlar biçiminde tekellerin ceplerine aktı. Silah siparişleri çerçevesinde ödenen fiyatlar, tekellere dev kârlar sağladı. Lenin, silah siparişlerini devlet paralarının meşru çalınması olarak niteledi. Tekeller, enflasyon yardımıyla gerçek ücretlerin düşürülmesi ve işgal altındaki bölgelerin doğrudan yağmalanması yoluyla zenginleştiler. Savaş sırasında Avrupa ülkelerinde besin maddeleri ve diğer günlük gereksinim maddeleri karneye bağlandı. Bu, emekçilerin tüketiminin açlık rasyonuna düşürülmesi anlamına geliyordu.

Savaş, kitlelerin sefaletini ve acısını doruğa çıkardı, sınıf karşıtlıklarını keskinleştirdi ve kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve emekçi köylülerin devrimci mücadelesinin yükselmesine yol açtı. Bir Avrupa savaşı olmaktan çıkıp bir dünya savaşı dönüşen savaş, aynı zamanda emperyalizmin cephe gerisini, yani sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri de sardı ve böylelikle Avrupa'daki devrimci hareketle Doğu halklarının ulusal kurtuluş hareketinin birleşmesini kolaylaştırdı.

Savaş, dünya kapitalizmini zayıflattı. "Avrupa savaşı", diye yazıyordu Lenin, "muazzam bir tarihsel bunalım, yeni bir çağın başlangıcı anlamına gelir. Savaş, her bunalım gibi, derinde yatan çelişkileri keskinleştirdi ve günyüzüne çıkardı." Savaş, anti-emperyalist, devrimci hareketin güçlü bir şekilde canlanmasına yol açtı.

Büyük Sosyalist Ekim Devriminin zaferi ve dünyanın iki sisteme, kapitalist ve sosyalist sisteme bölünmesi

Proleter devrim emperyalizmin cephesini ilk kez, emperyalizm zincirinin en zayıf halkası olan Rusya'da yandı. Rusya, emperyalizmin bütün çelişkilerinin düğüm noktasıydı. Rusya'da kapitalizmin herşeye kadir iktidarı, Çarlık rejiminin despotizmi, serfliğin kalıntıları ve Rus olmayan halkların sömürgeci ezilmesiyle iç içe geçmişti. Lenin, Çarlığı "askeri-feodal

* V.İ. Lenin, "Ölü Şovenizm ve Canlı Sosyalizm"; bkz. V.İ. Lenin, Eserler, 4. baskı, c. 21, s. 81, Rusça.

emperyalizm” olarak niteledi.

Çarlık Rusyası, bir yandan tayin edici sanayi dallarını –yakıt ve maden sanayilerini– elinde bulunduran yabancı sermayenin yatırım alanı olarak ve diğer taraftan da Batı emperyalizminin, Doğu’da, Batı’nın mali sermayesiyle Doğu’nun sömürgelerini birleştiren dayanağı olarak, Batı emperyalizminin bir yedeğiydi. Çarlığın ve Batı emperyalizminin çıkarları, bir tek emperyalist çıkarlar yumağı halinde iç içe geçmişti.

Rus sanayiinin yüksek derecede yoğunlaşması ve Komünist Partisi gibi devrimci bir partinin varlığı, Rusya işçi sınıfını ülkenin politik yaşantısında kudretli bir güç haline getirdi. Rus proletaryası, köylü nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturan yoksul köylülük gibi ciddiye alınması gereken bir müttefike sahipti. Bu koşullar altında Rusya’daki burjuva-demokratik devrim, kaçınılmaz olarak büyüüp sosyalist devrime dönüşmek, uluslararası bir karakter almak ve dünya emperyalizminin temellerini sarsmak zorundaydı.

Büyük Sosyalist Ekim Devriminin uluslararası önemi, birincisi emperyalizm cephesi yarmasında, en büyük kapitalist ülkelerden birinde emperyalist burjuvaziyi yıkmasında ve tarihte ilk kez proletaryayı iktidara getirmesinde; ikincisi, emperyalizmi yalnızca metropollerde sarsmakla kalmayıp aynı zamanda emperyalizmin cephe gerisinde bir darbe indirmiş ve onun sömürge ve bağımlı ülkelerdeki egemenliğinin altını oymuş olmasında; üçüncüsü, emperyalizmin metropollerdeki iktidarını zayıflatarak ve sömürgelerdeki egemenliğini sarsarak, bir bütün olarak dünya emperyalizminin varlığını soru işareti haline getirmesinde yatar.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, insanlığın tarihinde esaslı bir dönüm noktası oldu; o yeni bir çağ açtı –emperyalizmin ülkelerinde proleter devrimleri ve sömürgelerde ulusal kurtuluş hareketi çağı. Ekim Devrimi, yeryüzünün altıda birinin emekçilerini sermayenin iktidarından kopardı. Bu, dünyanın iki sisteme bölünmesi anlamına geliyordu: kapitalist sistem ve sosyalist sistem. Dünyanın iki sisteme bölünmesi, kapitalizmin genel bunalımının en çarpıcı ifadesidir. Dünyanın iki sisteme bölünmesiyle birlikte, dünya çapında tarihi öneme sahip ilkesel yeni bir çelişki doğdu: Can çekişen kapitalizmle büyüyen sosyalizm arasındaki çelişki. İki sistemin –kapitalizm ile sosyalizmin– mücadelesi, şu anki aşamada tayin edici bir önem kazanmıştır.

J.V. Stalin, kapitalizmin genel bunalımını karakterize ederek şunları söyledi: “Bu herşeyden önce, emperyalist savaşın ve sonuçlarının kapitalizmin çürümüşlüğüne güçlendirdiğini ve dengesini sarstığı, bugün bir savaşlar ve devrimler çağında yaşadığımız, kapitalizmin artık dünya iktisadının *biricik* ve *herşeyi kapsayan* sistemi olmadığı, *kapitalist* iktisat sisteminin yanında, büyüyen ve gelişen, kapitalist sisteme karşı duran ve salt varlığı olgusuyla kapitalizmin çürümüşlüğüne gösteren ve onun temellerini sarsan *sosyalist* sistemin var olduğu anlamına gelir.”

1914-1918 savaşından sonraki ilk yıllar, kapitalist ülkelerin iktisadının son derece yıprandığı bir dönem, proletarya ile burjuvazi arasında amansız bir mücadele dönemi oldu. Dünya kapitalizminin sarsılması ve Büyük Sosyalist Ekim Devriminin doğrudan etkisi sonucu, hem Avrupa kıtasında hem de sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde bir dizi devrimler ve devrimci eylemler gelişti. Bu güçlü devrimci hareket, tüm dünyanın emekçi kitleleri tarafından Sovyetler Birliği’ne gösterilen sempati ve destek, dünya emperyalizminin dünyanın ilk sosyalist cumhuriyetini boğma çabalarını çökertti. 1920/21 yıllarında, en önemli kapitalist ülkeleri derin bir iktisadi kriz sardı.

Kapitalist dünya, savaş sonrası iktisadi kaostan çıktıktan sonra, 1924

* J.V. Stalin, “SBKP(B) XVI. Parti Kongresine Merkez Komitesi Politik Raporu”; bkz. J.V. Stalin, Eserler, c. 12, s. 216.

yılıyla birlikte görece bir stabilizasyon dönemi başladı. Devrimci kabarışın yerini çeşitli Avrupa ülkelerinde devrimin geçici bir geri çekilmesi aldı. Bu, kapitalizmin, emekçilerin artan sömürülmesiyle sağlanan geçici, kısmi bir stabilizasyonuydu. Kapitalist “rasyonalizasyon” gerekçesiyle, iş yoğunluğu son haddine kadar yükseltildi. Kapitalist stabilizasyon kaçınılmaz olarak işçilerle kapitalistler arasındaki, emperyalizmle sömürge halklar arasındaki ve çeşitli ülkelerin emperyalistleri arasındaki çelişkilerin keskinleşmesini beraberinde getirdi. 1929 yılında başlayan dünya iktisadi bunalımı, kapitalist stabilizasyona son verdi.

Aynı zamanda SSCB'nin halk iktisadı, bunalım ve felaketler olmadan, aralıksız bir şekilde yükselen bir çizgi boyunca gelişti. Sovyetler Birliği, o dönemde bunalımların ve kapitalizmin diğer çelişkilerinin olmadığı tek ülkeydi. Sovyetler Birliği sanayii, o zamana kadar görülmemiş bir tempoyla sürekli gelişti. 1938 yılında Sovyetler Birliği'nde sanayi üretimi 1913 yılına göre yüzde 908.8, buna karşılık ABD'de yalnızca yüzde 120 İngiltere'de yüzde 113.3 ve Fransa'da yüzde 93.2 tutuyordu. SSCB ile kapitalist ülkelerdeki iktisadi gelişmenin karşılaştırılması, sosyalist iktisat sisteminin tayin edici üstünlüklerini tüm açıklığıyla gösterir ve kapitalist sistemin çöküşüne mahkum olduğunu kanıtlar.

SSCB'de edinilen deneyimler, emekçilerin burjuvazi olmadan ve burjuvaziye karşı ülkeyi yönetebileceklerini, iktisadi inşa edip yönetebileceklerini gösteriyor. Sosyalizmin kapitalizmle barışçıl yarışının her yılı, kapitalizmin altını oyup onu zayıflatıyor ve sosyalizmi pekiştiriyor.

Dünyanın ilk sosyalist devletinin oluşması, emekçilerin devrimci mücadelesinin gelişmesine yeni bir moment getirdi. SSCB, halkların emperyalizme karşı devrimci ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin birleşik cephesinin etrafında birleştiği güçlü bir çekim merkezidir. Uluslararası emperyalizm sosyalist devleti boğmak veya en azından zayıflatmak istiyor. Emperyalizm kampı, iç zorluklarını ve çelişkilerini SSCB'ye karşı bir savaş çıkarmak yoluyla aşmak istiyor. Sovyetler Birliği, emperyalizmin entrikalarına karşı mücadelede, kendi iktisadi ve askeri gücüne ve uluslararası proletaryanın desteğine dayanıyor.

Tarihin deneyimleri, iki sistemin mücadelesinde, barışçıl yarış temelinde sosyalist iktisat sisteminin kapitalizm üzerindeki zaferinin kesin olduğunu kanıtıyor. Sovyet Devleti, dış politikasında iki sistemin –sosyalizmin ve kapitalizmin– barışçıl olarak yan yana var olma imkanından hareket ediyor (ve de bunun uzun dönemde imkansızlığından.bn) ve tutarlı bir şekilde halklar arasında barış politikasını izliyor.

Emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımı

Kapitalizmin genel bunalımının bir bileşeni, emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımıdır. Birinci Dünya Savaşı döneminde ortaya çıkan bu bunalım, gittikçe daha fazla genişliyor ve derinleşiyor. *Emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımı*, bir yandan emperyalist güçler ile diğer yandan sömürgeler ve bağımlı ülkeler arasındaki çelişkilerin şiddetle keskinleşmesi ve bu ülkelerin ezilen halklarının başında sanayi proletaryasının bulunduğu ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesinden ibarettir.

Kapitalizmin genel bunalımı döneminde, azami kâr kaynağı olarak sömürgelerin tekeller için önemi büyür. Emperyalistler arasında sürüm pazarları ve nüfuz alanları uğruna mücadelenin keskinleşmesi ve kapitalizmin ülkelerinde iç zorlukların ve çelişkilerin keskinleşmesi, emperyalistlerin sömürgeler üzerindeki baskının güçlenmesine ve sömürge ve bağımlı ülkelerin

halklarının sömürülmesinin artmasına yol açar.

Seyri içinde metropollerden sanayi malları ihracının sert şekilde azaldığı Birinci Dünya Savaşı, sömürgelerin endüstriyel gelişmesine güçlü bir ivme kazandırdı. İki dünya savaşı arasındaki dönemde, sömürgelerde kapitalizmin gelişmesi, geri kalmış ülkelere sermaye ihracının sonucu olarak ilerlemesini sürdürdü. Bununla bağlantı içinde sömürge ülkelerde proletarya da büyüdü.

Hindistan'daki sanayi işletmelerinin toplam sayısı, 1914 yılında 2874'ten 1939 yılında 10,466'ya çıktı. Böylelikle fabrika işçilerinin sayısı da arttı. Hindistan'ın imalat sanayindeki işçilerin sayısı, 1914 yılında 951,000'den 1939'da 1,751,000'e çıktı. Madenciler, demiryolcular, denizyollarında çalışanlar ve plantasyon işçileri de dahil olmak üzere Hindistan'daki tüm işçi sayısı, 1939 yılında yaklaşık 5 milyonu buluyordu. (Mançurya hariç) Çin'de (30 ya da daha fazla işçi çalıştıran) sanayi işletmelerinin sayısı, 1910 yılında 200 işletmeden 1937 yılında 2500 işletmeye çıktı; bunlarda çalışan işçi sayısı, 1910 yılında 150,000'den 1937 yılında 2,750,000'e çıktı. Endüstriyel bakımdan daha gelişmiş Mançurya hesaba katıldığında, Çin'de sanayi ve ulaşımdaki (küçük işletmeler hariç) işçilerin sayısı, İkinci Dünya Savaşından önce yaklaşık 4 milyonu buluyordu. Endonezya, Malezya, Afrika ve diğer sömürgelerde de sanayi proletaryası sayısal olarak önemli ölçüde büyüdü. Kapitalizmin genel bunalımı döneminde, sömürgelerin işçi sınıfının sömürülmesi artar. 1929-1931 yılları arasında Hint işçilerinin durumunu araştıran bir komisyonun saptamalarına göre, basit bir işçi ailesi, beher aile üyesine düşen pay Bombay hapisanelerindeki bir tutuklunun geçim masrafının ancak yarısı kadar olduğu bir ücret kazanır. İşçilerin büyük kitlesi, tefecilere borç köleliği altına girer. Özellikle ekstraktif sanayide ve tarımda (plantasyonlarda) olmak üzere, sömürgelerde zorla çalıştırma yaygınlık kazandı.

Sömürge ülkelerde işçi sınıfının büyümesi ve bu ülkeler halklarının ulusal kurtuluş mücadelesinin keskinleşmesi, emperyalizmin konumlarını sarsıyor ve sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketinin yeni bir aşamasını belirliyor. Lenin, dünya emperyalizminin cephesini yaran, Büyük Sosyalist Ekim Devriminden sonra, sömürgesel devrimlerin yeni bir çağının başladığını öğretti. Ulusal kurtuluş mücadelesi eskiden burjuvazinin iktidarının kurulmasıyla bitiyor ve kapitalizmin daha özgür bir şekilde gelişmesi için yolu açıyorduydu, bugün kapitalizmin genel bunalımı çağında, proletarya önderliğinde sürdürülen ulusal ve sömürgesel devrimler, ülkenin kapitalist gelişme aşamasını yaşamadan sosyalizme doğru gelişmesini güvence altına alan halk iktidarının kurulmasına götürüyor. **(Bu yaklaşım kendi içinde çelişmelidir. Eğer yerel proletarya söz konusu ülkede önder güç ise, bu o ülkede belirli seviyede kapitalist bir gelişme olduğu anlamına gelir. Yani kapitalizm atlanmamıştır. Böylesi ülkelerde sosyalizmi inşa etmek için emperyalimden özgürlüğü elde etmek ve feodalizmi yok etmek yanında (tüm burjuva demokratik sorunları halletmek yanında) burjuvazinin ve kapitalizmin üstünden gelmesi gereklidir. Ve bu proletarya önderliğindeki Halk İktidarının görevidir. Eğer ülke kapitalizm öncesi şartlarda ise, yani yukarıda değinildiği gibi kapitalist aşamayı yaşamamışsa, orada proletarya yoktur veya hemen hemen hiç yoktur. O tür ülkelerde önderlik kapitalizm öncesi şartlarda yaşayan devrimci köylülüktedir, onların demokratik partilerindedir. Sosyalizmi inşa ederken kapitalizm aşamasının atlanması bu tür ülkeler için geçerlidir ve bu iktidardaki proletaryanın bu tür ülkelere önderlik götürmesini, onlara yardım etmesini gerektirir-bu güçlü**

proleterya ülkesinin tüm diğerler proleter-halk iktidarı şartlarında yaşayan ülkelere yardımı sorunundan farklıdır. Yani sosyalizmin inşası bu iki farklı ülke türünde farklı gelişme gösterir. BN)

Daha önce ortaya konduğu gibi, emperyalizm, sanayiın belirli bir gelişmesine rağmen sömürgelerin iktisadi gelişmesini köstekler. Bu ülkelerde, önceden olduğu gibi yine ağır sanayi geliştirilmez; bunlar, metropollerin tarım ve hammadde uzantıları olarak kalır. Emperyalizm, sömürgelerdeki feodal kalıntıları ayakta tutar ve bunlardan ezilen halkları daha çok sömürmek için yararlanır. Kırdaki kapitalist ilişkilerin belli ölçüde gelişmesi, doğal iktisat biçimlerini tahrip eder ama köylülüğün sömürülme ve yoksullaşma derecesini sadece artırır. Feodalizm kalıntılara karşı mücadele, sömürge ülkelerde burjuva-demokratik devrimin temelini oluşturur. Sömürgelerdeki burjuva-demokratik devrim yalnızca feodal baskıya karşı değil, bilakis aynı zamanda emperyalizme karşı da yönelir. Sömürgelerdeki feodal kalıntılar, emperyalist baskı devrimci yoldan yok edilmeden ortadan kaldırılamaz. Sömürgesel devrim devrimci hareketin iki akımının, feodal kalıntılara karşı hareketin ve emperyalizme karşı hareketin birleşimidir. Bunun sonucunda, sömürgelerin nüfusunun ana kütlesi olarak köylülük, sömürgesel devrimin kuvvetli bir gücünü oluşturur.

Sömürgelerdeki devrimin hegemonu (önderi), emperyalizme karşı tutarlı savaşı olarak köylülüğün milyonlarca kitlesini etrafında toplamayı ve devrimi tamamlamayı bilen işçi sınıfı olur. İşçi sınıfının önderliğinde işçi sınıfıyla köylülüğün ittifakı, ezilen sömürge halkların ulusal kurtuluş mücadelesinin başarısının tayin edici önkoşuludur.

Yerli burjuvazinin belirli bir bölümünü, yabancı sermaye ile yerel pazar arasında aracı olarak faaliyet gösteren ve yabancı emperyalizmin doğrudan acentası olan komprador burjuvazi denilen burjuvazi oluşturur. Çıkarı yabancı sermaye tarafından zedelenen sömürgelerdeki ulusal burjuvazi, devrimin belirli bir aşamasında emperyalizme karşı mücadeleyi destekleyebilir. Ancak, sömürgelerdeki ulusal burjuvazi zayıftır ve emperyalizme karşı mücadelede tutarsızdır. **(Ulusal burjuvazi hakkındaki bu tespit II. Dünya savaşı sonrası için genel geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü -köylülük, şehir küçük burjuvazisi ve burjuva aydınların bir kısmı haricinde-burjuvazi bir bütün olarak milli hainler saflarına geçmiştir-Bakınız Stalin, 19. Kongre konuşması.BN)**

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi Çin, Endonezya, Hindistan ve diğer ülkelerde bir dizi ulusal kurtuluş hareketleri yarattı. O, yeni bir çağı, proletaryanın önderliği elinde bulundurduğu *sömürgesel devrimler* çağını başlattı. **(Bu sınıf mücadelesindeki gelişmenin ürünüdür. Proleteryanın ve partilerinin gelişmesi, sömürge ve bağımlı ülkelerde burjuvazinin gerilemesi ve emperyalizm saflarına geçmesinin kaçınılmaz ve yeni sonucudur. Bu önderlik proletaryanın olmadığı veya hemen hemen hiç olmadığı ülkelerde proletarya önderliğini benimsemiş köylülerin, yani demokratik partilerin önderliği olarak ortaya çıkmıştır, çünkü demokrasiyi kurmak, barışı elde etmek ve ulusal kurtuluşa kavuşmak başka türlü imkansız hale gelmiştir. Ve şu not edilmelidir ki, bu başlangıcın tam zafer kazanması ve hakim hale gelmesi sınıf mücadelesinin II. Dünya Savaşı ve sonrasında ki gelişmesinin ürünüdür ve o döneme aittir. BN)**

Pazar probleminin keskinleşmesi, işletmelerin kronik olarak kapasitelerinin altında çalıştırılması ve kronik kitlesel işsizlik

Kapitalizmin genel bunalımının olmazsa olmaz bir özelliğini, pazarlar

probleminin ilerleyen keskinleşmesi ve bunun sonucu olarak işletmelerin kronik bir şekilde kapasitesinin altında çalıştırılması ve kronik kitlesel işsizlik oluşturur.

Kapitalizmin genel bunalımı döneminde pazar probleminin keskinleşmesi, herşeyden önce tek tek ülkelerin emperyalizmin dünya sisteminden kopması tarafından belirlenir. Dev sürüm pazarları ve hammadde kaynaklarıyla Rusya'nın kapitalist sistemden kopması, kapitalist dünyanın ekonomik durumu üzerinde etkisini göstermeden edemezdi. Modern kapitalizmin ekonomik temel yasasının etkimesi beraberinde kaçınılmaz olarak, yaşam düzeyleri kapitalistler tarafından son derece düşük bir düzeyde tutulan emekçilerin yoksulluğunun artışı getirir; bu da yine pazar problemini keskinleştirir. Ayrıca, sömürge ve bağımlı ülkelerde, eski kapitalist ülkelerle pazarlarda başarıyla rekabet eden bir kendi kapitalizminin gelişmesi de pazar probleminin keskinleşmesini doğurur. **(Bu daha önce belirtilen emperyalizmin bu tür ülkelerde kapitalizmin gelişmesini frenlediği, ve dolayısıyla bu capitalist gelimenin önder ve yönlendirici gücü olduğu tespitiyle çelişmeli bir konumdur. Hele hele ele alınan bu dönemde. Günümüzde dahi bu kapitalist gelişmede önemli olan şey onun emperyalizmin pazar sorunu keskinleştirmesi değil değil, emperyalizm tarafından yönlendirilen dünya pazarın sorunlarını hafifletmesidir. Açıktır ki ülkenin bağımlılık şartlarına da bağlantılı olarak bu ülkeler emperyalizmin baskısına karşı sadece edilgen değil aynı zamanda aktiflerdir de. Ama bu aktiflik bağımlılık tarafından belirlenir ve bu aktifliğin dünya emperyalizmi ve onun dünya pazarı için sonuçları bugün herkese malumdur. Bu tür ülkelerdeki burjuvazinin –ve feodallerin- emperyalizme tümünden bağımlılık siyasetleri şartlarında –ve bu böyledir- bu tür ülkelerde kapitalizmin gelişmesi ve gelişme hızı ancak ve ancak yerel burjuvaziye ve feodallere dünya emperyalist sisteminde bizzat emperyalizm tarafından uygun bulunan yerle ve onların dünya pazarı için planlarıyla belirlenir-ve yerel burjuvazi bu role uyarak. emperyalist dünya sistemindeki rolünü kabullenerek gelişir. Bu tespit açıktır ki Stalin sonrası dönemde bu tür ülkelere aktarılan kaynaklara, emperyalist krizi halifleten bu kaynak aktarımına bahane oluşturmaktan başka bir anlam taşımamaktadır.BN) Sömürge halkların ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesi de, emperyalist devletlerin yabancı pazarlardaki konumunu zorlaştırır. **(İşte hem ekonomik hem siyasi olarak genel krizin derinleşmesinde sömürge ve bağımlı ülkelerin rolü açısından temel faktör tamı tamına proletarya ve onunla işbirliği halindeki demokratik partilerin emperyalizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelelerindeki bu gelişmedir. SSCB ve SBKP etrafında oluşmakta olan anti-emperyalist cephedir. BN)****

Eskiden pazarın büyümesi söz konusuysen, iki dünya savaşı arasındaki dönemde kapitalizmin büyüyen üretim olanakları koşullarında *pazarların görece istikrarı* ortaya çıktı. Bu, bütün kapitalist çelişkileri son haddine kadar keskinleştirmeden edemezdi. “Üretim olanaklarının büyümesiyle pazarların görece istikrarı arasındaki bu çelişki, pazarlar probleminin şimdi kapitalizmin ana problemi olmasının nedenidir. Genelde sürüm pazarları probleminin keskinleşmesi, özelde yabancı pazarlar probleminin keskinleşmesi, tekilde de sermaye ihracı için pazarlar probleminin keskinleşmesi –bu, kapitalizmin şimdiki durumudur. Sanayi işletmelerinin kapasitesinin altında çalıştırılmasının olağan bir olgu haline gelmesi de zaten bununla açıklanır.” **(Stalin'den bu**

* J.V. Stalin, “SBKP(B) XV. Parti Kongresine Merkez Komitesi Politik Raporu”; bkz. J.V.

alıntı 'sömürgelerde kapitalizmin gelişmesi' nedeniyle 'pazar problemi keskinleşir' tespitini desteklemek için yapıldığı oranda yanlıştır. BN.)

Eskiden sanayi işletmelerinin kitlesel olarak kapasitesinin altında çalıştırılması, yalnızca iktisadi bunalımlar sırasında olurdu. Kapitalizmin genel bunalımı dönemi için karakteristik olan, *işletmelerin kronik bir şekilde kapasitesinin altında çalıştırılmasıdır.*

Örneğin, 1925-1929 canlanma döneminde, ABD'de imalat sanayiinin üretim kapasitesinden yalnızca %80 oranında yararlanıldı. 1930-1934 yıllarında, imalat sanayiinin üretim kapasitesinden yararlanma oranı %60'a düştü, Burada, ABD'nin burjuva istatistikçilerinin, imalat sanayiinin üretim kapasitesinin hesaplanmasında uzun zamandır çalışmayan işletmeleri göz önünde bulundurmadıkları ve işletmelerden tek vardiya şeklinde yararlanmayı temel aldıkları göz önünde bulundurulmalıdır.

Kronik kitlesel işsizlik, işletmelerin kronik bir şekilde kapasitelerinin altında çalıştırılmasıyla sıkı ilişki içindedir. Birinci Dünya Savaşından önce yedek sanayi ordusu bunalım yıllarında büyüdü, ama kalkınma dönemlerinde nispeten düşük bir düzeye indi. Kapitalizmin genel bunalımı döneminde işsizlik dev boyutlar alır ve canlanma ve kalkınma yıllarında da yüksek bir düzeyde kalır. Yedek sanayi ordusu, daimi bir milyonluk işsizler ordusu halini aldı.

İki dünya savaşı arasında sanayi en yüksek kalkınma döneminde –1919 yılında– ABD'de tamgün işsizlerin sayısı 2 milyon insan tutuyordu. İkinci Dünya Savaşına kadar olan daha sonraki yıllarda ise asla 8 milyonun altına düşmedi. İngiltere'de sigortalılar arasındaki tamgün işsizlerin sayısı, 1922'den 1938'e kadar yılda 1.2 milyonun altına düşmedi. Milyonlarca işçi sadece gününbirlik işlerden geçimini sağladı, kısa mesai altında inledi.

Kronik kitlesel işsizlik, işçi sınıfının durumunu olağanüstü kötüleştirir. İşsizliğin ana biçimi, sürekli işsizlik olur. Kronik kitlesel işsizlik, kapitaliste iş yoğunluğunu son haddine kadar yükseltme, son derece yorucu iş sonucu yıpranan işçiyi işten atma ve onun yerine yeni, daha kuvvetli ve sağlıklı işçiler alma olanağı sunar. Böylelikle emekçilerin "çalışma yaşı" ve işletmede çalışma süresi önemli ölçüde kısalır. Çalıştırılan işçilerin yarın endişesi artar. Kapitalistler, kronik kitlesel işsizliği çalıştırılan işçilerin ücretlerini güçlü bir şekilde düşürmek için kullanır. İşçi ailesinin geliri, aile üyeleri arasında çalışanların sayısı azaldığından ötürü de azalır.

Burjuva istatistikçilerinin verilerine göre, 1920-1933 yılları arasında ABD'de işsizliğin büyümesine, sanayi, inşaat ve demiryolu ulaşımında çalışan işçilerin ortalama yıllık ücretlerinde bir düşüş eşlik etmişti; ücret 1920'de 1483 dolardan, 1933 yılında 915 dolara, yani %38.3 düştü. İşsiz aile üyeleri, geçimlerini çalışan aile üyelerinin kit ücretleriyle sağlamak zorunda kaldı. Tüm ücret fonu yalnızca çalışanlara değil de tüm işçilere, yani hem iş ilişkisi içinde bulunan ve hem de işsiz işçilere relative edildiğinde, bu durumda (işsizler de dahil) her işçi başına düşen ücret payının 1920'de 1332 dolardan 1933 yılında 497 dolara, yani %62.7 düştüğü görülür.

Kronik kitlesel işsizlik, köylülüğün durumu üzerinde de güçlü bir etkide

bulunur. Birincisi, iç pazarı daraltır ve kent nüfusunun tarımsal ürünlere olan talebini azaltır. Bu beraberinde tarım bunalımlarının derinleşmesini getirir. İkincisi iş pazarında durumu kötüleştirir ve yıkıma uğrayan ve iş aramak için kente göçen köylülerin endüstriyel üretime çekilmesini zorlaştırır. Bunun sonucu olarak tarımsal nüfus fazlası büyür ve köylülüğün yoksullaşması artar. Kronik kitlesel işsizlik, tıpkı işletmelerin kronik bir şekilde kapasitesinin altında çalıştırılması gibi, kapitalizmin ilerleyen çürümüşlüğü, toplumun üretici güçlerini kullanma yeteneksizliğini kanıtlar.

Kapitalizmin genel bunalımı döneminde işçi sınıfının artan sömürülmesi ve yaşam düzeyinin sert bir şekilde düşmesi, emek ile sermaye arasındaki çelişkilerin gittikçe daha çok keskinleşmesine yol açar.

Aşırı üretim bunalımlarının derinleşmesi ve kapitalist devredeki değişiklikler

Üretim olanaklarının büyümesiyle eşzamanlı olarak sürüm pazarlarının daralması ve kronik kitlesel işsizliğin gelişmesi, kapitalizmin çelişkilerini olağanüstü keskinleştirir, aşırı üretim bunalımlarını derinleştirir ve kapitalist devrede özel değişikliklere yol açar.

Bu değişiklikler şunlardan ibarettir: Devrenin süresi kısalır, ve bunun sonucu olarak bunalımlar sıklaşır; bunalımların derinliği ve keskinliği artar, bu, üretimin düşmesinde, işsizliğin artmaya devam etmesinde vs. ifadesini bulur; bunalımdan çıkış yolu zorlaşır, bununla bağlantı içinde bunalım aşamasının süresi uzar, durgunluk aşaması daha uzun sürer, kalkınma gittikçe daha az istikrarlı olur ve süresi gittikçe kısalır.

Birinci Dünya Savaşından önce bunalım genel olarak her 10-12 yılda bir ve ancak bazen her 8 yılda bir patlıyordu. İki dünya savaşı arasındaki dönemde, 1920'den 1938'e kadar, yani 18 yıl içinde üç iktisadi bunalım kaydedildi: 1920'den 1921'e, 1929'dan 1933'e, 1937'den 1938'e. Üretimin kısıtlanması, bunalımdan bunalıma daha büyük boyutlar alır. ABD imalat sanayininin üretimi 1907-1908 bunalımında (bunalımdan önceki en yüksek noktadan bunalım sırasındaki en düşük noktaya) yüzde 16.4, 1920-1921 bunalımı sırasında yüzde 23 ve 1929-1933 bunalımı sırasında yüzde 47.1 oranında düştü.

1929-1933 iktisadi bunalımı, en derin aşırı üretim bunalımıydı. Kapitalizmin genel bunalımının etkisi, kendisini burada gösterdi "Bugünkü bunalımın karakteri", diyordu Ernst Thälmann, "tekelci kapitalizm çağında kapitalist sistemin *genel bunalımı* temelindeki bir *devrevi bunalımın* karakteridir. Burada, genel bunalımla devrevi bunalım arasındaki diyalektik karşılıklı etkiyi anlamak zorundayız. Bir yandan, devrevi bunalım, kapitalizmin genel bunalımı temelinde cereyan ettiğinden, kendisine tekelci kapitalizmin koşulları egemen olduğundan, şiddetli ve o güne kadar görülmemiş biçimler alır. Diğer yandan, devrevi bunalımın yol açtığı tahribat, kapitalist sistemin genel bunalımı üzerinde derinleştirici ve hızlandırıcı etkide bulunur."*

1929-1933 iktisadi bunalımı, kapitalist dünyanın istisnasız bütün ülkelerini kapsadı. Bunun sonucu olarak, birtakım ülkelerin diğerleri aleyhine manevra yapması mümkün olmadı. Bunalım bütün şiddetiyle modern kapitalizmin en önemli ülkesini, Amerika Birleşik Devletleri'ni vurdu. En önemli kapitalist ülkelerdeki bunalım, tarım ülkelerindeki tarımsal bunalımla iç içe geçti; bu, iktisadi bunalımın bir bütün olarak derinleşmesine yol açtı. 1929-

* Ernst Thälmann, "Almanya Üzerinde Halk Devrimi", Almanya KP MK Oturumunda Konuşma, 15 Ocak 1931.

1933 bunalımı, kapitalizmin tarihindeki bütün bunalımların en derini ve en keskiniydi. Tüm kapitalist dünyada sanayi üretimi yüzde 36, tek tek bazı ülkelerde ise hatta daha da fazla düştü. Dünya ticaret cirosu üçte birine indi. Kapitalist ülkelerin maliyesi tamamen sarsıldı.

Kronik kitlesel işsizlik koşulları altında iktisadi bunalımlar işsiz sayısında muazzam bir büyümeye yol açar.

1932 yılında üretimin en düşük düzeyi sırasında tamgün işsizlerin yüzde oranı, resmi verilere göre, ABD'de %32 ve İngiltere'de %22 tutuyordu. 1932 yılında Almanya'da sendika üyeleri arasında tamgün işsizlerin oranı %43.8 ve kısa mesai yapan işçilerin oranı %22.6 tutuyordu. Tamgün işsizlerin sayısı mutlak sayılarla 1932 yılında resmi verilere göre ABD'de 13.2 milyon, Almanya'da 5.5 milyon ve İngiltere'de 2.8 milyonu buluyordu. 1933 yılında, tüm kapitalist dünyada 30 milyon tamgün işsiz sayılıyordu.

Kısa mesai yapan işsizlerin sayısı, korkunç boyutlara ulaştı. Örneğin Şubat 1932'de ABD'de kısa mesai yapan 11 milyon işçi bulunuyordu.

Sanayi işletmelerinin kronik bir biçimde kapasitesinin altında çalıştırılması ve kitlelerin aşırı yoksullaşması, *bunalımdan çıkış yolunu zorlaştırır*. İşletmelerin kronik bir şekilde kapasitelerinin altında çalıştırılması, sabit sermayenin yenilenme ve genişletilme çerçevesini daraltır ve durgunluktan canlanmaya ve kalkınmaya geçişi zorlaştırır. Kronik kitlesel işsizlik ve kitlesel gereksinim mallarının sürümünün genişletilmesini kısıtlayan yüksek tekel fiyatları politikası da aynı yönde etki yapar. Bununla bağlantı içinde, bunalım aşaması da uzar. Daha önceleri bunalım bir ile iki yıl içinde aşılrken, 1929-1933 bunalımı, dört yıldan fazla sürdü.

1920-1921 bunalımından sonra ortaya çıkan canlanma ve kalkınma, çok eşitsiz bir şekilde oldu ve tekrar tekrar kısmi bunalımlar tarafından kesintiye uğratıldı. ABD'de böylesi kısmi bunalımlar, 1924 ve 1927 yıllarında kaydedildi. 1926 yılında İngiltere ve Almanya'da üretim önemli ölçüde düştü. 1929-1933 bunalımı olağan bir durgunluk değil, sanayi tekrardan en düşük düzeyine inmesine de, sanayiye ne yeni bir kalkınmasına ve ne de genişlemesine yol açmayan *özel türden bir durgunluk* izledi. Özel türden durgunluktan sonra, belirli bir canlanma ortaya çıktı, ancak bu yeni ve daha yüksek temelde bir genişlemeye yol açmadı. Kapitalist dünyanın sanayii, 1937 yılında 1929 düzeyinin yalnızca yüzde 95-96'sına ulaştı; ama bundan sonra ABD'de başlayan ve daha sonra İngiltere, Fransa ve bir dizi diğer ülkeyi içine alan yeni bir iktisadi bunalım patladı.

1938 yılında sanayi üretiminin hacmi; ABD'de 1929 düzeyinin %72'sine; Fransa'da %70'ine düştü. Kapitalist dünyada toplam sanayi üretiminin hacmi 1938 yılında, 1937 yılında olduğundan %10.3 düşüktü.

1937-1938 bunalımı, 1929-1933 bunalımından herşeyden önce 1929'da olduğu gibi bir endüstriyel kalkınma aşamasından sonra değil de, özel türden bir durgunluk ve belirli bir canlanmadan sonra patlamasıyla ayrılır. Ayrıca bu bunalım, Japonya'nın Çin'de bir savaş başlattığı, Almanya ve İtalya'nın iktisatlarını savaş amaçlarına göre ayarladıkları ve diğer bütün kapitalist ülkelerin de kendilerini savaşa göre ayarlamaya başladıkları bir dönemde başladı. Bu, kapitalizmin bu bunalımdan normal bir çıkış için 1929-1933 bunalım döneminde olduğundan daha az kaynağa sahip olduğu anlamına geliyordu.

Kapitalizmin genel bunalımı koşulları altında, tarım bunalımları sıklaşır

ve derinleşir. 20'li yılların ilk yarısındaki tarım bunalımından sonra, 1928'de İkinci Dünya Savaşına kadar süren yeni bir derin tarım bunalımı başladı. Tarımsal ürünlerin görece aşırı üretimi, köylülüğün durumunu kötüleştiren güçlü bir fiyat düşüşüne yol açtı.

1921 yılında ABD'de çiftçilerin elde ettiği fiyat endeksi 1920 düzeyinin %58.5'ine ve 1932 yılında 1928 düzeyinin %43.6'sına düştü. *Bununla* bağıntı içinde tarımsal üretimin düzeyi sert şekilde düştü ve köylülerin gelirleri azaldı. ABD'de zirai üretimi, 1934 yılında 1928'in düzeyinin %67.9'una ve 1920 düzeyinin % 70.6'sına düştü.

Geniş köylü kitlelerinin yoksullaşması ve sefaleti, köylülüğün devrimci ruh halinin büyümesine ve onun işçi sınıfı önderliğinde kapitalizme karşı mücadeleye başlamasına yol açar.

Kapitalizmin genel bunalımı koşullarında, tekellerce azami kârları güvence altına almak için yararlanılan aşırı silahlanma ve dünya savaşları, kapitalist yeniden üretim süreci ve kapitalist devre üzerinde büyük etkide bulunur. Silahlanma ve enflasyon etkenleri, ilk başlarda geçici bir konjunktür canlanmasına yol açabilir. Savaş hazırlığı, kapitalist bir ülkenin iktisadi bunalıma girmesini geciktirebilir. Ama savaşlar ve iktisadın askerileştirilmesi kapitalist iktisadi bunalımdan koruyamaz. Bunlar, üstüne üstlük iktisadi bunalımları derinleştiren ve keskinleştiren gayet özsel bir etkidir. Dünya savaşları, üretici güçlerin ve toplumsal zenginliklerin görülmemiş bir yok edilmesine yol açar: sanayi işletmelerinin tahrip edilmesine, maddi değer stoklarının yok edilmesine, insan yaşamının yok edilmesine. Savaşlar, emekçilerin yoksullaşmasını ve kapitalist iktisadın gelişmesinin eşitsizliğini ve oransızlığını artırır ve böylelikle yeni, daha derin aşırı üretim bunalımlarının önkoşullarını yaratır.

Aynı şekilde, bunalımın patlamasını geçici olarak geciktiren aşırı silahlanma ve savaş hazırlıkları da, daha keskin bunalımların önkoşullarını yaratır. İktisadın askerileştirilmesi, üretim araçlarının ve kitlemel tüketim mallarının üretimini kısma yoluyla silahlı kuvvetler için silah ve donatım üretimini genişletme anlamına, vergilerin aşırı ölçüde artırılması ve pahalılığın artması anlamına gelir; bu, kaçınılmaz olarak halkın tüketiminin radikal bir şekilde azalmasına yol açar ve yeni bir iktisadi bunalımının başlangıcını hazırlar.

Kapitalizmin genel bunalımı döneminde artan çürümüşlük, kendisini üretim temposunun genel bir düşüşünde gösterir. Kapitalist dünyanın sanayi üretiminin büyüme temposu, 1890'dan 1913'e kadarki dönemde yılda ortalama olarak yüzde 3.7 ve 1913-1929 arasında yüzde 2.4 arttı. Ama 1929'dan 1938'e kadarki dönem içinde üretim artmadı, bilakis geriledi.

Kapitalizmin genel bunalımı döneminde kapitalist sistemin çöküşünü durdurmaya ve egemenliğini korumaya çalışan tekelci burjuvazi, emekçilerin yaşam düzeylerine karşı azgın bir saldırı yürütür ve polisiye yöntemlerle hükümet eder. Bütün önemli kapitalist ülkelerde tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi artar.

Burjuvazi iktidarını parlamentarizmin ve burjuva demokrasisinin eski yöntemleriyle artık koruyamadığında, bir dizi ülkede –İtalya, Almanya, Japonya ve diğer bazı ülkelerde– faşizm rejimini kurdu. *Faşizm*, mali sermayenin en gerici ve en saldırgan gruplarının açık terörcü diktatörlüğüdür. Faşizm, ülke içinde işçi sınıfının örgütlerini parçalama ve bütün ilerici güçleri boğmayı ve dışa karşı dünya egemenliği için fetih savaşı hazırlamayı ve çıkarmayı amaçlar.

	<p>Faşizm, bu hedeflere terör ve toplumsal demagoji yoluyla ulaşmaya çalışır.</p> <p>Böylelikle 1929-1933 yıllarındaki dünya iktisadi bunalımı ve 1937-1938 bunalımı, gerek kapitalist ülkeler içindeki gerekse de bunlar arasındaki çelişkilerin özellikle şiddetli bir şekilde keskinleşmesine yol açtı. Emperyalist devletler, bu çelişkilerden çıkış yolunu dünyanın yeniden paylaşılması için bir savaş hazırlamakta aradılar.</p> <p>Kısa Özet</p> <p>1- Kapitalizmin genel bunalımı, tüm kapitalist dünya sisteminin çok yönlü bir bunalımıdır. Bu, hem iktisadi hem de politikayı kapsar. Bunun temelini, bir yandan kapitalist dünya sisteminin artan çöküşü ve diğer taraftan kapitalizmden kopmuş ülkelerin artan iktisadi gücü oluşturur.</p> <p>2- Kapitalizmin genel bunalımı, içeriği kapitalizmin çöküşü ve dünya çapında sosyalizmin zaferi olan tüm bir tarihsel dönemi kapsar. Kapitalizmin genel bunalımı, Birinci Dünya Savaşı döneminde ve özellikle de Sovyetler Birliği'nin kapitalist sistemden kopuşundan sonra başladı.</p> <p>3- Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, dünya tarihinde eski kapitalist dünyadan yeni sosyalist dünyaya doğru temel bir dönüm noktası oldu. Dünyanın iki sisteme –kapitalizmin sistemi ve sosyalizmin sistemi– bölünmesi ve bunlar arasındaki mücadele, kapitalizmin genel bunalımının temel özelliğini oluşturur. Dünyanın iki sisteme bölünmesiyle birlikte ekonomik gelişmenin iki çizgisi ortaya çıktı: kapitalist sistem gittikçe daha çok çözülmez çelişkilerin içine batarken, sosyalist sistem, bunalımlar ve felaketler olmadan, aralıksız olarak yükselen bir çizgi boyunca gelişiyor.</p> <p>4- Kapitalizmin genel bunalımının bir bileşeni, emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımıdır. Bu bunalım, emperyalizmin sömürgelerdeki temel direklerini sarsan ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesinden ibarettir. Ezilen halkların ulusal kurtuluş mücadelesinin başında işçi sınıfı durmaktadır. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, ezilen halkların devrimci eylemliliğini uyandırdı ve proletaryanın önderliği elinde bulundurduğu sömürgesel devrimler çağını başlattı.</p> <p>5- Kapitalizmin genel bunalımı koşullarında, tek tek ülkelerin emperyalizm sisteminden kopuşu, emekçilerin artan yoksulluğu ve sömürgelerde kapitalizmin gelişmesi sonucu (bu sonuncu hususa daha önce değindik. Ve bu 4. Maddenin önemini yadsımaya hizmet etmektedir. BN), pazar problemi keskinleşir. Kapitalizmin genel bunalımının karakteristik özelliklerinden birisi, işletmelerin kronik bir şekilde kapasitelerinin altında çalıştırılması ve kronik kitlesel işsizliktir. Pazar probleminin keskinleşmesi, işletmelerin kronik bir şekilde kapasitelerinin altında çalıştırılması ve kronik işsizliğin etkisiyle, iktisadi bunalımlar gittikçe derinleşir ve kapitalist devrede özsel değişiklikler olur.</p>
2	KAPİTALİZMİN GENEL BULAMININ II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDAKİ DERİNLEŞMESİ VE İKİNCİ DÖNEM 'Ekonomi Politik El Kitabı'ndan ve Stalin'den.
2.1	Bölüm XXI KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMININ İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA DERİNLEŞMESİ

İkinci Dünya Savaşı ve kapitalizmin genel bunalımının ikinci aşaması

Lenin, Birinci Dünya Savaşını, emperyalist çelişkilerin yol açacağı diğer savaşların izleyeceğini bilimsel olarak öngördü. “Herkes”, diyordu 1914-1918 savaşının bitiminden sonra, “emperyalistler ve burjuvazi iktidarda kalırsa, böylesi bir yeni savaşın kaçınılmaz olduğunu görmektedir.”*

Emperyalist ülkeler arasında nüfuz alanlarının Birinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan paylaşımı, savaş öncesinde var olandan daha kısa ömürlüydü, İngiltere ve Fransa'nın dünya sanayi üretimindeki payı önemli ölçüde azaldı, bunların kapitalist dünya pazarındaki konumları kötüleşti. Savaş sırasında muazzam bir şekilde zenginleşen Amerikan tekelleri, üretim kapasitelerini genişlettiler ve sermaye ihracında kapitalist dünyada ilk sırayı aldılar. Birinci Dünya Savaşında yenilgiye uğrayan Almanya, Amerikan ve İngiliz kredilerinin yardımıyla ağır sanayiini kısa zamanda tekrardan kurdu ve kısa süre sonra etki alanlarının yeniden paylaşılmasını talep etti. Japonya, Çin'e karşı saldırıya başladı, İtalya, çeşitli yabancı sömürge mülkiyetler üzerinde hak iddia etmeye başladı.

Böylece kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği yasaının etkimesi, Birinci Dünya Savaşından sonraki dönemde kapitalist dünya sistemi içindeki dengenin yeniden şiddetli bir şekilde bozulmasına yol açtı. Kapitalist dünya, yeniden iki düşman kampa bölündü ve bu, İkinci Dünya Savaşına yol açtı. Uluslararası emperyalist gericiliğin güçleri tarafından hazırlanan İkinci Dünya Savaşı, faşist devletler bloku –Almanya, Japonya ve İtalya– tarafından başlatıldı. Alman faşizminin ve Japon emperyalizminin saldırganlığını Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltmeye çalışan ABD, Fransa ve İngiltere'nin egemen çevreleri, saldırganı mümkün olan her tarzda yardım ettiler ve savaş çıkarmaları için onları bütün araçlarla teşvik ettiler. Bu savaş, Almanya ve müttefikleri açısından bir fetih ve yağma savaşıydı. Sovyetler Birliği ve faşist saldırının kurbanı olan diğer halklar açısından ise, haklı bir savaş, bir kurtuluş savaşıydı.

Savaş eylemlerinin boyutu, silahlı güçlerin sayısal gücü ve kullanılan savaş tekniğinin kapsamı, insan kaybı ve yok edilen maddi değerlerin boyutu açısından, İkinci Dünya Savaşı, birincisini çok aştı. Avrupa ve Asya'nın birçok ülkesi, bundan muazzam insan kaybı ve dev maddi zarar gördüler.

Savaşa katılan devletlerin dolaysız savaş giderleri 1000 milyar dolar tuttu, savaş eylemlerinin yol açtığı tahribat ise henüz bu hesaba dahil değildir.

Avrupa ve Asya halklarının iktisadi ve kültürü, faşist Alman ve Japon işgalcilerinin haydutça idaresi sonucu muazzam zarar gördü.

Savaş, tekeli devlet kapitalizminin daha da gelişmesine yol açtı. Tümünü ve bütünüyle tekellere tabi olan burjuva devletlerin savaş tarafından belirlenen önlemleri, mali kodamanların dev tekeli azami kârlarının güvence altına alınmasını amaçlıyordu. Milyarlar tutan silah siparişlerinin olağanüstü elverişli koşullarla büyük tekellere verilmesi, devlet işletmelerinin yok fiyatına tekellere devredilmesi, az bulunur hammaddelerin ve işgüçlerinin önde gelen şirketlerin çıkarları doğrultusunda dağıtılması, yüzlerce ve binlerce küçük ve orta işletmenin zorla kapatılması ya da savaş sanayiinin az sayıdaki büyük firmasına tabi kılınması gibi önlemler, buna hizmet etti.

* *V.İ. Lenin*, “III. Enternasyonal'in Yıldönümü Dolayısıyla Moskova Sovyetlerinin Tören Oturumunda Konuşma.”; bkz. *V.İ. Lenin*, Eserler, 4. baskı, c. 30, s. 398, Rusça.

Savaşan kapitalist ülkelerin silahlanma giderleri, vergiler, krediler ve kağıt para emisyonu yoluyla finanse edildi. 1943 ve 1944 yıllarında vergiler, en önemli kapitalist ülkelerde (ABD, İngiltere, Almanya) ulusal gelirin %35'ini yutmaktaydı. Enflasyon, fiyatların muazzam şekilde artmasına yol açtı. İşgününün uzatılması, çalışmanın askerileştirilmesi, vergi yükünün artırılması ve geçim masraflarının yükselmesi, tüketim düzeyinin güçlü bir şekilde düşmesi –bütün bunlar, işçi sınıfının ve geniş köylü kitlelerinin daha büyük ölçüde sömürülmesi anlamına gelmekteydi.

Tekeller, savaş sırasında masalvari kârları ceplerine indirdiler. Çok düşük tutulmuş resmi verilere göre bile, Amerikan tekellerinin kârları, 1938 yılında 3.3 milyar dolardan 1941 yılında 17.2 milyar dolara, 1942 yılında 21.1 milyar dolara, 1943 yılında 25.1 milyar dolara ve 1944 yılında 24.3 milyar dolara yükseldi. Savaş yıllarında İngiltere, Fransa, faşist Almanya, İtalya ve Japonya'nın tekelleri de dev kârlar elde ettiler.

Savaş sırasında ve savaş sonrası yıllarda kapitalist ülkelerde tekellerin herşeye egemen politik iktidarı, baskı egemenliği daha da arttı. Özellikle çelik tröstü, Du Pont kimya tröstü, otomobil firmaları General Motors ve Chrysler, elektro tekeli General Electric vb. gibi Amerikan tekellerinin işlemlerinin çapı büyüdü. Örneğin, General Motors konserni bugün ABD'de 102 ve diğer ülkelerde 33 fabrikaya sahiptir; bu işletmelerde yaklaşık yarım milyon işçi çalışmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı, faşist devletlerin anti-Hitler koalisyon ülkelerinin silahlı kuvvetleri tarafından tümüyle çökertilmesiyle sonuçlandı. Burada tayin edici rolü, Avrupa halklarının kültürünü, özgürlüğünü, bağımsızlığını ve bir bütün olarak varlığını faşist zorbalardan kurtaran Sovyetler Birliği oynadı. Sovyetler Birliği'nin Büyük Anavatan Savaşı, dünyanın ilk sosyalist devletinin gücünü ve iktidarını gösterdi, sosyalist toplum ve devlet düzeninin muazzam üstünlüklerini gösterdi.

Savaş, kapitalist dünya sisteminin daha da zayıflamasını beraberinde getirdi. Savaş sırasında birbirlerine karşı savaşan kapitalist koalisyonlardan her biri, hasmını yok etmeyi ve dünya egemenliğini kazanmayı umuyordu. Genel bunalımdan çıkış yolunu burada aradılar. Her iki kapitalist grup da, Sovyetler Birliği'nin savaş sürecinde çökeceği ya da önemli ölçüde zayıflayacağı hesabını yapıyordu, metropollerdeki işçi hareketini ve sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketini boğabilecekleri hesabını yapıyordu. Amerika Birleşik Devletleri, en tehlikeli rakipleri olarak Almanya ve Japonya'nın ayağını kaydırmak, dünya pazarlarını ve hammadde kaynaklarını gaspetmek ve dünya egemenliğini eline geçirmek için çaba gösteriyordu.

Sovyet halkının kahramanca mücadelesi, SSCB'nin iktisadi ve askeri kuvveti ve Avrupa ve Asya'daki anti-empyalist ulusal kurtuluş hareketi, emperyalistlerin planlarını suya düşürdü. Savaş, Sovyetler Birliği'nin zayıflaması ve çökmesi yerine, onun güçlenmesine ve uluslararası otoritesinin artmasına yol açtı. Savaş, devrimci hareketlerin zayıflaması ve çökmesi yerine, daha çok ülkenin kapitalist sistemden kopmasına yol açtı. Faşist saldırganların yenilgisi, Avrupa ve Asya'daki halk kurtuluş hareketlerinin güçlerini canlandırdı. "Yeni oluşan koşullar altında, özellikle de Sovyetler Birliği'nin bu savaşta tayin edici rolünün sonucu olarak, bir dizi ülkede savaş sonrasında gerçekleştirilen kapitalist gelişme yolundan yeni bir yola, halk demokrasisi devletlerinin yaratılması ve geliştirilmesi yoluna dönüşüm mümkün oldu. Böylece, uluslararası sosyalizmin gelişmesinde yeni bir aşama başlatıldı."*

Orta ve Güneydoğu Avrupa'daki bir dizi ülkenin halkları –Polonya.

Çekoslovakya, Romanya, Macaristan, Bulgaristan ve Arnavutluk– gerici rejimin boyunduruğunu atıp halk demokrasisi cumhuriyetleri oluşturdu, temel sosyo-ekonomik dönüşümleri gerçekleştirerek sosyalizmin inşasına geçtiler (Bu tespit Arnavutluk için geçerli değildir.BN). Dünya emperyalizminin önemli bir yenilgisi ve barış ve demokrasi kampının muazzam bir başarısı, birleşik, demokratik ve barışsever bir Almanya'nın yaratılması için Alman halkının demokratik güçlerinin kalesini oluşturan Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin kurulması oldu.

Sömürge ve bağımlı ülkelerin halklarının daha da köleleştirilmesi yerine, bu ülkelerdeki ulusal kurtuluş mücadelelerinin yeni güçlü bir canlanması gerçekleşti. Büyük Çin halkının tarihsel zaferi, 600 milyon insanlık nüfusa sahip dev bir ülkeyi emperyalizmin iktidarından kopardı. Avrupa ve Asya'da bir dizi ülkenin kapitalizmden kopmasından sonra, bugün halihazırda insanlığın üçte biri kapitalist boyunduruktan kurtulmuş durumdadır.

Bütün bunlar, sosyalizmle kapitalizm arasındaki güçler dengesinin sosyalizmin lehine ve kapitalizmin aleyhine daha da değişmesini sağladı. Bugün Sovyetler Birliği ile birlikte Avrupa halk demokrasisi ülkeleri, Çin Halk Cumhuriyeti ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti toplumsal ilerleme, barış ve demokrasi davasını savunmaktadır. Bunun dışında, kapitalist ülkelerde ve halen sermayenin egemen olduğu sömürge ülkelerde milyonlarca insan ayağa kalkıyor ve emperyalizme karşı, toplumsal ve ulusal kurtuluş için aktif bir mücadele yürütüyor.

İkinci Dünya Savaşı döneminde, özellikle de Avrupa ve Asya'daki halk demokrasisi ülkelerinin kapitalist sistemden kopuşundan sonra, bu bunalımın daha da derinleşmesi ve keskinleşmesiyle belirlenen *kapitalizmin bunalımının ikinci aşaması gelişti*.

Dünyada iki kampın oluşması ve bütünlüklü dünya pazarının parçalanması

Avrupa ve Asya'nın İkinci Dünya Savaşından sonra kapitalist sistemden kopan ülkeleri, Sovyetler Birliği ile birlikte kapitalizm kampına karşı duran bütünlüklü ve güçlü bir sosyalist kamp oluşturdu. İki kamp, başında Sovyetler Birliği'nin bulunduğu sosyalist kamp ve ABD'nin önderliği altındaki kapitalist kamp, ekonomik gelişmenin iki çizgisini temsil etmektedir. Bu çizgilerden biri, artan iktisadi güç, barış iktisadının kesintisiz olarak yükselmesi ve Sovyetler Birliği ve Halk Demokrasisi ülkelerinde emekçi kitlelerin refah düzeylerinin sürekli olarak yükselmesi çizgisidir. **(Burada, ve daha sonra, bu artan iktisadi gücün emperyalizmin pazarlarını tehdit eden temel iktisadi güç, temel üretim gücü olduğu açıkça ortaya konmamaktadır. BN)** Diğer çizgi, üretici güçleri durgunlaşan kapitalizmin çizgisi, İktisadın askerileştirilmesi ve kapitalist dünya sisteminin giderek daha fazla keskinleşen genel bunalımı koşullarında emekçilerin yaşam standardının düşmesi çizgisidir.

İki kamp –sosyalist kamp ve kapitalist kamp– uluslararası politikanın birbirine zıt iki yönünü temsil etmektedir.

ABD ve diğer emperyalist devletlerin egemen çevreleri, yeni bir dünya savaşının hazırlanması ve ülkelerindeki yaşantının faşistleştirilmesi yolunda yürümektedir. Sosyalist kamp, yeni bir savaş tehlikesine ve emperyalist yayılmacılığa karşı mücadele etmekte, faşizmin kökünün kurutulması, barış ve

* V. M. Molotov, "Sovyetler Birliği :XIX. Parti Kongresi Açış Konuşması"; "Pravda", 6 Ekim 1952.

demokrasinin pekiştirilmesi için mücadele yürütmektedir. İkinci Dünya Savaşının ve dünyada iki kampın oluşmasının en önemli ekonomik sonucu, *bütünlüklü, her yeri kapsayan dünya pazarının parçalanması* oldu. “İki karşıt kampın varlığının ekonomik sonucu, bütünlüklü, her yeri, kapsayan dünya pazarının parçalanmış olması ve şimdi bunun sonucu olarak birbirine paralel ve birbirinin karşısında duran iki dünya pazarının var olmasıdır.” Bu, kapitalizmin genel bunalımının daha da derinleşmesine yol açtı.

Savaş sonrası dönemde, sosyalist kampın ülkeleri ekonomik olarak birleştiler ve sıkı bir iktisadi işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma örgütlediler. Sosyalist kampın ülkelerinin iktisadi işbirliği karşılıklı yardımlaşma ve genel bir iktisadi kalkınma elde etme samimi isteğine dayanmaktadır. Tayin edici kapitalist ülkeler –ABD, İngiltere ve Fransa–, bu ülkeleri boğmak için Sovyetler Birliği, Çin ve Avrupa halk demokrasisi ülkeleri üzerinde bir iktisadi abluka uygulamaya çalıştılar. Ama bununla, kendileri istemeksizin yeni, paralel bir dünya pazarının oluşmasını ve pekişmesini teşvik ettiler. Sosyalist kamptaki ülkelerin iktisadının bunalımsız gelişmesi sayesinde, bu yeni dünya pazarı pazarlama zorlukları tanımamaktadır; alım kapasitesi kesintisiz olarak yükselmektedir **(ve bu kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesinde belirleyici faktörü oluşturmaktadır: artan ve otomatikleşerek mükemmelenenö bçfylece ürünleri bollaşan ve ucuzlayan üretim yakında dış pazara ihtiyaç duyacaktır. Ve bu pazarda kapitalizmin rekabet şansı olmayacaktır. Stalinin bu tespitleri devre dışı bırakılmış durumdadırç BN).**

Bütünlüklü dünya pazarının parçalanmasıyla, kapitalizmin genel bunalımının ilk döneminde var olan pazarın görece istikrarına da bir son verildi.**(Bunun telinde yatan faktör sosyalist pazarın oluşması ve bu kamp ülkelerinde üretimin hızlı artışıdır. Bu faktör sürekli dışlanmakta. BN)** Kapitalizmin genel bunalımının ikinci aşaması açısından, kapitalist dünya pazarının alım kapasitesinin küçülmesi karakteristiktir. Bu, tayin edici kapitalist ülkelerin (ABD, İngiltere ve Fransa) güçleriyle dünyanın zenginlik kaynakları üzerinde etkime buldukları bölgelerin kaçınılmaz olarak daralması ve bu ülkeler için dünya pazarında pazarlama koşullarının kötüleşmesi anlamına gelmektedir. Kapitalist ülkelerde işletmelerin kronik bir biçimde kapasitelerinin altında çalıştırılması, savaş sonrası dönemde arttı. İkinci Dünya Savaşının bitiminden sonra ABD'nin çeşitli sanayi dallarındaki dev üretim kapasiteleri kısmen kapatılmasına ve kısmen de yok edilmesine rağmen, bu herşeyden önce ABD için geçerlidir.

En önemli kapitalist ülkelerin dünyanın zenginlik kaynaklarını denetimleri altında bulundurduğu alanların daralması, emperyalist kampın ülkeleri arasında pazarlama alanları, hammadde kaynakları ve sermaye yatırım alanları uğruna mücadelenin güçlenmesini beraberinde getirmektedir. Emperyalistler, herşeyden önce de Amerikan emperyalistleri, dev pazarların kaybı sonucu ortaya çıkan zorluklarını, rakiplerinin aleyhine yayılma, saldırı eylemleri, aşırı silahlanma ve iktisadın askerileştirilmesi yoluyla aşmaya çalışmaktadır. Ancak bütün bu önlemler, yalnızca kapitalizmin çelişkilerinin daha fazla keskinleşmesine yol açmaktadır.

* J.V. Stalin, “SSCB’de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları”, s. 31.

Emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımının keskinleşmesi

Kapitalizmin genel bunalımının ikinci aşaması, sömürge sisteminin bunalımının şiddetli bir şekilde keskinleşmesiyle belirlenmektedir. Emperyalist güçler, savaşın ve savaşın sonuçlarının yükünü bağımlı ülkelerin halklarının sırtına yüklemeye çalışıyorlar. Sömürgelerdeki emekçi halkların yaşam düzeyi, felaket bir şekilde düşmektedir. Bütün bunlar, sömürgelerle metropoller arasındaki çelişkiyi artırmaktadır. Amerikan tekelleri, az gelişmiş ülkelere "yardım" bahanesiyle, Batı Avrupa ülkelerinin sömürgelerine ve etki alanlarına sistemli bir şekilde sızmakta ve böylelikle köleleştirilmiş ülkelerin sömürülmesi daha da güçlendirilmekte ve emperyalist güçler arasındaki çelişkiler büyümektedir. Aynı zamanda, bir dizi sömürge ve yarı-sömürge ülkenin sanayinin savaş sonucu gelişmesi, emperyalizme karşı giderek daha fazla aktif bir şekilde karşı çıkan proletaryanın büyümesini teşvik etti.

Bu koşulların etkisi altında, sömürge halkların ulusal kurtuluş mücadelesi güçlendi. Alman ve Japon emperyalizminin silahlı güçlerinin çökertilmesi, bu mücadelenin başarıyla sonuçlanması için yeni, uygun bir ortam yarattı. İkinci Dünya Savaşının ve sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde ulusal kurtuluş mücadelesinin yeniden canlanması sonucunda, *emperyalizmin sömürge sistemi fiilen parçalanmaktadır*. Bu parçalanma, herşeyden önce emperyalizm cephesinin çeşitli sömürge ülkelerde yarılması ve bu ülkelerin emperyalizmin dünya sisteminden kopması tarafından belirlenmektedir. Sömürgesel sömürü alanları, giderek daha fazla daralmaktadır.

Asya ve Pasifik Okyanusu bölgesinde, yani yeryüzünün yarım milyardan fazla insanı barındıran bir bölgesinde muazzam tarihsel değişiklikler meydana geldi. Bu değişiklikler içinde Çin Komünist Partisi'nin önderlik ettiği büyük Çin halkının, Amerikan ve Japon emperyalizminin ve yerli feodal gericiğin birleşik güçleri üzerindeki zaferi, seçkin bir yer tutmaktadır. Çin'de halk devriminin zaferi, dünyanın en büyük ülkesinde feodal sömürücülerin ve yabancı emperyalistlerin egemenliğini ortadan kaldırdı. *Çin Halk Cumhuriyeti*'nin kurulması, Rusya'daki Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşındaki zaferinden sonra, emperyalizmin tüm sistemine indirilmiş en güçlü darbeydi. Halk Cumhuriyetleri, *Kore ve Çinhindi*'nde de oluştu. Emperyalist güçlerin Çin üzerinde egemenlik uğruna mücadelesi, Asya ve Pasifik Okyanusu bölgesinde uluslararası ilişkilerin özellikle keskinleşmesine yol açtı. Bugün Çin, tam ulusal egemenliğe sahip olan ve bağımsız bir dış politika yürüten bağımsız bir büyük güçtür. Sayısız dostluk ve işbirliği bağlarıyla Sovyetler Birliği ve sosyalist kampın diğer ülkeleriyle sınıksız bağlı bulunan Çin Halk Cumhuriyeti, Uzakdoğu ve tüm dünyada barış ve demokrasinin güçlü bir faktörüdür.

Asya'nın ve Pasifik Okyanusu bölgesinin diğer ülkelerinde de esaslı değişiklikler gerçekleşti. Nüfusu 440 milyon insandan fazla tutan Hindistan'daki ulusal kurtuluş hareketinin baskısı sonucu, İngiliz emperyalizmi bu ülkedeki sömürge yönetimini geri çekmek zorunda kaldı. Hindistan, iki dominyona bölündü: Hindistan ve Pakistan. İktidar yerli egemen sınıfların eline geçti. İngiliz sömürgesi Seylan da dominyon oldu. Benzeri koşullar altında Hollanda, eski sömürgesi Endonezya'nın ve İngiltere de Birmanya'nın bağımsızlığını tanımak zorunda kaldı. Böylelikle Hindistan, Endonezya ve diğer bazı ülkeler, bağımsız, egemen gelişme yoluna girdiler. **(Bu 'iktidar yerli egemen sınıfların eline geçti' tespitiyle örtülmeye çalışılan ama işin aslında ve böylece burjuva karakterini ortaya koyan .tam bir çarpıtmadır. Üçüncü yolcuların, 'bağlantısızların' ve onlara yapılan kaynak aktarımının, yani daha sonra uygulanan emperyalizmin pazar sorununu hafifletmenin**

temellerini oluşturmaktadır. Daha önceki döneme ait pazar sorununun derinleşmesiyle bağlantılı olan sömürgelerdeki kapitalist gelişmeye biçilen aşırı değerle de el ele gitmektedir. BN) İngiliz emperyalizmi, Hindistan, Pakistan, Seylan ve Birmanya üzerindeki ekonomik egemenliğini korumaya çalışmaktadır. Aynı zamanda Amerikan tekelleri de, bu ülkelere girmeye çalışmaktadır. Ancak emperyalist güçlerin politikası, ulusal özgürlük ve bağımsızlık için mücadele eden bu ülkelerin, halklarının artan direnişleriyle karşılaşılıyor. **(Ve siz bu ülkelerin halklarına karşı iktidardaki burjuvaları desteklemek, böylece dünya emperyalimini desteklemek için teorik ve siyasi temeller hazırlamaktasınız! BN)** Boyunduruk altındaki bir dizi ülkede ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi, halk kitlelerinin sömürgeci efendilere karşı uzun süreli silahlı mücadelesine yol açtı (Malezya, Filipinler). Emperyalizm tarafından en çok ezilen Afrika halkları da, ulusal kurtuluş mücadelesi için ayağa kalktı (Madagaskar, Altın Sahili, Kenya, Güney Afrika Birliği). Ortadoğu (İran, Mısır) ve Kuzey Afrika (Tunus, Fas) ülkelerinde emperyalizme karşı direniş büyümektedir. Latin Amerika ülkelerinde de Birleşik Devletler'in finans oligarşisinin iktisatta başına buyruk davranışı ve politik baskıya karşı direniş aralıksız büyümektedir. Emperyalist güçler, ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesini durdurma çabası içinde, zor yöntemlerini aldatma yöntemleriyle tamamlamaktadır; bunlar, belirli sömürgelerin "bağımsızlığını" ilan etmekte, ama bu ülkeler üzerindeki egemenliklerini fiilen korumaktadırlar. Emperyalistlerin bu manevrayı yürütmekteki en büyük destekleri, feodal gericiliğin güçleri (büyük toprak sahipleri ve diğer feodal beyler) ve sömürge ülkelerin büyük burjuvazisinin yabancı sermayeye sıkı sıkıya bağlı anti-ulusal tabakalarıdır. **(Burada Stalin'in 19. Kongrede ortaya koyduğu burjuvazinin bir bütün olarak gericileştiği ve milli bağımsızlığı sattığı tespiti hali hazırda 'yumuşatılmakta', burjuvazinin bir kısmına 'millilik' bahşedilmekte ve ona siyasette 'yer açılmakta'dır! Sınıf mücadelesindeki gelişmelerin sonuçları çöpe atılmaktadır. Bu tabii ki 'sosyalist olmayan yol' teorisine, burjuva devletlerde 'sosyalist olmayan yol' dan gelişme teorisine de kapı açmaktadır. BN)**

Tüm dünyada gericiliğin ve saldırganlığın kalesi olarak Amerikan emperyalizmi, ezilen halkların ulusal kurtuluş hareketlerini hem aldatma hem de silah yoluyla parçalama çabasında emperyalist güçlerin önderidir. Emperyalistlerin Asya halklarının anti-emperyalist, anti-feodal temelde ulusal ve toplumsal yeniden doğuşunun güçlü sürecini boşa çıkarma çabaları, kaçınılmaz olarak karaya oturmaktadır. Kore'de Amerikan silahlı müdahalesinin başarısızlığa uğraması; Fransız ve Amerikan emperyalizminin Çinhindi'ndeki planının başarısızlığa uğraması, emperyalizmin isteklerini silah zoruyla Asya halklarına kabul ettirdikleri, bunların özgürlük ve bağımsızlık çabalarını bastırabildikleri dönemin geri gelmez bir şekilde geçtiğini tüm açıklığıyla gösterdi.

Ezilen halkların ulusal kurtuluş hareketi, bir dizi yeni özellikler kazandı. Sömürge ülkelerin çoğunda proletaryanın ve komünist partisinin önder rolü büyüdü ve pekişti. Bu da, ezilen halkların emperyalizmin kovulmasına yönelik ve demokratik dönüşümlerin gerçekleştirilmesi uğruna mücadelesinin başarısı için tayin edici bir önkoşuldur. İşçi sınıfının önderliği altında ulusal demokratik bir birleşik cephe oluşturmakta, işçi sınıfıyla köylülüğün emperyalizme ve feodalizme karşı mücadeledeki ittifakı pekişmektedir.

Emperyalizmin sömürge sisteminin başlayan parçalanması, kapitalist ülkelerin iktisadi ve politik zorluklarını artırmakta ve bir bütün olarak kapitalizmin temellerini sarsmaktadır.

Kapitalizmin gelişmesinin eşitsizliğinin büyümesi. Amerikan emperyalizminin yayılması

Kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliğinden doğan İkinci Dünya Savaşı, bu eşitsizliğin daha da keskinleşmesine yol açtı. Üç emperyalist güç –Almanya, Japonya ve İtalya– askeri olarak çökertildiler. Fransa, büyük zararlar çıktı. İngiltere ciddi bir şekilde zayıfladı. Ama aynı dönemde savaş içinde daha çok zenginleşen ABD tekelleri, kapitalist dünyadaki konumlarını pekiştirdiler. Faşist saldırganların İkinci Dünya Savaşında çökertilmelerinden sonra dünya gericiğinin ve saldırganlığın merkezi Amerika Birleşik Devletleri'ne kaydı. Amerikan tekelleri, rakiplerinin zayıflamasından yararlanarak, azami kâr peşinde, savaş sonrası dönemde kapitalist dünya pazarının önemli bir bölümünü ellerine geçirdiler.

Daha 1949 yılının sonunda yurtdışındaki Amerikan sermaye yatırımları, hepsi beraber tüm diğer kapitalist devletlerin yurtdışındaki sermaye yatırımları toplamını aşmış bulunuyordu. Yurtdışına yatırılmış Amerikan sermayelerinin toplam tutarı, 1939 yılı sonunda 11.4 milyar dolardan 1953 yılının sonunda 39.5 milyar dolara çıktı. Yurtdışına yatırılan İngiliz sermayelerinin toplam tutarıysa, 1938'deki 3.5 milyar pound sterlinden 1951 yılında 2 milyar pound sterline düştü. Kapitalist ülkelerin altın stokunun ezici bölümü ABD'de yoğunlaşmıştır; ABD, bu ülkelerin başlıca alacaklısı durumuna geldi. Amerikan yayılması, ilk dönemde "Avrupa'nın savaştan sonra yeniden inşa edilmesi" bahanesi ile gerçekleşti. 1948-1952 yılları için geçerli "Marshall planı", Batı Avrupa ülkelerini gemleme, sanayilerini boğma, onları satılmayan Amerikan malları için pazarlama alanlarına dönüştürme, ve onların ulusal egemenliğini ortadan kaldırma amacı güdüyordu; bu plan, aynı zamanda bu ülkeleri Amerikan saldırı politikasının alanı içine çekme ve bunların iktisatlarının askerileştirilmesini ilerletme hedefini de güdüyordu. "Marshall planı", Kuzey Atlantik Paktının, Amerikan emperyalizmi tarafından 1949 yılında dünya egemenliğini kurmak için İngiltere'nin egemen çevrelerinin de aktif desteğiyle kurulan bir saldırı paktının temelini oluşturdu. "Marshall planı"nın geçerlilik süresinin bitmesinden sonra, bunun yerini "karşılıklı güvenliğin sağlanması" programı aldı; buna göre Amerikan "yardımı" yalnızca aşırı silahlanma, yalnızca yeni bir savaş hazırlığı için verilmektedir. Böylelikle Amerikan emperyalizmi, kapitalist ülkelerin iktisadının "onarıcısı" maskesini nihai olarak attı.

Amerikan mali oligarşisinin kapitalist dünya pazarı üzerinde egemenlik kurma planı, başarısızlığa uğradı. Birleşik Devletler, daralan kapitalist dünya pazarında Batı Avrupa ülkelerinin –öncelikle de İngiltere'nin– artan rekabetiyle karşılaştı. Pazarlama alanları için mücadele, Batı Almanya ve Japonya tekellerinin savaşın bitiminden beş ile altı yıl sonra bu mücadeleye tekrar girişmeleriyle keskinlik kazandı. ABD emperyalistleri, kapitalist dünya pazarının daralmasıyla ortaya çıkan kayıplarını, azgın iktisadi ve politik yayılma, diğer kapitalist ülkelerin tümüyle ya da kısmen boyunduruk altına alınması, bu ülkelerin ulusal bağımsızlıklarının fiilen ortadan kaldırılması yoluyla karşılamaya çalışmaktadır.

Amerikan ihracatı, savaş sırasında Avrupa ülkelerinin, hepsinden önce de İngiltere'nin ihracatının sert şekilde düşmesi pahasına yükseldi. 1945 yılında Amerikan ihracatının tüm kapitalist ülkelerin ihracatı içindeki payı, 1937'deki

%12.6'dan %40.l'e çıktı. İngiltere'nin payı ise, 1937'deki %9.9'dan 1945'de %7.4'e düştü. Savaşın sonra, dünya pazarında mücadelenin keskinleşmesi ve Avrupa ülkelerinin ihracatının artması sonucu, ABD ihracatının kapitalist ülkelerin ihracatı içindeki payı 1953 yılında %21.1 ve İngiltere'nin aynı yıldaki payı ise %10.1 tutmaktaydı.

Amerikan tekelleri, kapitalist kampın diğer ülkelere meta ihracını yükseltmek için her yolu denemekte ve bu amaçla hem bu ülkelere verdikleri köleleştirici kredilere ve hem de açık dampa baş vurmaktadır. ABD, aynı zamanda çok yüksek gümrükler koyarak kendi iç pazarını yabancı metaların ithaline karşı kapatmaktadır. Amerikan dış ticaretinin bu tek yönlülüğü, diğer kapitalist ülkelerde kronik bir dolar açığına yol açmakta, yani bu ülkelerde ABD'den ithal ettikleri metaların ödenebilmesi için dolar sıkıntısı bulunmaktadır.

Birleşik Devletler'in iktisadi yayılması, ülkeler arasında tarihsel olarak ortaya çıkmış çok yönlü iktisadi ilişkileri çökertmektedir. Amerikan emperyalizmi, daha önce Batı Avrupa sanayi ürünleri karşılığında bu maddeleri teslim eden Doğu Avrupa ülkelerinden besin maddeleri ve hammadde alma olanağını Batı Avrupa'nın elinden almaktadır.**(Burada da bu tarihi ilişkiyi yeniden kurmak planı sırtıtmaktadır. Bu ülkelerde sanayinin hızla gelişmesi ve onların sanayi alanında dış pazara ihtiyaç duyması programı-Stalin programı-yadsınmaktadır. Bu ülkelerin emperyalizm için ham madde ve tarım ürünleri üreticisi ve sanayi ve sermaye ihracı için Pazar haline gelmesi planı ortaya konmaktadır. BN)** Kapitalist iktisadın savaş sonrası zorluklarını keskinleştiren bir etken, emperyalistlerin Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve Avrupa halk demokrasisi ülkeleriyle ticareti hemen hemen tümüyle durdurarak, demokratik kampın dünya pazarına girişini bizzat kapatması durumudur.**(Bu pazarın açılması ve ülkeler arası barışçıl ticaret ilişkilerinin sağlanması doğru bir yaklaşım iken, bu amacı elde etmek için bu ülkelerin gelişiminin durdurulması ve emperyalimin isteklerine uyulması-tarım ürünleri olayı- yanlıştır, daha doğrusu açık ihanettir. BN)**

İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllarda (1946-1953) ABD'nin yıllık ortalama ihracatı 13.3 milyar dolar ve buna karşılık ithalatı yalnızca 8.2 milyar dolar tutuyordu. ABD, Batı Avrupa ülkelerinden yılda ortalama 1.3 milyar dolarlık mal ithal etmekte ve bu ülkelere yaklaşık 4 milyar dolarlık mal ihraç etmekteydi. Bu sekiz yıl içinde ABD'nin Batı Avrupa ülkelerine yaptığı ihracat ile bu ülkelerden yaptığı ithalat arasındaki fark 21.6 milyar dolar tutmaktaydı.

ABD'nin bugün halk demokrasisi kampına mensup olan ülkelerle mal devir miktarı, 1951 yılında 1937 yılının yalnızca onda birini, İngiltere'nin bu ülkelerle mal devir miktarı altıda bir ve Fransa'nınki dördte birden az tutmaktaydı.

Amerikan emperyalizmi, halkların uluslararası sömürücüsü ve zorbası olarak, diğer kapitalist ülkelerin iktisadını deorganize eden bir güç olarak işlev görmektedir. Amerikan tekellerinin yayılması, İngiliz ve Fransız tekellerinin çıkarlarını gayet ciddi bir şekilde zedelemektedir. Amerikan tekelleri, "yardım" bahanesiyle, kredi sağlama yoluyla bu ülkelerin iktisadına girmekte, bu ülkeleri ABD iktisadının bir uzantısına dönüştürmeye çalışmakta ve İngiliz ve Fransız sömürgelerinde önemli konumları ellerine geçirmektedirler. Kendileri için ucuz hammaddenin ve güvenceli pazarlama alanlarının birinci dereceden öneme sahip olduğu emperyalist ülkeler olarak İngiltere ve Fransa, bu duruma sürekli katlanamaz. Amerikan boyunduruğu altında bulunan yenik ülkeler de –Batı Almanya, Japonya, İtalya–, kendilerine dünya egemenliğinde Amerikalı iddia sahipleri tarafından biçilen alçaltıcı kaderi kabul edemezler.

Lenin, daha 1920 yılında, Amerika Birleşik Devletleriyle diğer kapitalist güçler arasındaki karşıtlıkların temelini ortaya çıkardığında, şöyle diyordu: “Amerika güçlü, herkesin Amerika’ya borcu var, herşey ona bağlı, en çok Amerika’dan nefret ediliyor, o herkesi yağmalıyor... Aralarında en derin ekonomik çekişme bulunduğundan, Amerika diğerlerinden daha zengin olduğundan, Amerika diğer ülkelerle uzlaşamaz.”*

İkinci Dünya Savaşından sonra küçülmüş olan emperyalist kampın içinde gelişme eşitsizliği daha da arttı; bu ise kaçınılmaz olarak, kapitalist ülkeler arasındaki *karşıtlıkların* daha da *büyümeye* yol açmaktadır. Bu karşıtlıklardan en önemlisi, *ABD ile İngiltere arasındaki karşıtlıklardır*. Bu karşıtlıklar, Amerikan ve İngiliz tekelleri arasındaki pazarlama alanları, hammadde kaynakları (herşeyden önce petrol, kauçuk, renkli metaller ve nadir metaller) ve bir bütün olarak etki alanları (Batı Avrupa, Orta ve Uzakdoğu, Latin Amerika) uğruna açık mücadelelerinde dile gelmektedir. ABD tarafından yaratılan ve sosyalist kamp ülkelerine yönelik emperyalist devletlerin saldırgan bloku, sermayenin egemen olduğu alanların boyutlarının daralması koşullarında yüksek tekel kârı peşinde koşan blok ortakları arasındaki karşıtlıkları ve çatışmaları ortadan kaldıramaz. Buradan, emperyalizm çağında kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği yasası tarafından belirlenen *kapitalist ülkeler arasında savaşların kaçınılmazlığı* Leninist tezinin, içinde bulunulan dönemde de geçerliliğini koruduğu sonucu çıkar.

Emperyalist güçlerin, herşeyden önce de ABD’nin saldırgan egemen çevreleri, İkinci Dünya Savaşının bitiminden hemen sonra, üçüncü bir dünya savaşının hazırlanması politikasını gütmeye başladılar. Tekellerin uşakları, savaşın kaçınılmazlığının bugün dünyada iki zıt sistemin–kapitalizm ve sosyalizm–bulunmasından doğduğunu iddia ettiklerinde, halkları aldatmaya çalışmaktadır. Tarihsel olgular, bu deli zırvasını yalanlamaktadır. Birinci Dünya Savaşı, kapitalist sistemin henüz sınırsız olarak egemen olduğu bir dünyada emperyalist çelişkilerin keskinleşmesi sonucu çıktı. İkinci Dünya Savaşı, kapitalist ülkelerin iki koalisyonu arasındaki bir savaşla başladı. Sovyetler Birliği’nin başında bulunduğu sosyalist kamp ülkeleri, ikinci dünya savaşından sonra, kapitalist ve sosyalist sistemin birbirinin yanında barışçıl olarak yaşayabileceği ve birbiriyle iktisadi yarış içinde durabileceğinden hareket ederek, yanılmaz ve tutarlı bir şekilde halklar arasında barışın korunması ve pekiştirilmesi davasını savunmaktadır. Sovyetler Birliği ve halk demokrasisi ülkelerinin –hangi toplum düzenine sahip olursa olsun– devletlerin işbirliğini geliştirmeye yönelik politikası, tüm dünyadaki emekçi kitleler ve barış yanlıları tarafından desteklenmektedir.

Dünya barış hareketi, aralarında sermaye ülkelerinin milyonlarca insanının da bulunduğu bütün ülkelerin yüz milyonlarca insanını birleştirmektedir. En çeşitli toplumsal grupların, çeşitli politik ve dinsel görüşlerin temsilcileri, barışın ve halkların güvenliğinin korunması amacıyla birleşmektedir. Bugün emperyalistler tarafından hazırlanan yeni dünya savaşı, halklar barışın korunması davasını ellerine aldıklarında ve onu sonuna kadar koruduklarında, önlenemez. “Dünyanın demokratik güçleri, ortaklaşa davrandıklarında ve savaş yoluyla zenginleşmek isteyen ve dünya egemenliği için hak talep edenlerin ellerini bağladıklarında, savaşı durdurabilecek yeterli güce sahiptirler.”*

* *V.İ. Lenin*, “RKP (B) Moskova Örgütü Aktifinin Toplantısında Konuşma”; bkz. *V.İ. Lenin*, Eserler, 4. baskı. cilt 31, s. 419/20, Rusça.

* *William Z. Foster*, “Amerika’nın Politik Tarihinin Kısa Özeti”, s. 590, İngilizce.

Kapitalist ülkelerin iktisadının askerileştirilmesi

İkinci Dünya Savaşından sonra kapitalist dünya sisteminin genel bunalımının derinleşmesi, kendisini dünya pazarının parçalanması sonucu oluşan kapitalist devrenin yeni bir değişiminde göstermektedir. Dünya pazarının parçalanması ve tayin edici kapitalist ülkelerin dünyanın zenginlik kaynakları üzerinde etkide buldukları bölgenin daralması koşulları altında, üretimin belli ölçüde artışını sağlama ve azami kârları güvence altına almak için egemen tekeller, iktisadın gittikçe daha fazla askerileştirilmesine baş vurmaktadır. Ancak iktisadın askerileştirilmesi, kaçınılmaz olarak kapitalist iktisadın çözülmez çelişkilerinin daha da keskinleşmesine yol açmaktadır.

İktisadın askerileştirilmesinin ekonomik özü, birincisi mamul malların ve hammaddelerin giderek artan bir bölümünün üretici olmayan silahlanma amaçları için kullanılması ve dev stratejik yedekler biçiminde istiflenmesi ve ikincisi, silah üretimini genişletmek için gerekli kaynakların ücretlerin daha da düşürülmesi, köylülüğün yıkıma uğratılması, vergi yükünün artırılması ve sömürge ve bağımlı ülkelerin halklarının yağmalanması yoluyla kazanılmasından oluşmaktadır. Bütün bunlar, nüfusun satın alma gücüne sahip talebini önemli ölçüde azaltmakta, sanayi ve tarım ürünlerine olan talebi düşürmekte ve sivil gereksinim için üretimin önemli ölçüde kısıtlanmasına yol açmaktadır. Böylelikle kapitalist ülkelerin iktisadının askerileştirilmesi, üretim olanaklarıyla nüfusun satın alma gücüne sahip talebi arasındaki oransızlığı derinleştirmekte ve yeni bir iktisadi bunalımı kaçınılmaz olarak beraberinde getirmektedir.

İkinci Dünya Savaşının bitiminden sonra Birleşik Devletler sanayii, genel bir kalkınma aşaması geçirmeden, kısa süreli ve zayıf bir canlanmadan sonra, daha 1948 yılının sonuna doğru, tüm 1949 yılı boyunca daha da keskinleşen bir iktisadi bunalıma girdi. Bunalım belirtileri, 1949 yılında Batı Avrupa'nın kapitalist ülkelerinde de gözlemlendi.

ABD ve Atlantik Paktının diğer ülkelerinde özellikle 1950 yılı ortalarında, Amerikan emperyalizminin Kore halkına karşı saldırı savaşı başlamasından sonra, güçlü bir şekilde ilerletilen silah üretiminin genişlemesi, kapitalist ülkelere belirli bir dönem için sanayi üretiminin düzeyini artırma imkanı sağladı. Ama bu, kapitalist ülkelerin iktisadının askerileştirilme sonucu tek yanlı gelişmesi pahasına sağlandı. 1953 yılının ikinci yarısından bu yana, ABD'de yeni bir iktisadi bunalım olgunlaşmaktadır; bunun sonuçları, sanayi üretiminin kısıtlanması, stokların önemli ölçüde büyümesi, siparişlerdeki azalma ve tamgün işsizlerle kısa çalışanların sayısının büyümesidir.

Kapitalizmin çürümüşlüğüne ve asalaklığının ilerlemesi, kendisini kapitalist ülkelerin iktisadının askerileştirilmesinde, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemdeki azgın silahlanmada tüm açıklığıyla göstermektedir. İktisadın askerileştirilmesiyle tekellerin kârları muazzam bir şekilde artmaktadır. Devlet

bütçesi içinde, silahlanma için doğrudan ve dolaylı harcamaların payı kesintisiz olarak artmaktadır. Ulusal gelirin giderek artan bir bölümünü kapsayan devlet bütçesinin büyümesine, sürekli artan bir açık, devlet borçlarının büyümesi, kapitalist ülkelerin maliye ve para sisteminin sarsılması, para dolaşımı kanallarının satın alma gücü sürekli düşen kağıt parayla tıkanması eşlik etmektedir.

Apaçık düşük tutulmuş resmi verilere göre, Amerikan tekellerinin kârları 1938'de 3.3 milyar dolardan, 1953 yılında 41.9 milyar dolara, yani 13 katma yükseldi. Savaş sonrasındaki sekiz yıl içinde Amerikan tekellerinin kârları, 280 milyar dolardan fazla bir miktara ulaştı. İngiltere'de anonim şirketlerin kârları 1938 yılında 828 milyon pound sterlinden, 1951 yılında 2,953 milyona çıktı. Savaş sonrası yıllarda (1946-1953), ABD'nin silahlanma giderlerinin toplam tutarı, Kuzey Atlantik Paktına üye ülkelerin silahlandırılması ve atom bombası üretimi için harcamalar dahil, hemen hemen 250 milyar dolar tutuyordu. ABD'de doğrudan silahlanma giderleri, İkinci Dünya Savaşından önceki son üç yıl içinde 953 milyon dolara ya da toplam bütçenin % 12'sine karşı, son üç yıl içinde (1952-1954) yılda ortalama 50 milyar doları ya da toplam bütçenin %72'sini bulmaktadır. Aynı zaman dilimi içinde İngiltere'de silahlanma giderleri 173 milyon pound sterlinden 1,503 milyon pound sterline çıktı ve savaştan önce toplam bütçenin %18'ine karşılık şimdi %36 tutuyor. Fransa'da silahlanma giderleri son beş yıl içinde toplam bütçenin ortalama üçte birinden fazlasını yuttu.

ABD dolarının alım gücü 1953 yılında 1939'a kıyasla sadece %34.7, İngiliz pound sterlininin alım gücü %31.3, Fransız frangının %2.8 ve İtalyan liretininki % 1.8 tutuyordu.

Daha ta Birinci Dünya Savaşı sırasında Lenin, ABD'nin hızlı iktisadi gelişmesini belirterek şunu vurgulamıştı: "... tam da bu durum sayesinde en genç Amerikan kapitalizminin asalak özellikleri çarpıcı bir şekilde günyüzüne çıktı."* İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde Amerikan kapitalizminin bu asalak karakteri, ABD iktisadında tefeci devlet eğilimlerinin gittikçe daha açık bir şekilde su yüzüne çıkması durumuyla ayrılmaz bir şekilde bağlıdır. Asalaklığın artması, kendisini özellikle azgın silahlanma ve iktisadın çok yönlü askerileştirilmesi sonucu, üretici olmayan amaçlı devlet giderlerinin büyümesinde göstermektedir. Asalaklığın güçlenmesi ayrıca, tarımın giderek daha fazla sanayi gerisinde kalmasında, emek yoluyla kazanılmayan gelirlerin muazzam boyutlar almasında, burjuvazinin israfının bizzat Amerikan ölçülerini bile aşmasında ve iç ve dış politikada Amerikan tekellerinin güvenilir dayanaklarından birisi olarak yiyici sendika bürokrasisinin burjuvazi tarafından satın alınmasında dile gelmektedir.

Kapitalist ülkelerin işçi sınıfının artan yoksullaşması

İkinci Dünya Savaşından sonra kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesi, proletaryanın daha da yoksullaşmasını beraberinde getirdi. Kapitalist dünya

* V.İ. Lenin, "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması-Emperyalizm"; bkz. V.İ. Lenin, Eserler, 4. baskı, cilt 22, s. 287, Rusça.

pazarının daralması koşullarında yine de azami kârlar elde etmeye çalışan tekeller, emekçilerin sömürülmesini son haddine dek yükseltmektedirler. Tekelci sermaye, savaşın ve iktisadın askerileştirilmesinin yıkıcı sonuçlarını tümüyle emekçilerin omuzuna yüklemektedir.

İkinci Dünya Savaşından sonraki dönem, kapitalist toplumun sosyal kutupları arasındaki uçurumun daha da derinleşmesiyle belirlenmektedir. Proletaryanın sömürülmesinin güçlendirilmesi, kendisini herşeyden önce işçilerin gerçek ücretinin düşmesinde göstermektedir. İşçi sınıfının gerçek ücretinin düşürülmesinin son derece esaslı bir etkeni, sürekli bir kitlesel işsizliğin varlığıdır. Bunun yanında, çalışmakta olan işçilerin iş koşulları, iş yoğunluğunun acımasız bir şekilde artırılmasını sağlayan en çeşitli tahrikçi ücret sistemlerinin kapsamlı kullanımı yoluyla, sistemli bir şekilde kötüleştirilmektedir.

Tekeller, sağ sosyalistlerin ve gerici sendika memurlarının desteğiyle, nominal ücretin “dondurulması” (ücret artırımının durdurulması) yoluyla, gerçek ücretlerin düşürülmesini sağlamaktadır, yani enflasyona ve vergi yükünün artmasına rağmen ücret artışı reddedilmektedir. Enflasyon, geçim masraflarının yükselmesine, gereksinim mallarının fiyatının hızla artmasına ve böylelikle nominal ücretle gerçek ücret arasındaki uçurumun derinleşmesine yol açmaktadır. Kapitalist ülkelerin dışta yayılma ve iktisatlarının askerileştirilmesi için kaynaklar, vergi kemerinin daha da sıkılması yoluyla emekçilerden sızdırılmaktadır. Kiraların hızla artması ve konut koşullarının kötüleşmesi de, işçi sınıfının yaşam düzeyinin düşmesine katkıda bulunmaktadır. Gerçek ücretin düşmesi, işçi nüfusun beslenmesinin sistemli olarak kötüleşmesine yol açmaktadır.

Kapitalist ülkelerdeki emekçi aydınların durumu da sert bir şekilde kötüleşmektedir: bunların safındaki kronik kitlesel işsizlik artmaktadır; geçim masraflarının gittikçe pahalılaşması, vergilerin ve enflasyonun büyümesi sonucu gelirleri azalmaktadır.

Fransa ve İtalya’da işçilerin gerçek ücreti, 1952 yılında savaş öncesi döneminin ücretinin yarısından az tutmaktaydı; İngiltere’de savaş öncesindekinden %20 azdı.

Kapitalist ülkelerdeki tamgün işsizlerin ve kısa çalışanların sayısı, 1950 yılında 45 milyonu bulmaktaydı; yani aile üyeleriyle birlikte en az 150 milyon insan bundan etkilenme durumundaydı. 1952 yılında ABD’de, artan silah üretimine rağmen, tamgün işsizlerin sayısı 3 milyonun ve kısa çalışanların sayısı 10 milyonun altında değildi; İngiltere’de yarım milyondan fazla tamgün işsiz, Batı Almanya’da hemen hemen 3 milyon tamgün işsiz ve kısa çalışan bulunuyordu. İtalya’da tamgün işsizlerin sayısı 2 milyondan fazla, kısa çalışanların sayısı ise bundan da fazlaydı. Japonya’da yaklaşık 10 milyon tamgün işsiz ve kısa çalışan vardı. O zamandan beri işsizlik kapitalist ülkelerde daha da arttı. 1954 yılı başında ABD’de tamgün işsizlerin sayısı 3.7 milyona ve kısa çalışanların sayısı 13.4 milyona ulaştı.

ABD’de halkın doğrudan vergilendirilmesi 1952/53 bütçe yılında, 1937/38 bütçesine göre, hem de paranın değer kaybı hesaba katılmasına rağmen, 12 kat arttı. İkinci Dünya Savaşından önce de vergilerin çok yüksek olduğu Batı Avrupa ülkelerinde aynı dönem içinde vergiler İngiltere’de iki katına, Fransa’da 2.6 katına ve İtalya’da 1.5 katına yükseldi.

Kapitalist kampın bütün ülkelerinde geniş halk kitlelerinin besin maddesi tüketimi ciddi şekilde azaldı. Sürekli yetersiz beslenme ve açlığın onlarca ve yüzlerce milyon insanın kaderi olduğu sömürge ve bağımlı ülkelerin nüfusunun tüketim düzeyi, çok daha fazla düştü.

ABD'de bir işçi ailesinin 1952 yılında ödemek zorunda olduğu kira miktarı, 1939'a kıyasla %190'dı.

İstatistiki veriler bürosunun araştırmalarına göre, 1949 yılında ABD'de tüm Amerikan ailelerinin %72.2'si, zaten son derece kıt olan resmi asgari gelirin altında bir gelire sahipti: bütün ailelerin %34.3'ü asgari gelir düzeyinin yarısından az, %18.5'i dörtte birinden az ve %9.4'ü sekizde birinden az kazanıyordu. 5.5 milyondan fazla Amerikalı, geçimini gündelik işlerle sağlamaktadır.

Kapitalist ülkelerde büyük halk kesimlerinin maddi durumunun kötüleşmesi, halk kitlelerinin öfkesinin büyümesine ve tekelci sermayeye karşı mücadelenin güçlenmesine yol açmaktadır. Bu, kapitalist ülkelerdeki grev hareketlerinin canlanmasında, 1945 yılında kurulan Dünya Sendikalar Birliği'nin çatısı altında toplanan ilerici sendikaların pekişmesinde, komünist partilerin büyümesinde ve kitleler üzerindeki etkilerinin genişlemesinde, işçi sınıfının politik mücadelesinin daha da gelişmesinde kendisini göstermektedir. Sağ sosyalistlere ve gerici sendika önderlerine karşı kararlı bir mücadele yürüten komünist partiler ve ilerici sendikalar, işçi sınıfını proleter dayanışma ruhuyla, emperyalist boyunduruktan kurtuluş için mücadele ruhuyla eğitmektedirler.

Kapitalist ülkelerde tarımın gerilemesi ve köylülüğün yıkıma uğraması

Kapitalizmin genel bunalımının İkinci Dünya Savaşından sonra derinleşmesi, tarımda tekellerin ve mali sermayenin egemenliğinin güçlenmesi, tarımsal üretimin gerilemeye devam etmesi ve geniş köylü kitlelerinin farklılaşmasının ve yıkıma uğramasının artması ile belirlenmektedir.

Mali sermaye, tarıma giderek daha fazla ve daha esaslı bir şekilde egemen olmaktadır. Toprak ve arazi güvencesi karşılığında kredi veren ipotek bankaları, yıkıma uğramış köylülerin arazi, envanter ve diğer mal varlığının fiili sahibi olmaktadır. Kısa vadeli kredi veren bankalar ve sigorta şirketleri, köylüleri gittikçe daha derin bir şekilde borç içine itmekteler.

Tekeller, üreticiden tüketiciye giden yolun neresinde bulunurlarsa bulunsunlar, sürekli olarak ve her yerde tarımsal ürünlerden zenginleşmektedirler. Tekeller, küçük köylünün ürünlerinin toptan alımında fiyatı düşük saptamakta ve perakende ticaret fiyatını tırmandırmaktadır; bu şekilde köylülüğün gelirin önemli bir bölümünü mülk edinmektedir. Tarımsal ürünlerin işlenmesinin (değirmen sanayii, et, konserve ve şeker sanayii) ellerinde bulunduğu tekeller, köylülüğün geniş kitlelerinin zararına dev kârları ceplerine indirmektedir. Devlet iktidarının önlemleri –vergi politikası, toptan alım işlemleri ve sözde tarım “yardımı”nın çeşitli türleri–, tekellerin daha da zenginleşmesine ve geniş köylü kitlelerinin daha da yoksullaşmasına yol açmaktadır. Köylülüğün tekeller tarafından sömürülmesi, serfliğe dayanan sömürünün sayısız kalıntılarıyla, herşeyden önce de kiracının ürünün büyük bir bölümünü toprak ve envanter

kirası olarak toprak sahibine ödemek zorunda olduğu yarıcılıkla içiçe geçmiş bulunmaktadır.

ABD’de 500 acre’den fazla toprağa sahip büyük ve en büyük tarımsal işletmelerin –1950 yılında bütün işletmelerin %6’sından az– tüm kullanılabilir tarım alanları içindeki payı, 1940 yılında %44.9’dan 1950’de %53.5’e yükseldi; 1000 acre’den fazla toprağa sahip en büyük işletmelerin payı ise %34.3’dan %42.6’ya çıktı. 1950 sayımına göre, bütün işletmelerin %44’ü üretilen ürünlerin yalnızca %5’ini üretti, yani bunlar ilkel, az üretken, kendi tüketimine hizmet eden bir iktisat yürütmekteydiler; tüm işletmelerin yalnızca %2’sini oluşturan 103,000 büyük çiftçi ise toplam meta miktarının %26’sını teslim ettiler. 1946 yılında Fransa’da 10 hektara kadar toprağa sahip olan ve tüm tarımsal işletmelerin %58.2’sini oluşturan küçük işletmeler, kullanılabilir toplam tarımsal alanların yalnızca %16.4’üne sahipken, %4.3 oranındaki büyük işletmeler toprağın %30’una sahipti. Batı Almanya’da 5 hektara kadar toprağa sahip küçük işletmeler –1949 yılında tüm işletmelerin %55.8’i– tüm toprağın yalnızca %11’ini ellerinde bulundururken, büyük işletmeler –bütün işletmelerin %0.7’si– toprağın %27.7’sine sahiptiler. İtalya’da 2.5 milyon topraksız ve 1.7 milyon az topraklı köylü bulunmaktadır. 1940 ile 1950 arasındaki 10 yıl içinde ABD’de 700,000’den fazla çiftçi işletmesi yıkıma uğradı.

ABD’de toprak rantının toplam tutarı, 1937’de 760 milyon dolardan 1952 yılında 2.1 milyar dolara yükseldi. İtalya’da birkaç yüz çiftlik sahibi yılda 450 milyar lire toprak rantı elde ederken, 2.5 milyon tarım işçisinin ücretleri için yılda 250 milyar lire harcanmaktadır. Amerikan çiftçilerinin bankalardaki ve diğer kredi kuruluşlarındaki borçlarının toplam tutarı, 1946-1952 yılları arasında nerdeyse iki katına çıktı ve 1 Ocak 1953’de 14.6 milyar doları buldu. Çiftçi nüfusun 1952 yılında ödemek zorunda olduğu varlık vergisi, 1942 yılındakinden 2.3 kat fazlaydı.

İkinci Dünya savaşından sonra kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve köylülüğün yoksullaşması olağanüstü ölçüde arttığından ve silahlanma için dev miktarlar harcadığından, alım gücüne sahip talep geriledi ve tarımsal ürünlerin pazarı küçüldü. Bununla bağlantı içinde, kapitalist ülkelerde yeni bir tarım bunalımı olgunlaşmaktadır. Pazarlanamayan tarımsal ürün stokları ve “fazlaları” hızla büyümekte, ekim alanları daraltılmakta, geniş köylü kitlelerinin ürünlerinin satışından gelen gelirleri önemli ölçüde düşmekte, küçük üretici kitleleri yıkıma uğratılmakta ve muazzam miktarda besin maddesi yok edilmektedir; buna karşılık emekçi kitlelerin besin maddesi tüketimi düşmekte ve bunlar böylelikle açlık çekmek zorunda kalmaktadır.

1953 yılında ABD’nin geçici buğday stokları, 1929-1933 bunalımı sırasındaki en yüksek stok düzeyini aşmış olup, 1946-1948 arasındaki dönemin ortalama yıllık stoklarının 4.4 katını bulmaktaydı. Aşırı yüksek besin maddesi fiyatlarını

koruyabilmek için, ABD'deki devlet organları, dev miktarda patates, sebze, meyve, hayvan ve kümes hayvanını toptan satın almakta ve bunları yok etmektedir.

ABD'de çiftçilerin net geliri, 1953 yılında, 1946-1948 yıllarındaki ortalama gelire göre, 4.5 milyar dolar ya da %35 düştü. Bununla birlikte aynı dönem içinde, genel fiyat artışı ve doların değerinin düşmesi sonucu, çiftçilerin üretim giderleri ve diğer harcamaları yükseldi.

Kapitalizmin genel bunalımının İkinci Dünya Savaşından sonra daha da derinleşmesi, kapitalist toplumun tüm çelişkilerinin kesintisiz olarak keskinleşmesi ile karakterizedir. Toplumun üretici güçleriyle kapitalist üretim ilişkileri arasındaki çelişki, son derece keskinleşmiştir ve eskimiş burjuva düzeninin tarih tarafından çöküşe mahkum edildiğini tüm açıklığıyla göstermektedir.

Kapitalizmin genel bunalımının ikinci aşaması, burjuva demokrasisinin bunalımının keskinleşmesini beraberinde getirdi. Burjuvazi, burjuva-demokratik özgürlüklerin bayrağını, ulusal bağımsızlık ve ulusal egemenlik bayrağını elinden bıraktı. Burjuvazi, kozmopolitizm sloganı örtüsü altında, insanların ve ulusların hak eşitliği ilkesini ayaklar altına aldı. Kapitalist ülkelerde bugün bu ilkenin yerine, toplum üyelerinin sömürücü azınlığın tam hakları ve sömürülen çoğunluğunun hak yoksunluğu ilkesi yerleştirilmiştir. Böylelikle burjuva egemenliğinin halk düşmanı ve anti-ulusal karakteri bugün giderek daha fazla gün yüzüne çıkmaktadır. Burjuvazi, kapitalizmin genel bunalımından çıkış yolunu, savaş ve politik yaşamın faşistleştirilmesi yolunda aramaktadır.

Kapitalist ülkelerin proleter enternasyonalizmin bayrağı altında ilerleyen halk kitleleri, çıkış yolunu, tüm emperyalist kölelik sistemine karşı, ulusal ve toplumsal kurtuluş için aktif ve kararlı mücadele yolunda aramaktadır.

"Proleter sosyalist enternasyonalizm, emekçilerin dayanışmasının ve halkların emperyalizmin entrikalarına ve hilelerine karşı bağımsızlıklarını savunmada, barışın savunulmasında işbirliğinin temelidir. O işçilere her ülkede, sermayenin iktidarına karşı mücadele için, sosyalist iktisada geçişin güvence altına alınması için birleşmelerini öğretmektedir. O, işçi sınıfına ve halklara, uluslararası dayanışma bağına daha da geliştirmeyi öğretmekte, ona barış için mücadeleyi daha iyi yürütmeyi, yeni bir savaşın kışkırtıcılarını tecrit etmeyi ve zararsız hale getirmeyi öğretmektedir."*

Birinci Dünya Savaşının sonunda Rusya, İkinci Dünya Savaşının sonunda bir dizi Avrupa ve Asya ülkesi kapitalist sistemden koptu. Ama, emperyalistler onu başlatmayı başarırrsa, üçüncü bir dünya savaşı, kaçınılmaz olarak tüm kapitalist dünya sisteminin çöküşüne yol açacaktır. Emperyalist saldırganlar, böylesi bir savaşta yalnızca sosyalist kampın aşılmaz gücüyle karşılaşmakla kalmayacak, aynı zamanda modern kapitalizmin içinde bulunan son derece keskin çelişkilerin patlaması olgusuyla da yüz yüze kalacaklardır; emek ile

* *Palmiro Togliatti*, "İşçi Sınıfının Birliği ve Komünist ve İşçi Partilerinin Görevleri"; bkz. "Sürekli Barış ve Halk Demokrasisi İçin", 2 Aralık 1949.

sermaye arasındaki çelişki, emperyalist güçler arasındaki çelişki, metropollerle sömürgeler arasındaki çelişki. Tarihsel gelişmenin itiraz götürmez yasası, sınıf mücadelesi yasası uyarınca, emperyalist cephenin cephe gerisi, bir dünya savaşı durumunda, işçi sınıfı ile tüm emekçilerin kendilerini ezenlere karşı amansız muharebeleri alanına, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin köleleştirilmiş halklarının özgürlükleri ve bağımsızlıkları uğruna uzlaşmaz mücadeleleri alanına dönüşecektir. Bu, bir bütün olarak emperyalist sistemin çöküşüne yol açacaktır.

İşçi sınıfı ve onun öncüsünün, komünist partilerinin önderlik ettiği halkların ilerici, demokratik güçleri, emperyalist gericiğe, faşist tehlikeye, yeni bir savaş planına karşı aktif direniş için birleşmektedirler. Başında Sovyetler Birliği'nin bulunduğu barış, demokrasi ve sosyalizm kampı, kapitalist sistemden kopmuş ülkelerin 900 milyon insanını, henüz sermayeye bağı olan ülkelerin yüz milyonlarca insanı ile birleştirmektedir. Bu kamp, şu andaki gelişmenin tüm süreci üzerinde tayin edici bir etkide bulunan, kuvvetli bir güç teşkil etmektedir.

Kısa Özet

1- İkinci Dünya Savaşı döneminde, özellikle de Avrupa ve Asya'daki halk demokrasisi devletlerinin kapitalist sistemden kopuşlarından sonra, kapitalizmin genel bunalımının ikinci aşaması başladı. Dünya üzerinde birbirine zıt iki kampın oluşması sonucu, bütünlüklü ve her yeri kapsayan dünya pazarı bölündü ve birbirine paralel iki pazar, sosyalist kamp ülkelerinin pazarı ve kapitalist kamp ülkelerinin pazarı oluştu. Tayin edici kapitalist ülkelerin –ABD, İngiltere ve Fransa– dünya zenginlik kaynakları üzerinde etkide buldukları alan önemli ölçüde küçüldü. Kapitalist ülkelerde pazarlama zorlukları ve işletmelerin kronik bir şekilde kapasitelerinin altında çalıştırılması arttı.

2- İkinci Dünya Savaşının en önemli sonuçlarından birisi, emperyalizmin sömürge sisteminin bunalımının şiddetli bir şekilde keskinleşmesidir. Sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş mücadelesinin son dönemlerdeki canlanması, sömürge sisteminin parçalanmaya başlamasına ve Çin ve diğer bazı ülkelerin emperyalizmin dünya sisteminden kopmasına yol açtı.

3- Kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliğinin daha da derinleşmesi, beraberinde kaçınılmaz olarak emperyalizm kampı içindeki iç çelişkilerin keskinleşmesini getirmektedir. Azgın bir yayılma yoluna giren Amerikan emperyalizmi, diğer ülkelerin iktisadını kendine bağımlı kılmaya çalışmaktadır. İktisadın askerileştirilmesi, kapitalist ülkelerdeki sanayi üretim olanaklarıyla bu ürünlerin pazarlanması olanakları arasındaki uçurumun derinleşmesini sağlamak ve yeni iktisadi bunalımın ve felaketlerin ön koşullarını hazırlamaktadır.

4- Kapitalizmin genel bunalımının ikinci aşaması, geniş emekçi kitlelerinin maddi durumunun keskin bir şekilde kötüleşmeye devam etmesi ile karakterizedir. Bu, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının gerçek ücretinin düşmesinde, sürekli işsizler ordularının büyümesinde, iş

	<p><i>örgütlenmesinin tahrikçi sistemlerinin kapsamlı bir şekilde kullanılmasında, enflasyon ve artan pahalılıkta, vergi yükünün artmasında, geniş köylü kitlelerinin yoksullaşması ve yıkıma uğratılmasında ve sömürgeci sömürünün artmasında dile gelmektedir. Barış, demokrasi ve sosyalizm kampının pekişmesi, gericiliğin ve savaşın emperyalist kampının zayıflaması, işçi sınıfı, köylülük ve sömürge halkların kurtuluş mücadelesinin canlanması, bugünkü çağın kapitalizmin çöküşü çağı, komünizmin zaferi çağı olduğunu göstermektedir.</i></p>
2.2	<p>V. TEK DÜNYA PAZARININ ÇÖZÜLÜŞÜ VE DÜNYA KAPİTALİST SİSTEMİ BUNALIMININ AĞIRLAŞMASI ÜZERİNE</p> <p>İkinci Dünya Savaşının ve bu savaşın ekonomi üzerindeki etkisinin en önemli sonucu, birtek, evrensel dünya pazarının çözülmesi olmuştur. Bu da, dünya kapitalist sisteminin genel bunalımının daha sonraki ağırlaşmasını belirlemiştir.</p> <p>İkinci Dünya Savaşı, dünya kapitalist sisteminin genel bunalımından doğmuştu. Savaşa katılan iki kapitalist ittifaktan herbiri, hasmını yenmeyi ve dünya üzerinde egemenlik kurmayı umuyordu. Bunalıma bu şekilde çare aramaktaydılar. Amerika Birleşik Devletleri en tehlikeli rakipleri olan Almanya'yı ve Japonya'yı safdışı ederek, yabancı pazarları, dünyanın hammadde kaynaklarını eline geçirmek ve dünyada egemenlik kurmak peşindeydi.</p> <p>Oysa savaş, umutlarını gerçekleştirmedi. Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa gibi üç kapitalist devletin rakibi olarak Almanya'nın ve Japonya'nın safdışı edildikleri doğrudur. Ama öte yandan Çin'in ve Avrupa'daki halk demokrasisi ülkelerinin kapitalist sistemden koptuğu ve Sovyetler Birliği ile birlikte, kapitalist cepheye karşı, güçlü ve tek bir sosyalist cephe [sayfa 88] kurdukları görüldü. İki karşıt cephenin varlığının ekonomik sonucu şu olmuştur ki, birtek ve evrensel dünya pazarı çözülmüş ve böylece günümüzde birbirine karşıt olan iki dünya pazarı ortaya çıkmıştır.</p> <p>Şunu not edelim ki, Fransa ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri ve Büyük Britanya, kuşkusuz iradeleri dışında, eskisine paralel yenedünya pazarının kurulmasına ve pekişmesine neden olmuşlardır. "Marshall Planı"na, katılmamış bulunan SSCB'ni, Çin'i ve Avrupa halk demokrasisi ülkelerini ekonomik bir ablukayla boğabileceklerini sanmışlardır. Gerçekte ise, boğulmak şöyle dursun, yenedünya pazarı sağlamlaşmış oldu.</p> <p>Bununla birlikte, bu işte esas olan, elbette ekonomik abluka değildir, aslında, bu ülkelerin savaştan sonra ekonomik yönden bir ortaklık kurarak ekonomik işbirliğini ve yardımlaşmayı sağlamış olmalarıdır. Bu işbirliği deneyimi göstermiştir ki, halk demokrasisinin Sovyetler Birliği'nden sağladıkları kadar etkili ve teknik nitelikte bir yardımı, hiç bir kapitalist ülke sağlayamazdı. Gerçekten bu yardım son derece ucuz ve teknik bakımdan birinci sınıftan olmakla kalmamaktadır. Gerçek şudur ki, bu işbirliğinin temelinde her şeyden önce birbirine karşılıklı olarak yardım etmenin ve genel</p>

ekonomik bir kalkınmaya erişmenin içten isteği bulunmaktadır. Sonuç olarak: bu ülkelerin sanayiinde son derece yüksek bir gelişme düzeyünü gözlemlemekteyiz. Güvenerek diyebiliriz ki, sanayide böyle bir gelişme düzeyünü ile bu ülkeler az sonra kapitalist ülkelerden meta ithal etmek gereksinmesini duymayacaklardır, üstelik kendi üretim fazlalarını ihraç etmek gereksinmesini duyacaklardır.

Bunun sonucu olarak (Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa gibi) başlıca kapitalist ülkelerin güçlerini dünya kaynaklarına uygulayış alanları genişlemeyecek, [sayfa 89] ama azalacaktır; dünya pazarları karşısındaki durumları ağırlaşacak ve işletmeler, üretimlerini daha da kısmak zorunda kalacaktır. İşte dünya pazarının çözülmesi sonucunda dünya kapitalist sisteminin genel bunalımının ağırlaşması özellikle bu anlama gelir.

Kapitalistler bunu çok iyi kavramaktadırlar, çünkü SSCB ve Çin gibi pazarların kaybını hissetmemek mümkün değildir.

Bu zorlukların çarelerini "Marshall Planı"nda, Kore Savaşında, silahlanma yarışında, sanayiin askerileştirilmesinde aramaktadırlar. Ancak, bu, boğulmakta olan ve bir saman sapına tutunmak isteyen insanın davranışına benzer.

Bu durumda iktisatçıların karşısına iki soru çıkıyor:

a) Stalin'in, kapitalizmin genel bunalımı döneminde pazarların nispi sağlamlığı hakkında, İkinci Dünya Savaşından önce ifade ettiği bilinen tezinin hâlâ geçerli olduğu iddia edilebilir mi?

b) Lenin'in, çürümeye karşın "kapitalizmin bütünü ile eskisine göre çok daha hızlı geliştiği" hakkında 1916 ilkyazında ifade ettiği ünlü tezinin hâlâ geçerli olduğu iddia edilebilir mi?

Bence iddia edilemez. İkinci Dünya Savaşının yarattığı yeni koşullar karşısında bu iki tezin eskimiş olduğunu kabul etmek gerekir.

VIII. ÖTEKİ SORUNLAR

4) Tekellerin devlet aygıtı ile kaynaşması sorunu.

"Kaynaşma" (*fusion*) sözcüğü yerinde değildir. Bu terim, tekellerle devletin yakınlaşmasını yüzeysel ve tasvirî bir biçimde ifade etmektedir, ama devlet aygıtının tekellerle yalnızca kaynaşmasını değil, bağımlı hale girmesini doğuran bu yakınlaşmanın ekonomik anlamını ortaya koymamaktadır. Böyle olunca "kaynaşma" sözcüğünü atmak ve yerine "devlet aygıtının tekellere bağımlılığı" sözcüklerini koymak gerekirdi.

6) İşçi sınıfının kapitalist ülkelerdeki maddî durumu sorunu.

İşçi sınıfının maddî durumu sözkonusu olduğunda, genellikle üretimde çalışan işçiler akla gelmektedir, ama yedek ordu diye adlandırılan işsizler ordusunun, maddî durumu hesaba katılmamaktadır. İşçi sınıfının maddî durumunun bu şekilde incelenmesi doğru mudur? Değildir sanırım. Eğer işsizler, bir yedek [işçi] ordusu oluşturuyorlarsa, ve bunların emek-güçlerini satma dışında bir yaşama olanakları yoksa, işsizler, zorunlu olarak işçi sınıfından sayılmalıdırlar; böyle olunca da, onların sefil durumları, çalışan işçilerin durumu üzerinde kesenkes etkide bulunacaktır. Düşünceme göre,

	kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının maddî durumları saptandığı zaman, işsiz işçiler yedek ordusunun durumunu da hesaba katmak gerekmektedir.
3.	KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMIYLA BAĞINTILI OLARAK 'BUGÜNKÜ KAPİTALİZMİN TEMEL EKONOMİK YASASI' 'Ekonomi Politik El Kitabı'ndan ve Stalin'den
3.1	<p>TEKELCI KAPİTALİZMİN EKONOMİK TEMEL YASASI</p> <p>Daha önce de ortaya konduğu gibi, emperyalizmin ekonomik özü, serbest rekabetin yerini tekellerin egemenliğinin almasıdır. Tekeller, tekel fiyatlarının saptanmasıyla, Lenin'in söylediği gibi, ortalama kârı çok çok aşan yüksek bir tekel kârı elde etme hedefini güderler, Tekeller tarafından yüksek tekel kârının elde edilmesi, emperyalizmin özünün bir sonucudur ve işçi sınıfının, tekeller tarafından sömürülmesinin duyulmamış şekilde keskinleştirilmesi, köylülüğün ve diğer küçük üreticilerin yağmalanması, geri kalmış ülkelere sermaye ihracı ve bu ülkelerin tüm can damarlarının soğurulması yoluyla güvence altına alınır; bu ayrıca, tekeller için altın bilezik olan sömürgesel fetihler ve emperyalist savaşlarla garantilenir. Lenin, konusu emperyalizmin ekonomik ve politik özünün teşhiri olan çalışmalarında, modern kapitalizmin ekonomik temel yasasının çıkış tezlerini ortaya koydu. Lenin'in bu çıkış tezlerine dayanarak Stalin, modern kapitalizmin ekonomik temel yasasını formüle etti.</p> <p>Tekelci kapitalizmin ekonomik temel yasasının en önemli özellikleri ve koşulları şunlardır: "Kendi ülkesinin halkının çoğunluğunu sömürme, yıkıma uğratma ve yoksullaştırma yoluyla, diğer ülkelerin, özellikle de geri kalmış ülkelerin halklarını köleleştirme ve sistematik olarak yağmalama yoluyla ve son olarak da azami kârların güvence altına alınmasına hizmet eden savaşlar ve iktisadın askerileştirilmesi yoluyla kapitalist maksimal kârın güvence altına alınması." Bu tarzda, kapitalizmin ekonomik temel yasası, artı-değer yasası, emperyalizm döneminde daha da geliştirilmiş ve somutlaştırılmıştır. Tekel öncesi kapitalizmde nasıl ki serbest rekabetin egemenliği tek tek kapitalistlerin kâr oranlarının eşitlenmesine yol açıyorduyorsa, emperyalizm koşulları altında da tekeller yüksek tekel kârını, azami kârı güvence altına alırlar. Azami kâr, tekelci kapitalizmin itici gücüdür.</p> <p>Azami kârların elde edilmesinin nesnel koşulları, şu ya da bu üretim dalında tekellerin egemenliğinin kurulması yoluyla yaratılır. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi, emperyalizm aşamasında en yüksek derecesine ulaşır. Bundan dolayı üretimin genişletilmesi muazzam sermaye yatırımlarını gerektirir. Diğer yandan, tekelci kapitalizm döneminde, dev işletmeler arasında amansız bir rekabet mücadelesi gelişir. Bu mücadelede, en büyük sermayeye sahip olan ve azami kârlar elde eden en güçlü tekeller kazanırlar.</p> <p>Azami kârlar, tekellerin genişletilmiş yeniden üretimi gerçekleştirmesini ve kapitalist dünyadaki egemenliklerini güvence altına almalarını mümkün kılar. Tekellerin azami kâr avı, kapitalizmin tüm çelişkilerinin son derece keskinleşmesi sonucuna yol açar.</p> <p>Kapitalist tekellerin azami kârının genel temeli, diğer bütün kapitalist</p>

* J.V Stalin, "SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları", Dietz Verlag. Berlin, 1953, s. 39/40

kârlar gibi, işçilerin üretim sürecinde sömürülmesi yoluyla onlardan sızdırılan artı-değerdir. İşçi sınıfının sömürülmesi, tekeller tarafından en son derecesine kadar tımandırılır. Emeğin örgütlenmesi ve ücretlendirilmesinde en çeşitli iş hızını arttırıcı sistemlerin kullanılması yoluyla, öncelikle işçilerden sızdırılan artı-değer oranının ve kütesinin muazzam ölçüde büyümesi anlamına gelen emeğin dayanılmaz derecede yıpratıcı bir şekilde yoğunlaştırılması sağlanır. Emeğin yoğunlaşması, bunun dışında, büyük sayıda işçinin fazlalık haline gelmesine ve üretim sürecine dönmek için hiçbir umuda sahip olmayan işsizler ordusunun saflarını doldurmasına yol açar. Aynı zamanda, üretim sürecinin aşırı hızlandırmasına dayanmayan tüm işçiler, işletmelerden kovulurlar.

A.B.D'de madencilik ve imalat sanayiindeki artı-değer oranı, resmi verilere göre hesaplandığında, 1889 yılında %45, 1919 yılında %165, 1929 yılında %210 ve 1939 yılında %220 tutuyordu. Böylelikle artı-değer oranı, 50 yıl içinde bir buçuk misli artış gösterdi.

Bununla birlikte geçim düzeyinin artan pahalılaşmasıyla, gerçek ücret sürekli düşer. Geçim araçlarının fiyatlarının artması, artan vergi yükü ve enflasyon, işçilerin gerçek ücretini daha da düşürür. Emperyalizm çağında işçinin ücretiyle işgücünün değeri arasındaki uçurum giderek daha fazla büyür. Bu, kapitalist birikimin proletaryanın görece ve mutlak yoksullaşmasına yol açan genel yasasının daha da radikal bir şekilde etkimesi anlamına gelir. İşçi sınıfının üretim sürecinde artan sömürülmesi, tüketiciler olarak emekçilerin yağmalanmasıyla tamamlanır; işçiler tekellere, bunlar kendi ürettikleri ve sattıkları metalar için yüksek tekel fiyatları saptadıklarından, dev miktarları ek olarak ödemek zorundadırlar.

Tekelci kapitalizm ilişkileri altında; tekeller tarafından üretilen metalar artık üretim fiyatlarına değil, tam tersine önemli ölçüde daha yüksek fiyatlara, tekel fiyatlarına satılırlar.

Tekel fiyatı, maliyet fiyatı artı –ortalama kâr oranını önemli ölçüde aşan– azami kâra eşittir; tekel fiyatı, üretim fiyatından daha yüksektir ve kural olarak metanın değerini aşar. Bununla birlikte tekel fiyatı, Marx'ın göstermiş olduğu gibi, metaların değeri tarafından belirlenen sınırları ortadan kaldırmaz. Tekel fiyatlarının yüksek düzeyi, kapitalist dünya iktisadı içinde üretilen değer ve artı-değerin toplam tutarını değiştirmez: Tekellerin kazandığını, işçiler, küçük üreticiler ve bağımlı ülkelerin nüfusu yitirir. Tekellerin elde ettiği azami kârın kaynaklarından birisi, sonucunda tekelleşmemiş işletmelerin genelde ortalama kârı bile elde edemediği artı-değerin yeniden paylaşılmasıdır. Tekeller, fiyatları metanın değerini aşan yüksek bir düzeyde tutar ve böylece emek üretkenliğinin artırılmasının ve üretim maliyetinin düşürülmesinin sonuçlarına el koyarlar. Bunlar, böylelikle, halka gittikçe artan bir haraç yüklerler.

Fiyatları tekelci biçimde şişirmenin en önemli araçlarından birisi, burjuva devletlerin gümrük politikasıdır. Serbest rekabet çağında öncelikle zayıf ülkeler, sanayilerini yabancı rekabet karşısında korumaya gereksinim duyan ülkeler, yüksek gümrüklere başvuruyorlardı. Buna karşılık emperyalizm aşamasında yüksek gümrükler, tekeller açısından yeni pazarların zaptedilmesi için saldırının, mücadelenin bir aracıdır. Yüksek gümrükler, ülke içinde tekel fiyatlarının ayakta tutulmasına katkıda bulunurlar.

Yurtdışında yeni pazarlar ele geçirmek için tekeller, geniş ölçüde,

damping uygulularlar, yani iç pazardaki fiyatların çok çok altında olan ve hatta sık sık da üretim fiyatlarının altına düşen yok pahasına fiyatlarla metaların yurtdışında satışı yöntemini kullanırlar. Yurtdışındaki pazar alanlarının damping yoluyla genişletilmesi, yok pahasına fiyatlarla ihracat yoluyla oluşan kayıpların iç pazarda fiyatları yükseltme yoluyla karşılanarak, üretimi kısmadan, ülke içindeki yüksek fiyatları korumaya izin verir. Söz konusu yabancı pazarın tekeller tarafından ele geçirilmesinden ve bunların burada konumlarını sağlamlaştırılmalarından sonra bunlar metaları yüksek tekel fiyatlarıyla satarlar.

Geniş köylü kitlelerinin tekeller tarafından sömürülmesi, öncelikle tekellerin egemenliği sonucu tarımsal ürünlerin fiyat düzeyiyle sanayi ürünlerinin fiyat düzeyi arasında artan bir dengesizliğin oluşmasında ifadesini bulur (fiyat makası denilen şey): tekeller, metaları yapay olarak tırmandırılmış fiyatlarla pazarlar ve diğer taraftan köylülere ürünleri için son derece düşük fiyatlar öderler. Tarımdan mali kaynakları sızdırmanın araçları olarak hizmet eden tekel fiyatları, tarımın gelişmesini köstekler. Köylü iktisatlarının yıkıma uğratılmasının en güçlü araçlarından birisi, kredilerin ipotekler biçimindeki geliştirilmesidir. Tekeller, köylüleri borca boğar ve daha sonra da bunların topraklarına ve varlıklarına yok fiyatına el koyarlar.

Köylü iktisatlarının ürünlerinin tekeller tarafından son derece düşük fiyata toptan satın alınması, asla kentli tüketicinin ucuz besin maddesi elde edeceği anlamına gelmez. Köylülerle kentteki tüketiciler arasında aracılar, yani tekel örgütlerinde birleşmiş tüccarlar bulunur; bu örgütler köylüleri yıkıma uğratar ve kentli tüketicileri yağmalar.

“Kapitalizm”, diye yazıyor Maurice Thorez “Komünist Partisinin Kırdaki Politikası” adlı çalışmasında, “küçük köylü mülkiyetini –köylülerin üzerinde günde bazen 14-16 saat arası çalıştığı parselleri– emekçi köylülerin geçiminin ve refahının bir aracı değil de, tersine onların sömürülmesinin ve köleleştirilmesinin bir aleti haline dönüştürmeyi başardı. İpotekler, mali korsanların oyunları, yüksek vergiler ve harçlar, yüksek kira ödemeleri ve özellikle de büyük toprak sahiplerinin –kapitalistlerin– rekabeti yoluyla, burjuvazi küçük ve orta köylüleri yıkıma uğratar.”

Tekellerin azami kârlarının diğer bir kaynağı, iktisaden geri kalmış ve bağımlı ülkelerin, emperyalist devletlerin burjuvazisi tarafından köleleştirilmesi ve yağmalanmasıdır. Sömürgelerin ve diğer geri ülkelerin sistematik olarak yağmalanması ve bir dizi bağımsız ülkenin bağımlı ülkelere dönüştürülmesi, tekelci kapitalizmin zorunlu bir özelliğini oluşturur. Emperyalizm, kendisi tarafından yağmalanan yabancı ülkelere gelen kesintisiz bir haraç akımı olmaksızın yaşayamaz ve gelişemez.

Tekeller, herşeyden önce sömürge ve bağımlı ülkelerdeki sermaye yatırımlarından da dev kârlar elde ederler. Bu kârlar, sömürgelerin emekçi kitlelerinden barbarca ve insanlık dışı sömürü yoluyla sızdırılır. Tekeller, eşdeğer olmayanların değişimi yoluyla, yani kendi metalarını sömürge ve bağımlı ülkelerde değerinin çok üstünde fiyatlara satarak ve bu ülkelerde üretilen metaları değerlerini karşılamayan son derece düşük fiyatlarla toptan satın alarak zenginleşirler. Bunun yanısıra tekeller, taşıma ve sigorta alanındaki işlemler ve banka işlemleri yoluyla sömürgelerden yüksek kârlar elde ederler.

Son olarak savaşlar ve iktisadın askerileştirilmesi, tekeller için bir zenginleşme kaynağıdır. Savaşlar, mali sermaye kodamanlarını muazzam derecede

	<p>zenginleştirir; tekeller, savaşlar arasındaki dönemlerde önü alınmaz bir silahlanmayla yüksek kârlarını ayakta tutmaya çalışırlar. Savaşlar ve iktisadın askerileştirilmesi, tekellere devlet tarafından aşırı yüksek fiyatlarla ödenen elverişli silahlanma siparişleri sağlar ve onlara devlet bütçesinden zengin kredilerin ve sübvansiyonların akmasını garanti eder. Savaş için çalışan işletmelere pürüzsüz bir şekilde hammadde ve diğer malzemeler temin edilir ve bunlar işgüçleriyle en iyi şekilde donatılır. Her tür iş yasası kaldırılır, işçiler seferberlik altına alınmış sayılır ve grevler yasaklanır. Bütün bunlar kapitalistlere, iş yoğunluğunun son derece artırılmasıyla sömürüyü en yüksek dereceye çıkarma olanağı sağlar. Aynı zamanda vergi yükünün büyümesi, geçim düzeyinin pahalılaşması, besin maddelerinin ve günlük yaşamın diğer nesnelere karneye bağlanması yoluyla emekçi kitlelerin yaşam düzeyi sürekli olarak düşer.</p> <p>Böylelikle kapitalist iktisadın askerileştirilmesi, hem savaş koşullarında ve hem de barış dönemlerinde, tekellerin azami kârının yükseltilmesi amacıyla emekçi kitlelerin sömürülmesinin muazzam ölçüde güçlendirilmesi demektir.</p> <p>Emperyalist aşaması içindeki kapitalizmin gelişmesinin tüm sürecini belirleyen modern kapitalizmin ekonomik temel yasası, ona özgü çözülmeyen çelişkilerin kaçınılmaz olarak büyümesi ve keskinleşmesini anlama ve açıklama olanağı sunar.</p> <p>Kısa Özet</p> <p>1– Emperyalizm ya da tekeller kapitalizm, kapitalist üretim tarzının gelişmesinde en yüksek ve son aşamadır. Tekel öncesi kapitalizmden tekeller kapitalizme geçiş, 19. yüzyılın son otuz yılında gerçekleşti. 20. yüzyılın başında emperyalizm kesin olarak oluştu.</p> <p>2– Emperyalizmin en önemli ekonomik özellikleri şunlardır: 1) Üretimin ve sermayenin, iktisadi yaşantıda tayin edici rol oynayan tekelleri yaratacak şekilde yoğunlaşması; 2) banka sermayesiyle sanayi sermayesinin kaynaşması ve bu temelde mali sermayenin, mali oligarşinin oluşması; 3) meta ihracından farklı olarak sermaye ihracı, özel bir önem kazanır; 4) dünyayı kendi arasında paylaşan uluslararası tekeller kapitalist birlikler oluşur; 5) yeryüzünün kapitalist büyük güçler arasında teritoryal paylaşımı tamamlanmıştır. Dünyanın teritoryal paylaşımının tamamlanması, kaçınılmaz olarak emperyalist dünya savaşını doğuran yeniden paylaşım için mücadeleye yol açar.</p> <p>3– Tekeller kapitalizmin ekonomik temel yasası, kendi ülkesinin halkının çoğunluğunu sömürme, yıkıma uğratma ve yoksullaştırma yoluyla, diğer ülkelerin ve öncelikle de geri kalmış ülkelerin halklarını köleleştirme ve sistematikman yağmalama ve son olarak savaş ve iktisadın askerileştirilmesi yoluyla kapitalist azami kârın güvence altına alınmasıdır.</p>
3.2	<p>VII. BUGÜNKÜ KAPİTALİZMİN VE SOSYALİZMİN TEMEL EKONOMİK YASALARI ÜZERİNE</p> <p>Biliniyor ki, tartışmalar sırasında, kapitalizmin ve sosyalizmin temel ekonomik yasaları sorunu birçok kez ileri sürüldü. Bu konuda değişik görüşler ortaya atıldı, en hayalî olanlarına varıncaya kadar. Bir gerçektir ki, tartışmaya katılanların çoğu yumuşak tepkilerde bulunmuş ve bu konuda hiç bir karara</p>

varılmamıştır. Bununla birlikte, tartışmaya katılanlardan hiç biri bu yasaların varlığını yadsımamıştır.

Kapitalizmin temel bir yasası var mıdır? Evet vardır. Bu yasa nedir, onun karakteristik yanları nelerdir? Kapitalizmin temel ekonomik yasası, kapitalist üretimin gelişmesinin özel bir görünüşü ya da özel süreçlerini değil de, bu gelişmenin bütün temel görünüşlerini ve bütün temel süreçlerini tanımlayan bir yasadır; böylece kapitalist üretimin özünü, niteliğini tanımlamaktadır.

Değer yasası, kapitalizmin temel ekonomik yasası değil midir? Hayır. Bu yasa her şeyden önce meta üretiminin yasasıdır. Değer yasası, kapitalizmden önce vardı, ve kapitalizmin devrilmesinden sonra, çok sınırlı bir [sayfa 95] etki alanı ile olsa da, örneğin ülkemizde varlığını sürdürmektedir. Kuşkusuz, kapitalizm çerçevesinde geniş bir etki alanına sahip olan değer yasası, kapitalist üretimin gelişmesinde büyük bir rol oynamaktadır; ancak bu yasa, kapitalist üretimin özünü ve kapitalist kârın temelini tanımlamamakla kalmıyor, bu sorunları ortaya bile atmıyor. Böyle olunca, bugünkü kapitalizmin temel ekonomik yasası olamaz.

Aynı nedenlerle, ne üretimdeki rekabet ve anarşi yasası, ne de çeşitli ülkelerde kapitalizmin eşit olmayan gelişmesi yasası, kapitalizmin temel ekonomik yasası olamaz.

Deniyor ki, ortalama kâr oranı yasası bugünkü kapitalizmin temel ekonomik yasasıdır. Bu, yanlıştır. Bugünkü kapitalizm, tekelci kapitalizm, ortalama kâr ile yetinemez, kaldı ki, bu ortalama kârda sermayenin organik bileşiminin yükselmesi sonucunda azalma eğilimi vardır. Bugünkü tekelci kapitalizm ortalama kâr istememektedir; istediği, genişleyen yeniden-üretimi azçok düzenli olarak sağlamak için zorunlu olan azamî kârdır, Kapitalizmin temel ekonomik yasası kavramına en iyi uyan yasa, artı-değer yasasıdır, kapitalist kârın doğuşu ve artışı yasasıdır. Gerçekten bu yasa kapitalist üretimin anaçizgilerini belirlemektedir. Ancak artı-değer yasası fazla genel kapsamlı bir yasadır, azamî kâr oranı sorunlarına değinmemektedir, oysa bunun sağlanması tekelci kapitalizmin gelişme koşulunun güvencesidir. Bu boşluğu doldurmak için, artı-değer yasasını somutlaştırmak ve onu tekelci kapitalizmin koşullarına uygun olarak, ve bu kapitalizmin herhangi bir kâr değil, özellikle azamî kâr talep ettiğini hesaba katarak, onu geliştirmek gerekmektedir. Bugünkü kapitalizmin temel ekonomik yasası işte budur.

Bugünkü kapitalizmin temel ekonomik yasasının bellibaşlı [sayfa 96] çizgileri ve gerekleri aşağıyukarı şu şekilde ifade edilebilir: belirli bir ülkenin halkının çoğunluğunu sömürerek, iflâsa sürükleyerek ve yoksullaştırarak, diğer ülkelerin ve hele geri kalmış ülkelerin halkını boyunduruğu altına alarak ve sistemli bir biçimde talan ederek; ve ensonu, savaşlarla ve en yüksek kârlar sağlamak için ulusal ekonomiyi askerileştirerek azamî kapitalist kârı sağlamak.

Deniyor ki, buna karşın, ortalama kâr, kapitalist gelişmeye şimdiki koşullarda rahat rahat yetebilir. Bu yanlıştır. Ortalama kâr, verimliliğin alt sınırıdır, onun altına düşüldüğünde kapitalist üretim olanaksızlaşır. Ancak, sömürgeleri ele geçirerek, halkları köleleştirerek ve savaşlar açarak, bugünkü tekelci kapitalizmin büyük işadamlarının yalnızca ortalama bir kâr sağlamaya uğraştıklarını düşünmek gülünç olurdu. Hayır, tekelci kapitalizmin devindiricisi olan şey, ne ortalama kârdır, ne de genel olarak ortalama kârın bir miktar artması demek olan fazla-kârdır (*surprofit*), ama özellikle azamî kârdır (*profit maximum*). Tekelci kapitalizmi, sömürgeleri ve diğer geri kalmış ülkeleri boyunduruk altına almaya ve sistemli bir biçimde soymaya, birçok bağımsız

ülkeyi bağımlı duruma sokmaya, bugünkü kapitalizmin büyük işadamlarının kârların azamisini elde etmelerine olanak sağlayan en "elverişli iş" olan yeni savaşları düzenlemeye, ve ensonu, dünya ekonomik egemenliğini ele geçirmek için çabalar harcamaya, **bu gibi sonu ne olacağı bilinmeyen işlere girişmeye** iten, işte bu azamî kârı sağlama zorunluluğudur.

Kapitalizmin temel ekonomik yasası şunu da kapsamaktadır: [bu yasa] kapitalist üretim tarzının gelişmesindeki bütün önemli olguları, onun yükseliş ve bunalım dönemlerini, zaferlerini ve yenilgilerini, değerlerini ve kusurlarını - çelişkili gelişmesinin bütün sürecini- [sayfa 97] tanımlamakla, bunları anlamak ve açıklamak olanağını yaratır.

İşte, birçok örnek arasında "göze çarpan" bir tanesi:

Kapitalist rejimde tekniğin hızlı ilerlemesini belirten ve kapitalizmin pratiğinden ve tarihinden çıkartılan olayları herkes bilmektedir, o zamanlar kapitalistler kendilerini ileri tekniğin savunucusu, üretim tekniğinin gelişmesinin devrimcileri olarak gösterirlerdi. Ancak aynı zamanda, kapitalist rejimde tekniğin gelişmesinin duraksamalara uğradığını gösteren bambaşka biçimde olgular da bilinmektedir, kapitalistler, o zaman da, yeni tekniğin gelişmesi karşısında tutucu bir tavır takınmakta, çok kez el ile yapılan çalışmaya başvurmaktaydılar.

Bu gözle görünür çelişkiyi nasıl açıklayabiliriz? Bunu ancak günümüz kapitalizminin temel ekonomik yasası ile, yani kârın azamisini elde etme zorunluluğu ile açıklayabiliriz. Yeni teknik kendisine daha büyük kârlar gösterince kapitalizm ondan yanadır. Yeni teknik kendisine artık daha büyük kârlar sezdirmezse, kapitalizm, elle yapılan çalışmaya dönüş yanlısıdır.

İşte, bugünkü kapitalizmin temel ekonomik yasasının özellikleri bunlardır.

Sosyalizmin bir temel ekonomik yasası var mıdır? Evet, vardır. Bu yasanın anaçizgileri ve istemleri nelerdir? Sosyalizmin temel ekonomik yasasının anaçizgileri ve istemleri aşağıyukarı şöyle formüleleştirilebilir: üstün bir teknik temel üzerinde sosyalist üretimi durmadan geliştirerek ve yetkinleştirerek, bütün toplumun durmadan artan maddî ve kültürel gereksinmelerinin azamî tatminini sağlamak.

Bunun için: azamî kâr sağlanacağına, toplumun maddî ve kültürel gereksinmelerinin azamî tatmini sağlanıyor; -yükselişten bunalıma, bunalımdan yükselişe- üretim duraksamalarla geliştirileceğine, üretim durmaksızın [sayfa 98] artırılıyor; toplumun üretici güçlerinin yok edilişi ile birlikte gelen teknik gelişmenin devresel duraksamaları yerine, üstün bir tekniğin temeli üzerinde üretimin duraksamadan yetkinleşmesi sağlanıyor.

Deniyor ki, sosyalizmin temel ekonomik yasası, ulusal ekonominin uyumlu, orantılı gelişmesi yasasıdır. Bu yanlıştır. Ulusal ekonominin uyumlu gelişmesi ve bunun sonucu olarak, bu yasanın azçok sadık yansımasını teşkil eden bu ekonominin planlanması, ulusal ekonominin planlı gelişmesinin hangi amaçlarla yapıldığı bilinmezse ya'da amaç açık değilse, kendiliğinden bir şey ifade etmezler. Ulusal ekonominin uyumlu gelişmesi yasası, ancak bu gelişmenin hedef aldığı bir görev varsa istenilen sonucu verebilir. Bu görev, ulusal ekonominin uyumlu gelişme yasasının kendisi tarafından sağlanamaz. Böyle olunca, bu görevi, ulusal ekonominin planlanması haydi haydi sağlayamaz. Bu görev yukarıda açıklanan istemler biçiminde sosyalizmin temel ekonomik yasasınca içeril-mektedir. Böylece ulusal ekonominin uyumlu gelişmesi yasası, ancak sosyalizmin temel ekonomik yasasına dayandığı takdirde etkisini sonuna kadar yerine getirebilir.

Ulusal ekonominin planlanması, ancak iki koşulun yerine getirilmesiyle

	<p>olumlu sonuçlar sağlayabilir: a) ulusal ekonominin uyumlu gelişmesi yasasının istemlerini doğru olarak yansıtır; b) sosyalizmin temel ekonomik yasasının istemlerini her yerde hesaba katıyor.</p> <p>.....</p> <p>VIII. ÖTEKİ SORUNLAR</p> <p>.....</p> <p>5) SSCB'nde makinelerin kullanılışı sorunu.</p> <p>Elkitabı taslağında, "SSCB'nde topluma emek tasarrufu sağladıkları her durumda makineler kullanılır" denmektedir. Bu konunun, böyle ifade edilmemesi gerekir. Önce, SSCB'nde makineler her zaman topluma emek tasarrufu sağlamaktadır; bu yüzden SSCB'nde topluma emek tasarrufunda bulunmayan makine örneği tanımıyoruz. İkinci olarak, makineler emek tasarrufunda bulunmakla kalmayarak, üstelik, insanların çalışmasını kolaylaştırıyorlar, bu yüzden, bizim koşullarımızda, kapitalist koşulların tersine olarak, işçiler, çalışmalarında seve seve makine kullanmaktadırlar.</p> <p>Söylenmesi gereken şey şudur: makineler hiç bir yerde SSCB'nde olduğu kadar seve seve kullanılmazlar, çünkü topluma emek tasarruf ettirirler ve işçilerin çalışmalarını kolaylaştırırlar. Ve SSCB'nde işsizlik olmadığı [sayfa 101] için, işçiler, makineleri, ulusal ekonomide seve seve kullanırlar.</p>
4	<p>KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMIYLA BAĞINTILI OLARAK EŞİTSİZ GELİŞME YASASI'</p> <p>Stalin'den</p>
4.1	<p>""Eşitsiz gelişme yasası nelerden yola çıkar? Şunlardan yola çıkar:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Eski, tekel-öncesi kapitalizm, tekelci kapitalizme, emperyalizme gelişti, ona dönüştü;2) dünyanın emperyalist grupların ve güçlerin nüfuz alanlarına paylaşımı artık tamamlandı;3) dünya ekonomisinin gelişmesi, emperyalist grupların Pazar uğruna, hammadde uğruna, eski nüfuz alanlarının genişletilmesi uğruna çılgınca, ölümüne ya da kalımına verdikleri bir mücadele koşulları altında yürür,4) bu gelişme eşit değil ilerlemiş güçlerin pazarlardan sürülmesi ve yeni güçlerin ön plana çıkması biçiminde sıçramalı bir şekilde gerçekleşir,5) bu gelişme tarzı, bazı emperyalist grupların tekniklerini en hızlı tempoda geliştirme, mallarını ucuzlatma ve pazarları kapma imkanına sahip olmasıyla belirlenir, bu da diğer emperyalist grupların sırtından olur,6) artık paylaşılmış olan dünyanın periyodik olarak yeniden paylaşılması böylece mutlak bir zorunluluk haline gelir;7) bu yeniden paylaşımlar bundan dolayı ancak şiddet yoluyla, şu ya da bu emperyalist grubun iktidarının şiddet yoluyla sınanmasıyla gerçekleştirilebilir;8) bu durum zorunlu olarak, emperyalist gruplar arasında daha güçlü çatışmalara ve şiddetli savaşlara yol açmak zorundadır,9) böyle bir durum kaçınılmaz olarak emperyalistlerin karşılıklı zayıflamasına

yol açar ve tek tek ülkelerde emperyalist cephenin yarılmasını mümkün kılar;

10) tek tek ülkelerde emperyalist cephenin yarılması imkanı, tek ülkede sosyalizmin zaferi için elverişli önkoşullar yaratır.

Emperyalizm koşulları altında eşitsizliğin keskinleşmesinde ve eşitsiz gelişmenin tayin edici öneminde belirleyici olan nedir?

Başlıca iki durum:

Birincisi, dünyanın emperyalist gruplar arasında paylaşımının bitmiş olması, dünyada artık hiç 'serbest' bölgenin kalmamış olması ve iktisadi bir 'denge' kurulması için, paylaşılmış olanın emperyalist savaşlar aracılığıyla yeniden paylaşımının mutlak bir zorunluluk olması;

İkincisi, kelimenin en geniş anlamıyla tekniğin daha önce hiç varolmamış muazzam gelişmesinin, pazarların fethedilmesi mücadelesinde, hammadde kaynaklarının vs. ele geçirilmesi mücadelesinde vs. bazı emperyalist grupların diğer emperyalist grupları geçip arkada bırakmasını kolaylaştırması"

(Stalin, Eserler, Cilt-8, s. 266-67, Kapitalist Ülkelerin Eşitsiz Gelişimi Üzerine, İnter Yayınları; Muhalefet Üzerine, Cilt-2, s. 22-23, Kapitalist Ülkelerin Eşitsiz Gelişimi, İnter Yayınları)

"O halde emperyalizm koşullarında kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği yasağı ne demektir?

Emperyalizm döneminde gelişmenin eşitsizliği yasağı, bazı ülkelerin diğerlerine kıyasla sıçramalı gelişmesi, bazı ülkelerin diğerleri tarafından dünya pazarından hızla uzaklaştırılması, savaşçı çatışmalar ve savaş felaketleri aracılığıyla, halihazırda paylaşılmış olan dünyanın periyodik olarak yeniden paylaşılması, emperyalizm kampındaki çatışmaların derinleşmesi ve şiddetlenmesi, dünya kapitalizmi cephesinin zayıflaması, bu cephenin tek tek ülkelerin proletaryası tarafından yarılması imkanı, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi imkanı demektir.

Emperyalizm koşullarında gelişmenin eşitsizliği yasağının temel unsurları nelerdir?

İlk olarak; dünyanın, emperyalist gruplar arasında halihazırda paylaşılmış olması, dünyada artık 'özgür', işgal edilmemiş alanların kalmaması ve yeni pazarlar ve hammadde kaynakları elde edebilmek ve yayılabilmek için başkalarının elinden bu alanları zor yoluyla almanın zorunlu olmasıdır.

İkinci olarak; tekniğin eşi görülmedik gelişmesinin ve kapitalist ülkelerin gelişme düzeyinin giderek artan bir şekilde aynı seviyeye gelmesinin, bazı ülkelerin diğerleri tarafından sıçramalı olarak geçilmesi ve güçlü ülkelerin daha az güçlü ama daha hızlı gelişen ülkeler tarafından sıkıştırılmaları imkanını yaratmış ve bu süreci kolaylaştırmış olmasıdır.

Üçüncü olarak; nüfuz alanlarının tek tek emperyalist gruplar arasında eski

	<p>dağılımının, her seferinde, dünya pazarındaki yeni güçler dengesiyle çatışmasıdır, nüfuz alanlarının eski dağılımı ile yeni güçler dengesi arasında 'denge'nin sağlanması için dünyanın emperyalist savaşlar yoluyla periyodik yeniden paylaşılmasının kaçınılmaz olmasıdır. Emperyalizm döneminde gelişmenin eşitsizliğinin güçlenmesi ve keskinleşmesi bundandır. "</p> <p>(Stalin, Eserler, Cilt-9, s. 92, Tek Tek Kapitalist Ülkelerde Sosyalizmin Zaferi Sorunu, İnter Yayınları)</p>
5	<p>KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMIYLA BAĞINTILI OLARAK KAPİTALİST ÜLKELER ARASINDA SAVAŞLARIN KAÇINILMAZLIĞI ÜZERİNE Stalin'den</p>
5.1	<p>VI. KAPİTALİST ÜLKELER ARASINDA SAVAŞLARIN KAÇINILMAZLIĞI ÜZERİNE</p> <p>Bazı yoldaşlar, İkinci Dünya Savaşından sonra yeni uluslararası koşullar karşısında kapitalist ülkeler arasındaki savaşların artık kaçınılmaz bir şey olmadığını öne sürüyorlar. Bunlara göre, sosyalist cephe ile kapitalist cephe arasındaki çelişkiler, kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki [sayfa 90] çelişkilerden daha şiddetlidir; Amerika Birleşik Devletleri, öteki kapitalist ülkelerin birbiriyle savaşıp karşılıklı olarak zayıflamalarını önleyecek ölçüde bu ülkeleri kendi buyruğu altına almıştır; kapitalizmin önde gelen kişileri, kapitalist dünyanın tümüne ciddi bir zarar veren iki dünya savaşının deneyiminden, kapitalist ülkelerin, aralarında yeniden bir savaşın doğmasına doğru sürüklenmelerine izin vermeyecek kadar ders almışlardır; bu yüzden de kapitalist ülkeler arasındaki savaşlar artık kaçınılmaz değildir.</p> <p>Bu yoldaşlar yanılıyorlar. Bunlar, yüzeyde oluşan dış olguları görüyorlar, ama şimdilik görünmez biçimde etkide bulunmakla birlikte, olayların gidişini saptayacak olan derindeki güçleri görmüyorlar.</p> <p>Görünürde, "sükunet" her yerde egemendir. Amerika Birleşik Devletleri, Batı Avrupa'yı, Japonya'yı ve öteki kapitalist ülkeleri kıt kanaat geçinecek duruma düşürmüştür; [Federal] Almanya, Büyük Britanya, Fransa, İtalya, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri'nin pençesine düşmüş, onun buyruğunu kesin olarak yerine getirmektedirler. Ancak bu "sükunet" in "sonsuz dek" sürebileceğini; bu ülkelerin sınırsızca Amerika Birleşik Devletleri'nin egemenliğine ve boyunduruğuna katlanacaklarını; Amerikan boyunduruğundan kopup bağımsızlık yoluna girmeye uğraşmayacaklarını sanmak yanlıştır.</p> <p>Önce İngiltere ile Fransa'yı gözönüne getirelim. Kuşkusuz bunlar emperyalist ülkelerdir. Kuşkusuz bunlar için ucuz hammaddelerin ve güvenilir pazarların son derece büyük bir önemi vardır. Amerika'nın "Marshall Planı" adı altında bir "yardım"a dayanarak Büyük Britanya'nın ve Fransa'nın ekonomik yapısına yerleşmesine ve bunları Amerikan ekonomisinin bir uzantısı haline getirmek istemesine, Amerikan sermayesi, İngiliz-Fransız sömürgelerindeki hammaddeleri ve pazarları eline [sayfa 91] geçirip İngiliz-Fransız kapitalistlerinin yüksek kârları için bir felâket hazırlamasına, yani şimdiki duruma, sonsuz dek katlanacakları düşünülebilir mi? Kapitalist İngiltere'nin ve onun ardından kapitalist Fransa'nın, eninde sonunda, kendilerine bağımsız bir</p>

durum ve kuşkusuz yüksek kârlar sağlamak için Amerika Birleşik Devletleri'nin kısılcısından kendilerini kurtarmak ve onunla çatışmaya girmek zorunda olacağını söylemek daha doğru olmaz mı?

Yenilmiş olan başlıca ülkelere, [Federal] Almanya'ya, Japonya'ya gelelim. Bu ülkeler, bugün, Amerikan emperyalizminin çizmesinin altında acınacak bir yaşam sürüyorlar. Onların sanayileri, tarımları, ticaretleri, dış ve iç politikaları, bütün varlıkları, Amerikan işgal "rejimi" tarafından zincire vurulmuştur. Oysa daha dün, bunlar, Büyük Britanya'nın, Amerika Birleşik Devletleri'nin, Fransa'nın, Avrupa'da ve Asya'daki temellerini sarsan büyük emperyalist devletlerdi. Bu ülkelerin başkaldırmayacaklarını, Amerika Birleşik Devletleri'nin "rejimi"ni kırmak ve bağımsızlık yolunu tutmak için savaşım vermeyeceklerini sanmak, mucizelere inanmak demektir.

Diyorlar ki, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişkiler, kapitalist ülkelerin [birbirleri] arasındaki çelişkilerden daha güçlüdür. Kuşkusuz teorik olarak bu doğrudur. Bu, yalnızca bugün doğru değildir, İkinci Dünya Savaşından önce de doğru idi. Kapitalist ülkelerin yöneticileri bunu az çok anlamaktaydılar. Oysa İkinci Dünya Savaşı, SSCB'ne karşı savaşla başlamadı da, kapitalistler arasında bir savaş olarak başladı. Neden? Çünkü ilkönce, kapitalizm için, sosyalizmin ülkesi SSCB'ne karşı savaş, kapitalist ülkelerin arasındaki bir savaştan daha tehlikelidir. Çünkü, eğer kapitalist ülkeler arasındaki savaş yalnızca bu kapitalist ülkelerin, şu kapitalist ülkeler üzerindeki [sayfa 92] üstünlüğü sorununu doğurmakta ise, SSCB'ne karşı bir savaş, ister istemez, bizzat kapitalizmin varlığı sorununu ortaya koyar. Çünkü, ikinci olarak, kapitalistler "propaganda" amacıyla Sovyetler Birliği'nin saldırganlığı hakkında gürültü koparmakla birlikte, buna kendileri inanmamaktadırlar, Sovyetler Birliği'nin barış politikasını hesaba katmaktadırlar ve SSCB'nin kapitalist ülkelere kendiliğinden saldırmayacağını bilmektedirler.

Birinci Dünya Savaşının sonunda da Almanya'nın kesin olarak savaş-dışı edildiği sanılmaktaydı, bazı yoldaşlara göre bugün de Almanya'nın ve Japonya'nın savaş-dışı edildikleri sanıldığı gibi. O zamanlar da, Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'yı kıt kanaat geçinecek duruma düşürdüğü; artık Almanya'nın doğrulamayacağı; kapitalist ülkeler arasında savaş olmaması gerektiği söyleniyor ve bu, Amerikan basınında haykırılıyordu. Ancak, buna karşın, Almanya, yenilgisinden onbeş-yirmi yıl sonra büyük bir devlet olarak dirildi, esaretten kurtuldu ve bağımsızlık yoluna girdi. Bunun karakteristik yönü şudur ki, Almanya'nın ekonomik yönden kalkınmasına, ekonomik ve askerî potansiyelini yeniden kurmasına yardım edenler, Büyük Britanya ile Amerika Birleşik Devletleri'nin kendileri olmuştur. Kuşku yoktur ki, Amerika Birleşik Devletleri ve Büyük Britanya, Almanya'nın ekonomik yönden kalkınmasına yardım ederken, onu, kalkındığı zaman, Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltmek, sosyalizmin yurduna karşı kullanmak niyetinde idiler. Oysa, Almanya, kuvvetlerini, önce İngiliz-Fransız-Amerikan blokuna karşı yöneltmiştir. Ve Hitler Almanyası, Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa giriştiğinde İngiliz-Fransız-Amerikan bloku, Hitler Almanyası ile saf tutmaktansa, tersine, Hitler Almanyasına karşı, SSCB ile güçbirliği yapmak zorunda kaldı.

Sonuç olarak, kapitalist ülkelerin pazarlar ele geçirmek [sayfa 93] için savaşimleri ve rakiplerini batırma istekleri, pratikte kapitalizm cephesi ile sosyalizm cephesi arasındaki çelişkiden daha güçlü çıktı.

Akla şu gelmektedir: Almanya'nın ve Japonya'nın kalkınmayacaklarının ve özel ve bağımsız bir yaşama girmeleri için Amerikan boyunduruğundan kopmaya uğraşmayacaklarının güvencesi nedir? Bana göre, böyle bir güvence

	<p>yoktur.</p> <p>Demek ki, kapitalist ülkeler arasında savaşların kaçınılmazlığı tam olarak mevcut kalmaktadır.</p> <p>Diyorlar ki, Lenin'in kapitalizmin kaçınılmaz olarak savaşları doğurduğu tezi eskimiş bir tez sayılmalıdır, çünkü artık yeni bir dünya savaşıma karşı barışı savunan güçlü halk güçleri oluşmuştur. Bu, yanlıştır.</p> <p>Bugünkü barış hareketinin amacı, halk yığınlarını barışı korumak için savaşıma sürüklemek ve böylece yeni bir dünya savaşını önlemektir. Bu yüzden, bu hareketin amacı, kapitalizmi devirmek ve sosyalizmi kurmak değildir - o, barışı sürdürmek için demokratik savaşım amaçlarıyla yetinmektedir. Bu bakımdan, bugünkü barışın korunması uğruna hareket, Birinci Dünya Savaşı sırasındaki emperyalist savaş iç savaşa dönüştürmeyi hedef tutan ve daha ileri giderek sosyalist amaçlar güden hareketten farklıdır.</p> <p>Olabilir ki, koşulların yardımı ile, barış için savaş, orada ve şurada sosyalizm için savaşıma doğru gelişsin, ancak o zaman, bu, bugünkü barış uğruna hareket olmayacaktır, ama kapitalizmi devirmek için bir hareket olacaktır.</p> <p>En olası olanı, bugünkü barış uğruna hareketin, barışın sürdürülmesi için bir hareket olarak başarı kazandığı takdirde, belirli bir savaşı önlemeye katkıda bulunması, onu bir süre için ertelemesi, bir süre için belirli bir barışı sürdürmesi, savaşçı bir hükümeti istifa ettirmesi [sayfa 94] ve onun yerine barışı geçici olarak sürdürmek eğiliminde olan bir hükümetin geçmesini sağlamasıdır. Kuşkusuz, bu iyi bir şeydir. Hatta çok iyidir. Ancak kapitalist, ülkeler arasında genel olarak savaşların kaçınılmazlığını yok etmek için yeterli değildir. Yeterli değildir, çünkü barış hareketinin bütün başarılarına karşın, emperyalizm ayakta kalmaktadır, yürürlükte kalmaktadır. Bunun sonucu olarak da, savaşların kaçınılmazlığı, olduğu gibi süregelmektedir.</p> <p>Savaşların kaçınılmazlığını yoketmek için, emperyalizmi yıkmak gerekir.</p>
6.	<p>SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ'NİN XIX. PARTİ KONGRESİ'NDE KONUŞMA 14 Ekim 1952 Stalin</p> <p>Yoldaşlar!</p> <p>Temsilcilerinin varlıklarıyla Kongremizi onurlandıran veya Kongre'ye mesaj göndermiş olan tüm kardeş parti ve gruplara, dostça selamları için, başarıların devamı dilekleri için, güvenleri için Kongremiz adına teşekkürlerimizi ifade etmeme izin verin. (<i>Şiddetli, tezahürata dönüşen, sürekli alkışlar.</i>)</p> <p>Partimizi, halkların aydınlık bir geleceği için mücadelesinde, savaşa karşı mücadelesinde, barışın korunması için mücadelesinde desteklemeye hazır olmak anlamına gelen bu güven, bizim için özellikle değerlidir. (<i>Şiddetli, sürekli alkış.</i>)</p> <p>Muazzam bir güç haline gelmiş olan Partimizin artık desteğe gereksinim duymadığına inanmak bir yanılgı olur. Bu yanlış olur. Partimizin ve ülkemizin, ülkemiz sınırları ötesindeki kardeş halkların güvenine, sempatisine ve desteğine her zaman gereksinim vardı ve her zaman olacaktır.</p> <p>Bu desteğin özelliği, Partimizin barış çabalarının her bir kardeş parti tarafından gördüğü her türlü desteğin, aynı zamanda, barışın korunması için mücadelesinde kendi halklarının desteklenmesi anlamına gelmesinden oluşmaktadır. 1918-1919 yıllarında, İngiliz burjuvazisinin Sovyetler Birliği'ne</p>

silahlı saldırısı döneminde, İngiliz işçileri Rusya'dan Elinizi Çekin" şiarı altında savaşa karşı mücadeleyi örgütlediklerinde bu bir destekti, öncelikle kendi halklarının barış için mücadelesine destek ve sonra da Sovyetler Birliği'ne destek. Yoldaş Thorez veya Yoldaş Togliatti, halklarının Sovyetler Birliği halklarına karşı savaş yürütmeyeceğini (*Şiddetli alkış*) açıkladıklarında, bu bir destekti, öncelikle Fransa'nın ve İtalya'nın barış için mücadele eden işçi ve köylülerine bir destek ve sonra da Sovyetler Birliği'nin barış çabalarına bir destek. Karşılıklı desteğin bu özelliği, Partimizin çıkarlarının yalnızca barışsever halkların çıkarlarıyla çelişmemesiyle değil, tam tersine onlarla kaynaşmasıyla açıklanabilir. (*Şiddetli alkış*.) Sovyetler Birliği'ne gelince, onun çıkarları, tüm dünyada barış davasından hiç ayrılamaz.

Partimizin kardeş partiler karşısında yükümlülüğünü yerine getirmek, onları ve halklarını kurtuluş mücadelelerinde, barışı koruma mücadelelerinde desteklemek zorunda olduğu anlaşılır bir şeydir. Bilindiği gibi, Partimiz tam da bunu yapıyor. (*Şiddetli alkış*.) İktidarın, 1917'de Partimiz tarafından ele geçirilmesinden sonra ve Partimiz kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin boyunduruğunun ortadan kaldırılması için reel önlemler aldıktan sonra, kardeş partilerin temsilcileri, Partimizin cesaretine ve başarılarına hayran kalarak, ona, dünya devrimci hareketinin ve işçi hareketinin "Hücum Tugayı" adını verdiler. Böylece, "Hücum Tugayı"nın başarılarının, kapitalizmin boyunduruğu altında eriyen halkların durumunu kolaylaştıracağı umudunu ifade ediyorlardı. Partimizin, özellikle İkinci Dünya Savaşı döneminde, Sovyetler Birliği Alman ve Japon faşist zorbalığını ezdiğinde ve Avrupa'yla Asya halklarını faşist kölecilikten kurtardığında, bu umutları haklı çıkardığını düşünüyorum. (*Şiddetli alkış*.) Tabii, yalnızca tek bir "Hücum Tugayı"nın bulunduğu ve öncül savaştının bu görevini neredeyse tek başına yerine getirmek zorunda olduğu sürece, bu onurlu görevi gerçekleştirmek çok zordu. Ama bu bir zamanlardı. Şimdi durum tamamen farklıdır. Şimdi, Çin ve Kore'den Çekoslovakya ve Macaristan'a dek, halk demokrasisi ülkeleri biçiminde yeni "hücum tugayları" sahneye çıktığından, Partimiz için mücadele kolaylaşmıştır ve çalışma da daha canlı ilerliyor. (*Şiddetli, sürekli alkış*.)

Henüz iktidara ulaşmamış olan ve çalışmalarını sert burjuva yasalarının boyunduruğu altında yürüten komünist, demokratik veya işçi ve köylü partileri özel bir dikkati hak ediyorlar. Tabii ki, çalışmaları zordur. Ama çalışmaları, ileriye doğru en küçük adımın en ağır suç sayıldığı Çarlık döneminde, biz Rus komünistlerinininki kadar zor değildir. Ancak Rus komünistleri direndiler, zorluklardan yılmadılar ve zaferi kazandılar. Aynı şey bu partilerde de sözkonusu olacaktır.

Neden bu partilerin çalışması, Çarlık altında Rus komünistlerinininki gibi zor olmayacaktır?

Birincisi, Sovyetler Birliği'nde ve halk demokrasisi ülkelerinde varolan mücadele ve başarı örnekleri gözlerinin önünde olduğu için. Yani onlar, bu ülkelerin hatalarından ve başarılarından öğrenebilir ve böylece çalışmalarını kolaylaştırabilirler.

İkincisi, özgürlük hareketinin başdüşmanı olan burjuvazi, başkalaştığı, önemli ölçüde değiştiği, gericileştiği, halkla ilişkilerini yitirdiği ve böylece kendisini zayıflattığı için. Bu durumun, devrimci ve demokratik partilerin çalışmasını önemli ölçüde kolaylaştırması gerektiği anlaşılır bir şeydir.

(*Şiddetli alkış*.)

Eskiden burjuvazi liberal rolü oynayabiliyordu; burjuva-demokratik özgürlüklerden yana çıkıyor ve böylece halk içinde popülarite kazanıyordu.

	<p>Şimdi liberalizmden iz bile kalmadı. Artık sözümona “kişi özgürlüğü” yok— Şimdi kişilik halkları artık yalnızca, sermaye sahibi olanlara tanınıyor, bütün diğer vatandaşlar ise, yalnızca sömürülmeye yarayan insansal ham maddeler olarak değerlendiriliyor. İnsanların ve ulusların eşitliği ilkesi toz oldu, onun yerine, sömüren azınlığın tam hakları ve sömürülen vatandaş çoğunluğunun yasal haklardan yoksunluğu geçti. Burjuva-demokratik özgürlükler bayrağı bir kenara atıldı. Eğer halkın çoğunluğunu etraflarına toplamak istiyorlarsa, komünist ve demokratik partilerin temsilcilerinin bu bayrağı yükseltmek ve ileri taşımak zorunda olduklarını düşünüyorum. Onu yükseltebilecek başka hiç kimse yok. (<i>Şiddetli alkış.</i>)</p> <p>Eskiden burjuvazi ulusun başı sayılıyordu, ulusun hakları ve bağımsızlığından yana çıkıyor ve bunu “herşeyin üstünde” tutuyordu. Şimdi “ulusal ilke”den bir iz bile kalmadı. Şimdi burjuvazi ulusun haklarını ve bağımsızlığını dolar karşılığında satıyor. Ulusal bağımsızlık ve ulusal egemenlik bayrağı bir kenara atıldı. Kuşkusuz, eğer komünist ve demokratik parti temsilcileri, ülkelerinin yurtseverleri olmak istiyorlarsa, uluslarının öncü gücü olmak istiyorlarsa bu bayrağı yükseltmek ve ileri taşımak zorundadırlar. Onu yükseltebilecek başka hiç kimse yoktur. (<i>Şiddetli alkış.</i>)</p> <p>Şu anda durum böyledir.</p> <p>Bütün bu koşulların, henüz iktidara ulaşmamış olan komünist ve demokratik partilerin çalışmasını kolaylaştırması gerektiği anlaşılır bir şeydir.</p> <p>Dolayısıyla, sermaye egemenliğindeki ülkelerde kardeş partilerin zaferini beklemek için her türlü neden mevcuttur. (<i>Şiddetli alkış.</i>)</p> <p>Yaşasın kardeş partilerimiz! (<i>Sürekli alkış.</i>)</p> <p>Kardeş partilerin liderlerinin yaşamı uzun ve sağlıklı olsun! (<i>Sürekli alkış.</i>)</p> <p>Yaşasın halklar arası barış! (<i>Sürekli alkış.</i>)</p> <p>Kahrolsun savaş kışkırtıcıları! (Herkes ayağa kalkıyor. Tezahürata dönüşen şiddetli, uzun süren alkış. “Yaşasın Stalin yoldaş!”, “Stalin yoldaşa—Hurra!”, “Yaşasın dünya emekçilerinin büyük lideri, Stalin yoldaş!”, “Büyük Stalin’e—Hurra”, “Yaşasın halklar arası barış!” sesleri duyuluyor. Sesler: “Hurra!”)</p> <p>(<i>Sovyetler Birliği Komünist Partisi’nin XIX. Parti Kongresi’ndeki konuşmadan, Dietz Verlag, Berlin 1952, s. 5-15</i>)</p>
7	İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA KAPİTALİZMİN GENEL KRİZİ VE TİTO, KRUÇÇEF, MAO, ENVER REVİZYONİZMİ
7.1	Parti Kongre Raporları. İnter Yayıncılık. 1989. (N.S. Kruşçof’un 20. Kongreye Raporundan)
	<p>“Şurası vurgulanmalıdır ki, Marksizm-Leninizm yandaşları için kapitalizmin genel bunalımının tamamıyla durgunluk, üretimin ve teknik ilerlemenin durması demek olduğu anlayışı daima yabancıydı. V. İ. Lenin kapitalizmin genel çürüme eğiliminin, şu veya bu zaman diliminde teknik ilerlemeyi ve üretimin artmasını dışlamadığını belirtmişti. “Bu çürüme eğiliminin”, diye yazıyor Lenin, “kapitalizmin hızla büyümesini dışladığını düşünmek yanlış olacaktır; hayır, tek tek sanayi dalları, burjuvazinin tek tek katmanları ve tek tek ülkeler, emperyalizm çağında bu eğilimlerin kâh birini, kâh diğerini az ya da çok güçlü bir şekilde gösterirler.”* Bundan dolayı</p>

* Lenin, Seçme Eserler, c.I, s. 871, Dietz Verlag.

	<p>kapitalist ekonomiyi dikkatle izlememiz gerekiyor. Lenin'in emperyalizmin çürümüşlüğüne ilişkin tezini basitleştirilmiş şekilde kavramayıp, bilakis dünyadaki teknik ilerleyişin kazanımlarından sosyalizmin çıkarı uğruna yararlanmak için kapitalist ülkelerdeki bilim ve tekniğin ortaya koyduğu en iyi şeyleri öğrenmeliyiz. (Sf. 128-129)</p>
7.2	<p>D.T. Şepilov'un SBKP 20. Kongresi'ne Konuşması. 16 Şubat 1956. İngilizce.</p> <p>Soviet News Yayınevi. Londra.</p> <p>“Fakat bundan kapitalist üretimin düzenli bir şekilde gerilediği şeklinde basit sonuçlar da çıkarmamalıyız. Marksist-Leninistler, emperyalist çağda kapitalizmin çürümesinin üretici güçlerin “kavanoza kapatılması” anlamına geldiği, teknik ilerlemeye son verildiği şeklindeki yanlış ve bilim dışı görüşleri, sürekli olarak reddetmişlerdir. (Sf. 6)</p>
7.3	<p>A. I. Mikoyan'ın SBKP 20. Kongresi'ne Konuşması. 16 Şubat 1956. İngilizce.</p> <p>Soviet News Yayınevi. Londra.</p> <p>“Bugünkü kapitalizmin ekonomik durumunu incelerken, Stalin'in “SSCB'nde Sosyalizmin Ekonomik Sorunları”ndaki tezlerinden herhangi bir yardım elde edeceğimiz şüphelidir veya—ABD, İngiltere ve Fransa ile ilgili olarak—dünya pazarının parçalanması ile “bu ülkelerdeki üretim hacminin azalacağı” tezi ne kadar doğrudur? Bu iddia, günümüzün karmaşık ve çelişkili kapitalizmi olgusunu ve savaştan bu yana birçok ülkedeki kapitalist üretimin büyümesi gerçeğini açıklamamaktadır.</p> <p>Merkez komitesinin raporunda da belirtildiği gibi, Lenin 1916'daki emperyalizm üzerine eserinde, emperyalizmin yasalarını mükemmel bir şekilde açıklamış ve kapitalizmin gerilemesinin üretimde hızlı bir gelişmeyi dışlamadığını, emperyalizmin çağında sanayinin çeşitli dallarının ve çeşitli ülkelerin, bu eğilimlerden birini ya da diğerini, az veya çok oranda göstereceğini belirtmiştir.</p> <p>Tüm gerçekler bu Leninist tezlerin hiç bir şekilde eskimemiş olduğunu göstermektedir.</p> <p>Bu meyanda , “Ekonomik Sorunlar”daki diğer tezler de az biraz yakından incelendiğinde, ekonomistlerimizden Marksist-Leninist bir bakış açısıyla derinliğine inceleme ve eleştirel bir gözden geçirme talep ettiklerinin kolayca görülebileceğini belirtmeliyiz. (Sf. 20)</p>
7.4	<p>SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI'NDAN SBKP XXII. KONGRESİNDE KABUL EDİLMİŞTİR. 1961</p> <p>IV. DÜNYA KAPİTALİZMİNİN BUHRANI</p> <p>Emperyalizm düşüş ve ölüm devresine girdi. Kaçınılmaz çökme ve dağılma prosesi kapitalizmi baştan aşağı taradı, onun ekonomi ve devlet</p>

düzenini de, siyaset ve ideolojisini de kapladı. Emperyalizm, insanlığın çoğunluğu üzerindeki hakimiyetini bir daha geri dönmek üzere kaybetti. Artık insanlığın tarihi gelişmesinin özünü, esas yönünü ve başlıca özelliklerini dünya sosyalist sistemi cemiyetin sosyalistçe yeni baştan kurulması uğrunda emperyalizme karşı mücadele eden kuvvetler tayin etmektedir.

Birinci Dünya Harbi ile Oktobr İnkılabı kapitalizmin genel buhranın başlangıcıdır. İkinci Dünya Harbi ve birçok Avrupa ve Asya memleketlerinde başgösteren sosyalist inkılaplar boyunca kapitalizmin genel buhranının ikinci safhası başladı. Şimdi dünya kapitalizmi bu buhranın yeni safhasına, üçüncü safhasına girmiştir. Bu yeni safhanın bir dünya harbiyle ilgili olarak başlamaması, onun en önemli özelliğidir.

Kapitalizmin genel buhranını ifade eden ana çizgiler şunlardır: Yeni yeni memleketlerin kapitalizmden kopup ayrılmaları; sosyalizmle ekonomik yarışta emperyalizmin mevzilerinin zayıflaması; emperyalizmin sömürge sisteminin parçalanıp çökmesi; devlet tekelci kapitalizminin ve militarizmin gelişmesiyle emperyalizmin zıddiyetlerinin keskinleşmesi; kapitalist ekonominin, kapitalizmin istihsal kuvvetlerinden tamamıyla faydalanmaktaki sezinin artmasında (istihsalin gelişmesinde ağır tempolar, periyodik buhranlar, istihsal gücünden gittikçe daha eksik faydalanma, daimi işsizlik) kendini gösteren istikrarsızlık ve yıkımının şiddetlenmesi; emek ile sermaye arasındaki mücadelenin kuvvetlenmesi; dünya kapitalist iktisadiyatında zıddiyetlerin alabildiğine keskinleşmesi; politik irticain her bakımdan son derece azıtması; birçok memleketlerde burjuva hürriyetlerinden vazgeçilerek, faşist, zalim rejimler kurulması; burjuvazinin siyaset ve ideolojisinde derin bir buhran başgöstermesi...

Emperyalizm safhasında devlet tekelci kapitalizmi geniş ölçüde geliştir. Tekellerin teşekkül etmesi ve büyümesi, devletin, kapitalistçe tekrar istihsal seyrine mali oligarşi yararına doğrudan doğruya karışması sonucunu doğurur. Burjuva devleti, bu oligarşi menfaatine türlü türlü ayarlama tedbirleri alır, ekonominin ayrı ayrı kollarının devletleştirilmesinden faydalanır. Dünya harpleri ve ekonomik buhranlar, militarizm ve siyasi sarsıntılar, tekelci kapitalizmin devlet tekelci kapitalizmine yükselmesini süratlendirmiştir.

Mali sermayenin baskısı durmaksızın kuvvetlenmektedir, Dev tekeller, sosyal istihsalin çoğunu ellerinde toplayarak, milletin hayatına hakim kesilmektedir. Bir avuç milyarder ve milyoner, kapitalist alemin bütün zenginliğini hiç kontrolsüz el altında bulundurmakta, koskoca milletlerin hayatını kendi doymaz çıkarları hesabına bozuk para gibi kullanmaktadırlar. Mali oligarşi akla sığmaz servetler yığmaktadır, Devlet, tekelci burjuvazinin işlerini idare komitesine çevrilmiştir. Bütün iktisadi hayatın bürokratlaştırılması almış yürümüştür. Devlet tekelci kapitalizmi, tekelleri zenginleştirmek, işçi hareketini ve milli kurtuluş savaşlarını boğmak, kapitalist düzeni kurtarmak, saldırganlık harpleri tutuşturmak maksadıyla, tekellerin kuvvetini devlet kuvvetiyle bir tek mekanizm halinde birleştirmektedir.

Sağcı sosyalistlerle revizyonistler devlet tekelci kapitalizmini hemen hemen sosyalizm olarak göstermeğe çalışmaktadırlar. Hayat, bu sahtekarlığı açığa vurmaktadır. Devlet tekelci kapitalizmi, emperyalizmin tabiatını değiştirmez. Bu kapitalizm, sosyal istihsal sisteminde esas sınıfların durumunu değiştirmedigi şöyle dursun, emek ile sermaye, milletin çoğunluğu ile tekeller arasındaki uçurumu daha da derinleştirmektedir. Kapitalist iktisadiyatı devlet eliyle ayarlama tecrübeleri, istihsaldeki rekabeti ve anarşiyi gideremez, iktisadiyatın emniyet çapında planlı gelişmesini sağlayamaz, çünkü kapitalist mülkiyet ve ücretli emeğin istismarı istihsalin temeli olarak kalmaktadır.

“Buhransız” ve “planlaştırılmış” kapitalizme dair burjuva teorilerini, çağdaş kapitalist ekonominin tek mil gelişme seyri tuzla buz etmiştir. Devlet tekelci kapitalizminin diyalektiği öyledir ki, burjuvazinin ümit bağladığı kapitalizm sistemini kuvvetlendireceği yerde, kapitalizmin zıddiyetlerini daha da keskinleştirir ve onu temelinden sarsar. Devlet tekelci kapitalizmi, sosyalizm için en tam bir maddi temel hazırlığıdır.

Emperyalizmin gelişmesindeki yeni olaylar, kapitalizmin son safhasındaki esas kanuniyetler ve emperyalizmin çürümesindeki hızlanma hakkında Lenin’in vardığı hükümleri doğruladı. Bununla beraber, bu çürüyüş istihsal kuvvetlerinin boğulması, tam durgunluğu demek değildir, ve ayrı ayrı devrelerde, değişik memleketlerde kapitalist ekonominin gelişmesini imkansız kılmaz.

Bir bütün olarak kapitalizm, çağdaş istihsal kuvvetlerinin gelişmesini gittikçe daha fazla kösteklemektedir. İnsanlık, nükleer enerjiye sahip olmakla, kimyanın gelişmesiyle, istihsalin otomasyonu, ilim ve tekniğin diğer en büyük başarılarıyla ilgili olarak bir ilim-teknik inkılabı devresine girmektedir. Fakat kapitalizmin istihsal münasebetleri, ilmi- teknik inkılap için gayet dardır. Bu inkılabı yalnız sosyalizm gerçekleştirebilir ve onun neticelerinden cemiyetin menfaatine faydalanabilir.

Tekelci sermayenin hakimiyeti şartları içinde teknik ilerleme işçi sınıfı aleyhine döner. Tekeller, yeni şekiller uygulayarak işçi sınıfının sömürülmesini şiddetlendirir. Kapitalistçe otomasyon, işçinin ağzından lokmasını çekip alır, işsizliği artırır ve hayat seviyesini düşürür. Teknik ilerleme yeni yeni küçük müstahsil tabakalarını harap eder, Emperyalizm, teknik ilerlemeden, daha ziyade askeri gayeler uğrunda istifade eder. İnsan zekasının başarılarını insanlığın kendisine karşı çevirir, Emperyalizm var oldukça, insanlık geleceğinden emin olamaz.

Çağdaş kapitalizm pazar meselesini son derecede keskinleştirdi. Emperyalizm bu meseleyi çözmekten acizdir, çünkü emekçilerin satınalma gücünün istihsal artışından geri kalışı emperyalizmin kanunudur. Emperyalizm az gelişmiş memleketlerin sanayi gelişmesini de köstekler. Dünya kapitalist pazarı, daha çabuk gelişmekte olan istihsal imkanlarına bakarak nispeten daralmaktadır. Bu pazar, sayısız gümrük engelleri ve sınırlayıcı setlerle parçalanmış, kapalı mali döviz bölgelerine ayrılmıştır. Emperyalizm cephesinde sürüm pazarları, sermaye yatırım ve ham madde kaynakları için çetin bir rekabet mücadelesi yapılmaktadır. Bu mücadele daha da şiddetlenmiştir, çünkü kapitalizmin hakimiyet alanı kesin suretle daralmıştır.

Tekelci sermaye eninde sonunda burjuva cemiyetinde istihsal gelişmesindeki tempoyu ağırlaştırdı. Bu tempolar birçok memleketlerde nüfus artışını güç halle geçmektedir. İstihsal güçlerinin önemli bir kısmı kullanılmadan kalmaktadır, oysa müessesselerin dışında milyonlarca işsiz vardır. Köy iktisadiyatı istihsalini suni surette daraltılmaktadır, halbuki dünyada milyonlarca aç vardır. İnsanlar maddi nimetler sıkıntısı çekerken, emperyalizm maddi kaynakları, sosyal emeği harpler hazırlamak için israf etmektedir.

Büyük bir grup teşkil eden memleketlerde kapitalist düzenin yokedilmesi, dünya sosyalist sisteminin gelişip kuvvetlenmesi, sömürge sisteminin çökmeğe yüz tutması ve eski imparatorlukların yıkılması, bağımsızlıklarına kavuşan memleketlerde ekonominin sömürgeci yapısının değişmeğe başlaması, bu memleketlerle sosyalist dünya arasındaki ekonomik münasebetlerin genişlemesi gibi hususlar, dünya kapitalist iktisadiyatının buhranını derinleştirmektedir.

Devlet tekelci kapitalizmi, militarizmi iştilmedik derecede kuvvetlendirmektedir. Emperyalist devletler barış zamanında da muazzam

silahlı kuvvetler besliyorlar. Askeri masraflar devlet bütçelerinin gittikçe daha büyük bir kısmını yutuyor. Emperyalist devletler, militarist, ordu-polis devletleri haline geliyor. Militarizasyon burjuva tekeli burjuvazinin hayatını baştan başa kaplıyor.

Militarizm, tekeli burjuvazinin belli gruplarını zenginleştirerek, milletlerin dermansız düşmesine, vergi yükü, birbirini kovalayan iflaslar ve pahalılık yüzünden inleyen halkların yıkıma sürüklenmesine sebep oluyor. Bir neslin hayatında, emperyalizm, insanlığı, kırıp geçiren iki dünya harbinin uçurumuna sürükledi. Birinci Dünya Harbinde emperyalistler on milyon insanı mahvettiler, yirmi milyon kişiyi de sakatladılar. İkinci Dünya Harbi elli milyona yakın insanın hayatına mal oldu. Bu harplerde baştan başa harap edilen memleketler vardı, binlerce şehir ve köy yakılıp yıkıldı, birçok neslin emeğinin semereleri mahvoldu. Emperyalistlerin tasarladıkları yeni harp, insanlığı ölçsüz kurbanlar ve yıkımla tehdit etmektedir. Böyle bir harbe hazırlık bile milyonlarca insana ıstırap ve sefalet getirmektedir.

Çağdaş kapitalist devlet, istihsal kuvvetlerinin gelişmesinde ve emeğin sosyalleştirilmesinde ulaşılan teknik ilerlemeyi tekellerin yararına gaspediyor.

Tekeli burjuvazi sosyal organizmde faydasız bir ur oldu, istihsal seyri için lüzumsuz hale geldi. Büyük kombina ve fabrikaları ücretli direktörler, mühendisler ve teknisyenler idare etmektedir. Tekelciler, proleterlerin ve köylülerin emeğiyle meydana getirilmekte olan milli gelirin bir kısmını hizmetkarlarıyla beraber yutarak tufeyli bir hayat sürmektedirler.

İnkılap korkusu, sosyalist memleketlerin başarılarına, işçi hareketinin baskısı, burjuvaziyi emek ücretleri, çalışma şartları ve sosyal sigorta alanında kısmi fedakarlıklar yapmak zorunda bırakır. Fakat artmakta olan pahalılık ve enflasyon bu fedakarlıkları durmaksızın sıfıra indirir. Ücretler işçinin ve ailesinin, cemiyetin gelişmesiyle artmakta olan maddi ve kültürel ihtiyaçlarından geride kalır. Hatta kapitalistçe gelişmiş olan ve küçük bir grup teşkil eden bazı memleketlerdeki hayat seviyesinin nispeten yüksek oluşu, Asya, Afrika, ve Güney Amerika halklarının soyulması temeline, değerce eşit olmayan mübadele, kadın emeği ayrımı, zencilerin ve başka yerlerden gelmiş işçilerin gaddarca ezilmesi temeline, keza aynı memleketlerdeki emekçileri sömürmenin arttıkça artması temeline dayanmaktadır. Herkese iş sağlandığından bahseden burjuva masalı sadece bir komedyadır, çünkü işçi sınıfı kitlevi işsizlik ve yarın endişesi içindedir. İşçi sınıfının ekonomik savaşındaki şu veya bu başarılarına rağmen, genel olarak kapitalist dünyada işçinin durumu kötüleşmektedir.

Kapitalizmin gelişmesi, ufak köy işletmeciliğinin istikrarı hakkındaki efsaneyi kesin olarak yalanladı. Tekeller köy iktisadiyatında da hakim oldular. Milyonlarca çiftçi ve köylü topraklarından koğuluyor, işletmeleri ise haraç-mezat satılıyor. Ufak işletme, ancak köylülerin gayet büyük mahrumiyetlere katlanması, ağır emekleri ve açlık pahasına yaşayabilmektedir. Köylüler artmakta olan vergi ve borçların yükü altında iniyorlar. Zirai buhranlar köyleri gittikçe daha fazla batırıyor. Sömürge ve bağımlı memleketlerin köylüleri gayet büyük mahrumiyet ve sefalet içinde kıvranıyorlar. Bu köylüler çifte ezgi, yani çiftlikçilerle tekeli burjuvazinin ezgisi altında sürünüyorlar.

Tekeller, şehirlerdeki küçük mülk sahiplerinin ocaklarını da söndürüyor. El zanaatlarını yıkıyor. Ufak sanayi ticaret müesseseleri tekellere tamamıyla bağlı durumdadır.

Kapitalist cemiyette proleterleşmenin kuvvetlenmesi hakkındaki Marksist hükmü hayat tamamıyla doğruladı. Mülklerine el konmuş yığınlar için, mülk sahibi olmanın, istihsal vasıtaları üzerinde inkılap yoluyla sosyal mülkiyet tesis etmekten, yani bu vasıtaları genel halk mülkiyeti haline getirmekten

başka çıkar yolu yoktur.

Kapitalizmin gelişmesindeki eşitsizlik, devletler arasında kuvvetler dengesini değiştirmekte, aralarındaki zıddiyetleri keskinleştirmektedir. Emperyalizmin ekonomik merkezi, bunun arkasından siyasi ve askeri merkezi Avrupa'dan Amerika'ya geçmiş bulunuyor. Askeri kârlar ve silahlanma yarışının sayesinde semiren Amerikan tekeli sermayesi, en önemli ham madde kaynaklarına, sürüm pazarlarına ve sermaye yatırım sahalarına el koydu, bir nevi sömürge imparatorluğu kurdu, en büyük dünya istismarcısı oldu. Amerikan emperyalizmi, sahte hürriyet ve demokrasi şiarları ardına gizlenerek, gerçekte dünya jandarması rolünü oynuyor, gerici diktatörlük rejimlerini ve çürümüş monarşileri tutuyor, demokratik ve inkılapçı değişikliklere karşı çıkıyor ve bağımsızlıkları uğrunda savaşıyor halkına karşı saldırganlıklara girişiyor.

Amerika Birleşik Devletlerinin tekeli burjuvazisi milletlerarası gericiliğin esas dayanağıdır. Bu burjuvazi kapitalizmin "kurtarıcı"sı rolünü üzerine aldı. Amerika Birleşik Devletlerinin kodaman sermayedarları emperyalistlerin "mukaddes birliği"ni kurmakta, saldırgan askeri bloklar meydana getirmektedirler. Amerikan askerleri ve askeri üsleri kapitalist alemin en mühim yerlerini kaplamış bulunmaktadır.

Fakat hayat, Amerika Birleşik Devletleri emperyalizminin dünya hakimiyeti iddialarının tamamen dipsiz olduğunu gösteriyor. Emperyalizmin, sosyalist ve milli kurtuluş inkılaplarının yoluna set çekmeye muktedir olmadığı meydana çıktı. Amerikan emperyalizminin, atom silahını kendi tekeli altına alma hesapları suya düştü. Amerika Birleşik Devletleri tekelleri, kapitalist dünyasının başlıca ekonomik, mali ve askeri kuvveti olarak kalmasına rağmen, kapitalist aleminde ulaştığı nispi payı muhafaza edemedi. En kuvvetli kapitalist devlet olan Amerika, kendi en yüksek gelişme noktasını geçti ve başaşağı gitmeğe başladı. Büyük Britanya, Fransa, Almanya ve Japonya gibi emperyalist devletler bir zamanki kudretlerini kaybettiler.

Çağdaş dünyanın ana zıddiyeti, yani sosyalizm ile emperyalizm arasındaki zıddiyet, kapitalist alemini didik didik eden derin zıddiyetleri yoketmiyor. Amerika Birleşik Devletlerinin himayesi altında kurulan saldırgan askeri bloklar daimi surette buhran haline düşmektedir "Birleşme", pazar meselesini yumuşatma şiarlarıyla türeyen milletlerarası devlet tekeli teşkilatları, gerçekte dünya kapitalist pazarını yeniden bölüşmenin yeni şekilleri olup, keskin didişme ve anlaşmazlıklar ocağı haline gelmektedir.

Başlıca emperyalist devletler arasındaki zıddiyetler derinleşmektedir. İkinci Dünya Harbinde yenilen emperyalist devletlerin ekonomilerini kalkındırma işi, eski emperyalist rekabet ve anlaşmazlık ocaklarının canlanmasına ve yenilerinin türemesine sebep olmaktadır. Özellikle İngiliz-Amerikan, Amerikan-Fransız, Fransız-Batı Alman, Amerikan-Batı Alman, İngiliz-Batı Alman, Japon-Amerikan zıddiyetleri ve diğerleri arasındaki zıddiyetler alabildiğine keskinleşmektedir. Emperyalizm cephesinde yeni yeni tezatların başgösterip derinleşmesi kaçınılmazdır.

Amerikan tekelleri ve onların İngiliz, Fransız ortakları, intikamcı, soyguncu gayelerini kabaca ilan eden ve sosyalist devletlerle diğer Avrupa memleketlerine karşı harp hazırlamakta olan Batı Alman emperyalizmine açıktan açığa yardım etmektedirler. Avrupa'nın göbeğinde, barışı ve bütün halkların güvenliğini tehdit eden tehlikeli bir saldırganlık ocağı tekrar meydana gelmektedir. Uzak-Doğuda Amerikan tekelleri, kendilerine belli ölçüde bağımlı olan Japon militarizmini, yani Asya halklarını ve her şeyden evvel sosyalist devletleri tehdit eden diğer tehlikeli harp ocağını yeniden canlandırmaktadırlar.

Birkaç emperyalist devletin menfaatleri öteki memleketlerin

menfaatleriyle, bütün halkların menfaatleriyle bağdaşmıyor. Emperyalist devletlerle, gerek milli bağımsızlığını kazanmış memleketleri, gerekse kurtuluş savaşı yürütmekte olan memleketleri derin ve uzlaşmaz zıtlar birbirinden ayırmaktadır.

Çağdaş kapitalizm, bütün insanlığın hayati menfaatlerine ve ilerici isteklerine düşmandır. Kapitalizm, kendisine has olan sömürücülüğü, insanın insanı sömürmesiyle, şoven ve ırkçı ideolojisiyle, ahlak düşüklüğü, ihtikar, rüşvetçilik, canilik illetleriyle, cemiyeti, aileyi ve insanı bozmaktadır.

Burjuva düzeni, hürriyet, eşitlik ve kardeşlik üstüne aldatıcı şiarlarla doğdu. Fakat burjuvazi bu şiarlardan ancak feodal aristokrasisini defetmek ve idare başına geçmek maksadıyla faydalandı. Eşitlik yerine, yeni, en derin sosyal ve ekonomik eşitsizlik uçurumu meydana geldi. Burjuva cemiyetinde kardeşlik değil, müthiş bir sınıf savaşı hüküm sürmektedir.

Tekelci sermaye kendi gerici, antidemokratik özünü gittikçe daha ziyade açığa vuruyor. Demagoji yaparak ilan ettiği önceki burjuva demokratik hürriyetlerine bile yanaşmak istemiyor. Tarihi gelişmenin şu veya bu safhasında burjuvazinin eşitlik ve hürriyet şiarlarını daha önce yaptığı gibi propaganda etmesi gittikçe daha çok güçleşiyor. Milletlerarası işçi hareketinin yükselmesi, mali sermayenin manevra imkanlarını daraltıyor, ve bu sermaye artık gerek evvelki şiarların yardımıyla, gerekse işçi bürokrasisinin satın alınmasıyla kitlelerin inkılapçı ateşini söndüremiyor ve aman vermeden genişleyen anti-emperyalist inkılapçı hareketle başa çıkamıyor.

Başlıca maddi vasıtaları tamamıyla ele geçiren tekelci sermaye, siyasi hakimiyeti kimseyle paylaşmadı; kendi diktatorasını, yani azınlığın çoğunluk üzerinde diktatorasını, kapitalist tekellerin cemiyet üzerinde diktatorasını kurdu. Emperyalizmin ideologları, tekelci sermaye diktatorasını yalancı hürriyet ve demokrasi şiarlarıyla gizlemekte ve emperyalist devletleri "hür dünya" memleketleri ilan ederek, burjuva egemen çevrelerini her türlü diktatoranın düşmanları olarak göstermektedirler. Aslında ise, emperyalist dünyada hürriyet, yalnız kendi memleketlerinin değil, aynı zamanda tekellerin demir pençesine düşen diğer bütün memleketlerin işçi sınıfını ve emekçi halkını sömürme hürriyeti demektir.

Burjuvazi, kendi seçim sisteminin sözde demokratik karakterini geniş ölçüde reklam etmekte, hele çok partililiği, çok aday gösterme imkanını övdükçe övmektedir. Aslında ise, tekeller, halk kitlelerini, iradelerini belirtmek ve menfaatlerinin gerçek savunucularını seçmek imkanından yoksun etmektedir. Sermaye, basın, radyo, sinema, televizyon gibi güçlü araçları ellerinde bulunduran, sendikalarda ve diğer kitle teşkilatlarındaki ajanlarından faydalanan tekeller, halk kitlelerini aldatmakta ve kendi adaylarını zorla seçmenlere dayatmaktadır. Çeşitli burjuva partileri, egemen burjuvazinin sadece değişik fraksiyonlarını temsil ederler.

Burjuva diktatorası seçmenlerin iradesini kabaca boğmakta olan kendini göstermektedir. Burjuvazi, emekçilerin Anayasa tarafından verilen haklarını kullanarak yasama organlarına menfaatlerini savunacak önemli sayıda temsilci seçebileceklerini görünce, seçim sistemini küstahça bozar, parlamentoda emekçi temsilcilerin sayısını keyfi olarak sınırlandırır.

Emekçi kitleler, budanmış demokratik haklarını da kullanmağa, menfaatlerini korumağa ve tekellerin zorbalığına son vermeğe çalıştıkları zaman, mali oligarşi halkın gazabından kurtulmak için son çare olarak faşist rejim kurmaya başvurur, orduya, polise ve jandarmaya bel bağlar. Alçak Alman ve İtalyan faşizmi ezilmiş olduğu halde, faşist rejimi bazı memleketlerde hala tutunmakta ve birçok memleketlerde yeni şekillerde dirilmektedir.

Bu suretle, dünya emperyalist sistemi derin ve keskin ziddiyetler içinde

	<p>paramparça olmaktadır. Emek ile sermaye arasındaki uzlaşmaz zıt, tekeller arasındaki ziddiyetler, militarizmin artması, sömürge sisteminin çökmesi, emperyalist memleketler arasındaki ziddiyetler, genç milli devletler ile eski sömürgeci devletler arasındaki anlaşmazlıklar ve ziddiyetler, en önemlisi, dünya sosyalizminin durdurulmaz şekilde büyümesi emperyalizmin temellerini sarsmakta, yıkmakta ve onu zayıflayıp mahvolmağa doğru götürmektedir.</p> <p>Tekelci burjuvazi, tarihi gelişmenin önü alınmaz seyri karşısında çekirdeksel silahla dahi kendisini koruyamaz. İnsanlık, kapitalizmin gerçek çehresini gördü. Yüzmilyonlarca insan, kapitalizmin ekonomik anarşi ve periyodik buhranlar düzeni, müzmin işsizlik ve kitlevi sefalet düzeni, istihsal kuvvetlerinin insafsızca israfı düzeni, daima harp tehlikesi taşıyan düzen olduğunu görmektedir. İnsanlık, tarihçe ömrünü yaşamış olan kapitalizm sistemine müsamaha etmek istemiyor ve müsamaha etmeyecektir.</p> <p>(Sayfa 21-30)</p>
7.5	<p>PROGRAM OF THE COMMUNIST PARTY OF THE SOVIET UNION</p> <p>A New Edition 1986</p> <p>New York: International Publishers, 1986.</p> <p>.....</p> <p>II. Struggle Between the Forces of Progress and Reaction in the Modern World</p> <p>.....</p> <p>The establishment of the world socialist system, the formation and strengthening of the socialist community have brought about a fundamental change in the alignment of forces in the international arena in favour of the peoples fighting for social progress, democracy, national freedom and peace. The socialist community is the most authoritative force of our time and without it no issue in world politics can be solved; it is a firm bulwark of peace on earth, the most consistent champion of sound peaceful, democratic principles in international relations, the main force opposing imperialist reaction.</p> <p>The young, forward-looking world of socialism is opposed by the exploiter world of capitalism which is still strong and dangerous, but which has already passed its peak. The general crisis of capitalism is deepening. The sphere of its domination is shrinking inevitably, its historical doom becoming ever more obvious.</p> <p>Modern capitalism differs in many ways from what it was at the beginning and even in the middle of the 20th century. In conditions of state monopoly capitalism, which combines the strength of the monopolies and the state, the conflict between the vastly increased productive forces and capitalist production relations is becoming ever more acute. The inner instability of the economy is growing, which is seen in the slowing down of the overall rates of its growth, in the intertwining and deepening of cyclical and structural crises. Mass unemployment and inflation have become a chronic</p>

disease, and budget deficits and state debts have reached a colossal scale.

The strengthening of transnational corporations, which make huge profits by exploiting working people on a world scale, is a direct result of capitalist concentration and internationalisation of production. They not only undermine the sovereignty of newly free states, but also encroach on the national interests of developed capitalist countries.

The monopoly bourgeoisie is constantly manoeuvring in an attempt to adjust itself to the changing situation. A capitalist state redistributes, in particular through the budget, a considerable part of the national income in favour of big capital and tries to place at its service the latest achievements in science and technology. The mechanism of exploitation has become more complex, more sophisticated. The skills, intellectual powers and the energy of the worker are being exploited for gaining more and more profit.

With the growing influence of world socialism, the class struggle of working people at times compels the capitalists to make partial concessions, to agree to certain improvements as regards working conditions, remuneration for work and social security. This is being done to preserve the main thing - the domination of capital. Such manoeuvring, however, is being increasingly combined with violent actions, with a direct assault by the monopolies and the bourgeois state on the living standards of working people.

Under capitalism the scientific and technological revolution has grave social consequences. Millions of working people, thrown out of the factory gates, are doomed to losing their skills and to material hardships, and can have no confidence in the future. A considerable proportion of young people cannot find application for their energy and knowledge and suffer from the hopelessness of their condition. Mass unemployment remains regardless of the economic situation, while the real prospect of its further growth is fraught with the most serious upheavals for capitalism as a social system.

The monopolies have seized the dominant positions in the agrarian sector of the economy. Large number of farmers are being forced out of the production sphere while those who survive do so at the cost of excessive work and privations. The fate of farmers' families depends entirely on market fluctuations and the arbitrariness of monopolies. The plight of the peasantry is especially grave in the former colonies and semicolonies. The small and middle businessmen in cities are being increasingly exploited by big capital and are caught in the net of financial dependence.

Even in the most developed capitalist countries a great number of people are deprived, homeless, illiterate and without medical care. Shameful discrimination against ethnic minorities persists and the rights of women are infringed upon.

A tendency towards an all-round intensification of reaction is characteristic of imperialism in the political field. Wherever the working people have achieved certain democratic rights as a result of determined struggle, state-monopoly capitalism is conducting a persistent at times cunningly camouflaged offensive against those rights. In situations that pose a danger to state-monopoly capitalism, it resorts without hesitation to political blackmail, repression, terror and punitive actions. Neo-fascism is becoming increasingly active in the political arena. When the usual forms of suppressing working people fail, imperialism implants and backs tyrannical regimes in

order directly to suppress progressive forces by military means. Striving to weaken the international solidarity of working people, imperialism stirs up and abets national egoism, chauvinism and racism, and scorn for the rights and interests of other peoples and their national cultural and historical heritage.

The inhumane ideology of modern capitalism is inflicting even greater damage on the spiritual world of people. The cult of individualism, violence and permissiveness, rabid anti-communism and exploitation of culture as a source of profit give rise to spiritual callousness, to moral degradation. Imperialism has given rise to large-scale crime and terrorism that have engulfed capitalist society. Ever more pernicious is the role of the bourgeois mass media which befuddle people in the interests of the ruling class.

The uneven nature of the development of countries within the capitalist system is deepening. Three main centres of interimperialist rivalry have formed: the United States, Western Europe and Japan. Competition is mounting between them for markets, spheres of capital investment, sources of raw materials and superiority in the key areas of scientific and technological progress. New centres of economic and political rivalry are forming, particularly in the Pacific basin and in Latin America. Contradictions between bourgeois states are deepening. The imperial ambitions and selfish policy of the US monopolies and their readiness, for egoistic reasons, to sacrifice the interests and security of other, even allied, states are giving rise to growing indignation and alarm throughout the world.

Imperialism is responsible for the huge and widening gap between the economic development levels of the industrial capitalist countries and the majority of the newly free states, for the continued existence on earth of vast zones of hunger, poverty and epidemic diseases.

As the course of historical development more and more weakens the positions of imperialism, the policy of its more reactionary forces becomes increasingly hostile to the interests of the peoples. Imperialism is putting up fierce resistance to social progress, and is trying to stop the course of history, to undermine the positions of socialism, and to avenge itself socially on a world scale. "The imperialist powers strive to coordinate their economic, political and ideological strategy, to create a common front of struggle against socialism, against all revolutionary, liberation movements.

Imperialism refuses to face the political realities of today's world. Ignoring the will of sovereign peoples, it tries to deprive them of their right to choose their road of development and threatens their security. Herein lies the main cause of conflicts in various parts of the world.

The citadel of international reaction is US imperialism. The threat of war comes chiefly from it. Claiming world domination, it arbitrarily declares whole continents to be zones of its "vital interests." The US policy of hegemony, the imposition of its will and unequal relations on other states, support for repressive anti-popular regimes and discrimination against countries that do not suit the United States, disorganises inter-state economic and political relations and prevents their normal development.

The bloody war against Vietnam, the blockade of Cuba for many years, the flouting of the lawful rights of the Palestinian people, the intervention in Lebanon, the armed seizure of defenceless Grenada, and the aggressive actions against Nicaragua - these are only some of the countless crimes that will remain forever the most shameful

pages in imperialism's history.

The race unleashed by imperialism in the manufacture of nuclear and other arms on a scale that knows no precedent is its gravest crime against the peoples. It brings the monopolies huge profits. The colossal military expenditures weigh heavily on the shoulders of working people. The monopolies that manufacture arms, the military, the state bureaucracy, the ideological machinery and militarised science, that have merged to form the military-industrial complex, have become the most zealous advocates and makers of policies of adventurism and aggression. The sinister alliance of the death merchants and imperialist state power is a pillar of extreme reaction, a constant and growing source of war danger, and a convincing confirmation of the capitalist system's political, social and moral untenability.

No "modifications" and manoeuvres by modern capitalism have rendered invalid or can render invalid the laws of its development, or can overcome the acute antagonism between labour and capital, between the monopolies and society, or can bring the historically doomed capitalist system out of its all-permeating crisis. The dialectics of development are such that the very same means which capitalism puts to use with the aim of strengthening its positions inevitably lead to an aggravation of all its deep-seated contradictions. Imperialism is parasitical, decaying and moribund capitalism; it marks the eve of socialist revolution.

The working class was and is the main revolutionary class of the present age. In the capitalist world, it is the main force struggling for the overthrow of the exploiting system and for building a new society.

Practice confirms the Marxist-Leninist concept of the increasing role of the working class in society. As science is being applied in production on an ever larger scale, the ranks of the working class are being replenished with highly skilled workers. In the course of class battles, the working class becomes more cohesive, creates its own political parties, trade unions and other organisations, and wages economic, political and ideological struggle against capitalism. The scale of that struggle is growing, its forms are becoming more diverse and its content is being enriched. The basic interests of the proletariat make it more and more imperative to achieve unity in the working-class movement and concerted actions by all its contingents.

The young and rapidly growing working class in the countries of Asia, Africa and Latin America is facing difficult tasks. It is opposed both by foreign capital and local exploiters. Its political maturity and degree of organisation are growing in the course of struggle.

The vanguard of the working class movement, of all the forces of the world revolutionary process is the international communist movement. Communists are working for both the immediate and the long-term goals of the working class, for the interests of all the working people, for social progress, national liberation of peoples, disarmament and peace. The communist movement is the most influential ideological and political force of our time.

The revolutionary parties of the working class are guided by the scientific theory of social development, Marxism-Leninism, and are pursuing a principled working-class policy. They are characterised by a conviction in the historical inevitability of the replacement of capitalism by socialism, a clear understanding of the objective laws of socialist revolution in whatever form - peaceful or non-peaceful - and an ability to

apply the general principles of struggle for socialism in the specific conditions of every country.

The strength of revolutionary parties lies in the fact that they firmly uphold the rights and vital aspirations of the working people, point out ways of leading society out of the crisis situation of bourgeois society, indicate a real alternative to the exploiter system and provide answers imbued with social optimism, to the basic questions of our time. They are the true exponents and the most staunch defenders of the national interests of their countries.

A consistently class-oriented course enhances the authority of the Communist parties, despite the fact that the political and ideological machinery of imperialism is operating in an increasingly subtle way. It is combining discrimination against and persecution of Communists and outright anti-communist propaganda with support for those elements in the working-class movement that are opposed to working-class policy and international solidarity, and that endorse social reconciliation and partnership with the bourgeoisie. The monopoly bourgeoisie and reactionary forces attack the Communists so fiercely precisely because the latter represent a movement that has deep roots in social development and that expresses the most vital interests of the mass of the people.

A characteristic feature of our time is **an upsurge of mass democratic movements in the non-socialist world**. The antagonism between the monopolies and the overwhelming majority of the population is deepening in capitalist countries. Professionals and office employees, farmers, representatives of the urban petty bourgeoisie and national minorities, women's organisations, young people and students are taking an ever more active part in the struggle against the dominance of the monopolies and against the reactionary policy of the ruling classes. People of different political views are demanding an end to the militarisation of society and to the policy of aggression and war, an end to racial and national discrimination, to infringements on the rights of women, to the deterioration in the condition of the younger generation, to corruption, and to the predatory attitude of the monopolies towards the use of natural resources and the environment. These movements are objectively directed against the policy of the reactionary circles of imperialism and merge with the overall struggle for peace and social progress.

The anti-imperialist struggle of the peoples of all countries that have cast off the yoke of colonialism for the consolidation of their independence and for social progress is an integral part of the world revolutionary process. The disintegration of the colonial system of imperialism and the emergence of dozens of independent states from its ruins are an historic achievement of the national liberation revolutions and movements, an achievement that has considerably influenced the alignment of forces in the world.

Since independence many of those countries have made appreciable progress in economic and cultural development and in consolidating national statehood.

Collective forms of struggle by those countries for their rights in the international arena have taken shape. Practice has shown, however, that their way to the consolidation of political independence and to economic and social rejuvenation is being seriously hampered by the legacy of their colonial and semi-colonial past and by the actions of imperialism.

Conducting a policy of new-colonialism, imperialism is seeking to reduce to naught the sovereignty won by the young states and to retain and even tighten control over them. It is trying to drag them into a militarist orbit and to use them as springboards for its aggressive global strategy. In pursuing these goals, the imperialists resort to military pressure, impose their economic diktat and support internal reaction. Even countries that won state independence long ago, for instance, Latin American countries, have to wage a resolute struggle against the dominance of the monopolies of the United States and other imperialist powers.

Taking advantage of the economic and technological dependence of the newly free countries and their unequal status in the world capitalist economy, imperialism mercilessly exploits them. It is exacting tributes that run into billions of dollars, and which are exhausting the economies of those states. The huge indebtedness of the countries of Asia, Africa and Latin America to the industrially developed capitalist states has become an important lever for the exploitation of these countries by imperialism, and primarily US imperialism. At the same time, the resistance of the peoples of these countries to the policy of plunder and robbery is growing. They are continuing their determined, just struggle against neo-colonialism, against interference in their internal affairs, and against racism and apartheid. This resistance objectively links up with the overall anti-imperialist struggle of the peoples for freedom, peace, and social progress.

The non-capitalist way of development, **the way of socialist orientation**, chosen by a number of newly free countries, is opening up broad prospects for social progress. The experience of these countries confirms that in present-day conditions, with the existing world alignment of forces, the formerly enslaved peoples have greater possibilities for rejecting capitalism and for building their future without exploiters, in the interests of the working people. This is a phenomenon of immense historic importance.

Overcoming the resistance of external and internal reaction, the ruling revolutionary-democratic parties are pursuing a course of abolishing the dominance of imperialist monopolies, tribal chiefs, feudal lords and the reactionary bourgeoisie; of strengthening the public sector of the economy; of encouraging the cooperative movement in the countryside; and of enhancing the role of the mass of the working people in economic and political life. Defending their independence against the onslaught of the imperialists, these countries are broadening their cooperation with socialist states. The road chosen by them meets the genuine interests and aspirations of the mass of the people, reflects their desire for a just social system, and coincides with the mainstream of historical development.

The most acute problem facing mankind is that of war and peace. Imperialism was responsible for two world wars that claimed tens of millions of lives. It is creating the threat of a third world war. Imperialism is using the achievements of man's genius for the development of weapons of awesome destructive power. The policy of the imperialist circles, which are prepared to sacrifice the future of whole nations, is increasing the danger that these weapons may actually be put to use. In the final count it threatens mankind with a global armed conflict in which there would be no winners or losers and in which world civilisation could perish.

The question of what goals the achievements of the scientific and technological revolution should serve has become pivotal in the present-day socio-political struggle. Contemporary science and technology make it possible to ensure abundance on earth and to create material conditions for the flourishing of society and the development of

the individual. These creations of the human mind and human hands, however, are being turned against humanity itself owing to class selfishness, for the sake of the enrichment of the elite, which dominates the capitalist world. This is a glaring contradiction which confronts mankind as it approaches the threshold of the 21st century.

It is not science and technology in themselves that pose a threat to peace. This threat is posed by imperialism and its policy, the policy of the most reactionary militarist, aggressive forces of our time. The threat can be averted only by curbing those forces.

In the present-day world, which is riddled with acute contradictions, and in the face of impending catastrophe, the only sensible and acceptable way out is the **peaceful coexistence of states with different social systems**. This does not merely mean the absence of wars. It is an international order under which good-neighbourliness and cooperation rather than armed force would prevail, and a broad exchange of the achievements of science and technology and cultural values would be carried out for the good of all nations. When vast resources are no longer used for military purposes, it would be possible to use the fruits of labour exclusively for constructive purposes. States that have embarked on the road of independent development would be protected from external encroachments, and this would facilitate their advance along the path of national and social revival. Favourable opportunities would also arise for solving the global problems by the collective efforts of all states. Peaceful coexistence meets the interests of all countries and peoples.

The danger looming over mankind has never been so awesome. But then the possibilities for safeguarding and strengthening peace have never been so real. By uniting their efforts the peoples can and must avert the threat of nuclear annihilation.

The aggressive policy of imperialism is being countered by the growing potential of the forces of peace. This means the vigorous and consistently peaceful policy of the socialist states and their growing economic and defensive capacity. This means the policy of the overwhelming majority of states of Asia, Africa and Latin America which have a vital interest in safeguarding peace and ending the arms race. This means the anti-war movements of the broadest mass of the people on all continents, movements that have become a long-lasting and influential factor in the life of society. A realistic assessment of the actual alignment of forces is leading many statesmen and politicians in capitalist states, too, to an understanding of the danger involved in continuing and extending the arms race.

The CPSU proceeds from the belief that, however grave the threat to peace posed by the policy of the aggressive circles of imperialism, world war is **not fatally inevitable**. **It is possible to avert war and to save mankind from a catastrophe. This is the historical mission of socialism, of all the progressive and peace-loving forces of the world.**

The entire course of world development confirms the Marxist-Leninist analysis of the character and main content of the present epoch. **It is an epoch of transition from capitalism to socialism and communism, and of historical competition between the two world socio-political systems, an epoch of socialist and national liberation revolutions and of the disintegration of colonialism, an epoch of struggle of the main motive forces of social development - world socialism, the working-class and communist movement, the peoples of the newly free states, and the mass democratic movements - against imperialism and its policy of aggression and**

oppression, and for peace, democracy, and social progress.

The constant growth of these forces and their interaction are a pledge that the hopes of the peoples for a life of peace, freedom, and happiness will be fulfilled. The advance of humanity towards socialism and communism, despite all its unevenness, complexity and contradictoriness, is inevitable.

.....

II. Strengthening Relations with Newly Free Countries

Formulating its policy towards former colonial and semi-colonial countries, the CPSU proceeds from the belief that the embarking of the formerly enslaved peoples on the road of independence, the emergence of dozens of new states and their increasing role in world politics and in the world economy are one of the distinctive features of the present epoch.

The newly free peoples, as Lenin foresaw, are to play a great role in the destinies of mankind as a whole. The CPSU believes that these peoples' increasing influence should promote to an ever greater extent the cause of peace and social progress.

The Party is consistently pursuing a policy of expanding contacts between the Soviet Union and the newly free countries, and regards with profound sympathy the aspirations of the peoples who had experienced the heavy and humiliating yoke of colonial slavery. The Soviet Union is building its relations with those countries on the basis of strict respect for their independence and equality, and supports the struggle of those countries against the neo-colonialist policy of imperialism, against the survivals of colonialism, and for peace and universal security.

The Party attaches great importance to solidarity and political and economic cooperation with **socialist-oriented countries**. Every people creates, mostly by its own efforts, the material and technical base necessary for the building of a new society, and seeks to improve the well-being and cultural standards of the masses. The Soviet Union has been doing and will continue to do all it can to render the peoples following that road assistance in economic and cultural development, in training national personnel, in strengthening their defences and in other fields.

The CPSU is developing closer relations with the **revolutionary-democratic parties** of newly free countries. Especially close cooperation has been established with those of them that seek to base their activities on scientific socialism. The CPSU stands for the development of contacts with all national progressive parties holding anti-imperialist and patriotic positions.

Relations between the Soviet Union and newly free countries have demonstrated that there also exists a realistic basis for cooperation with those young states that are following the capitalist road of development. This basis consists in a common interest in safeguarding peace, strengthening international security and ending the arms race; in a sharpening contradiction between the interests of the peoples and the imperialist policy of diktat and expansion; and in an understanding by young states of the fact that political and economic ties with the Soviet Union help to strengthen their

independence.

However different the newly free countries may be from one another and whatever road they follow, their peoples share a common desire to develop independently and to run their affairs without foreign interference. The Soviet Union is in full solidarity with them. The CPSU does not doubt that it is the sacred right of the newly free countries to decide their own destinies and to choose their own type of social system.

The CPSU supports the just struggle waged by the countries of Asia, Africa and Latin America against imperialism and the oppression of transnational monopolies, for the assertion of the sovereign right to be master of one's own resources for a restructuring of international relations on an equal and democratic basis, to the establishment of a new international economic order, and for the deliverance from the burden of debt imposed by the imperialists.

The Soviet Union is on the side of the states and peoples repulsing the attack of the aggressive forces of imperialism and upholding their freedom, independence and national dignity. Solidarity with them in our time is also an important aspect of the general struggle for peace and international security. The Party regards it as its internationalist duty to support the struggle of the peoples who are still under the yoke of racism and who are victims of the system of apartheid

The CPSU regards with understanding the goals and activities of the non aligned movement and stands for an enhancement of its role in world politics. The USSR will continue to be on the side of the non-aligned states in their struggle against the forces of aggression and hegemonism and for settling disputes and conflicts that arise through negotiations, and will be opposed to the involvement of those states in military and political groupings.

The CPSU stands for the equal participation of newly free countries in international affairs and for an increase of their contribution to the solution of the most important problems of our time. The interaction of those countries with socialist states is vastly important for strengthening the independence of the peoples, improving international relations and preserving peace.

The alliance of the forces of social progress and national liberation is a guarantee of a better future for mankind.